

İDARE

Dahiliye Vekaletin Aylık Mecmuası

Yıl: 10

Ağustos 1937

Sayı: 113

RESMİ KISIM

Takdirnameler.

Kanunlar

Tefsirler

Nizamnameler

Tamimler

MAKALELER

Memur rejimleri II. — Belçikada.

Haşan Şükrü Adal

Yüksek İdare kadrosundaki memurların tayinleri ve yetiştirilmeleri hakkında beynelmilel anket.

Resmî Kısım

Takdirnameler

937 yılı Temmuz ayı içinde takdir edilen valiler

Kocaeli valisi Hamit Os -Vilâyetin en işlek yollarından biri olan Bolu yolu üzerinde ve Sakarya köprüsü inşaatında ve bu köprünün açılma töreninde gösterdiği faaliyetten ötürü Nafia Vekâletince takdirname ile taltif edilmiştir.

Kaymakamlar

Gönük kaymakamı Salâ -Kazanın 936 malî yılı sonunda hattin Kıpçak : haliye tahsilât nisbetinin % 98 ve sabıka tahsilât nisbetinin % 51 dereceye çıkarılmasındaki gayretinden ötürü Bolu vilâyetince takdirname ile taltif edilmiştir.

Mudurnu kaymakamı İb -Kazanın 936 malî yılı sonunda rahim Sayın : haliyet tahsilât nisbetinin % 95 ve sabıka tahsilât nisbetinin % 21 dereceye çıkarılmasındaki gayretinden ötürü Bolu vilâyetince takdirname ile taltif edilmiştir.

Gereke kaymakamı Ramiz Batuk:	Kazanın 936 mail yılı sonunda haliye tahsilât nisbetinin % 93 ve sabıka tahsilat nisbetinin % 7 dereceye çıkarılmasındaki gayretinden ötürü Bolu vilâyetinde takdirname ile taltif e - dilmiştir.
Düzce kaymakamı İsmail Baykal:	Kazanın 936 malî yılı sonunda haliye tahsilât nisbetinin % 95 ve sabıka tahsilât nisbetinin % 5 dereceye çıkarılmasındaki gayretinden ötürü Bolu vilâye- tince takdirname ile taltif edilmiştir.
Silvan kaymakamı Ekrem Gönen:	Bayındırlık işlerindeki devamlı ve verimli çalışmasından ötürü Diyarbakir vilâyetinde takdirname ile taltif edilmiştir.
Lice kaymakamı Fikret Oyman:	» » » » »
Eğil kaymakamı Rüştü Günday:	» » » » »
Kığı kaymakamı İrdele	Ƶaza asayişim temin ve 937 yılı sayım yoklamasında göster - diğı gayretten ötürü Bingöl vi- lâetince takdirname ile taltif e- dilmiştir.
Bingöl kaymakamı Kemal Aral:	Kaza asayiş ve inzibatım teinin ve kaza merkezini iman huşu- sundaki gayretinden ötürü Bingöl vilâyetinde takdirname ile taltif edilmiştir.

Tavas kaymakamı
Fazıl Göksü:

Mayıs ayı içinde Or, kor ve tüm
Generallarla bir takım subay -
ların kurmay seyahatı dolayı -
siyle kazaya geldiklerinde ken-
dilerine gösterilen kolaylıktan
ve köy yollarının mükemmel su-
rette yapılmasından ve üç sene
zarfında gerek yollar ve gerekse
kaza merkezindeki imardan do-
layı Denizli vilâyetince takdir -
name ile taltif edilmiştir.

Mektupçular.

Diyarbakir mektupçusu Vazifede gösterdiği dikkât, gay-
Nazım Özkul : ret ve sür'atten dolayı Diyarbe-
kir vilâyetince takdirname ile
taltif edilmiştir.

Nüfus müdürleri.

Bingöl nüfus müdürü Birbuçuk sene evvel teşekkül e-
İzzettin Tuncay: den vilâyetin nüfus işleri ve bil-
hassa gizli doğum ve evlenme
vesair vukuatlarla soy adı işle-
rinin sür'atle bitirilmesindeki
gayretinden dolayı Bingöl vi -
lâyetince takdirname ile taltif
edilmiştir.

Nahiye müdürleri.

Karasu nahiyesi müdürü Köy yollariyle köprüler inşaatı-
Cemil : nın ve nahiye merkezinde baş-
lattırılan parti binasının ilerle-
mesinde ve nahiye merkezinin
umran ve inkişafındaki gayre -
tinden ötürü Sinop vilâyetince
takdirname ile taltif edilmiştir.

.....790.....

Kabalı nahiyesi müdürü Nahiye mıntakasındaki köy
Balıkoç : yollarının yapılmasında ve na -
hiye merkezindeki cumhuriyet
alanının etrafına muntazam
duvar çektirmek suretiyle imar
hususundaki gayretinden ötürü
Sinop vilâyetince takdirname ile
taltif edilmiştir.

Azakupur nahiyesi müdürü Türk hava kurumuna yaptığı
Mustafa : yardımdan ötürü Türk Hava Ku-
rumu başkanlığı tarafından tak-
dirname ile taltif edilmiştir.

Durağan nahiyesi müdürü Nahiyeye bağlı Yandak ve Ka -
Abdulkadir : racaviran köylerindeki hırsızlık
faillerini meydana çıkarmasın-
daki gayretinden ötürü Sinop vi-
lâyetince takdirname ile taltif
edilmiştir.

937 senesinde 8 inci tertip olarak çıkarılan Dahiliye memurları kıdem
taplosunda zuhulen adı unutulmuş İlğaz: kaymakamı Sadık Sıtkı 40 lira maaş alan
memurlar arasında genç kaymakamı İzzettin Aykurttan sonra kıde min 118 incisi
olarak kaydedilmesi icabedeceği ve kıdem, tablosunun bu yolda tashih edilerek
gelecek sene çıkacak: kıdem tablosunda bu yeri nazarı dikkata alınarak tabloya,
ithal edileceği bildirilir.

Kanunlar

Telsiz Kanunu

Kanun N : 3222

Kabul tarihi : 9/6/1937

Neşri tarihi : 23/6/1937

FASIL : 1

Umumî hükümler

Madde 1 — Elektromanyetik dalgalar vasıtasile her nevi resim, işaret ve sesleri vermeğe ve almağa yarayan bilûmum telsiz tesisatı ve işletilmesi Hükûmetin inhisarı altındadır.

Madde 2 — Türkiye topraklarında, Türk deniz veya hava gemilerde tayyarelerinde her nevi telsiz tesisat vücuda getirilmesi ve kezaik ruhsat alınarak evvelce yapılmış olan tesisatın yerlerinin veya cihaz ve teferrüatının her hangi bir suretle değiştirilmesi Nafia Vekâletinin müsaadesine bağlıdır. Bu hususta her hangi bir teşebbüs, icraata başlangıç addolunur.

Lise ve yüksek mekteplerde ve üniversitede ders icabı yapılacak telsiz tesisatı ve neşriyatı Maarif ve Nafia Vekâletlerince müştereken hazırlanacak esaslara göre yapılır.

Görünmez ziya ile çalışan ve uzak ile irtibata yarayan bütün cihazların kullanılması münhasıran orduya aiddir. Ancak lüzumu halinde bunların resmî müesseselerde istimaline İcra Vekilleri Heyetince izin verilebilir.

Madde 3 — Her hangi neviden olursa olsun telsiz tesisatı (Haricî antenler ve telsiz telefon alıcı cihazları dahil) ve yedek akşamı sahipleri, Devletin umumî ve askerî emniyet ve asayişinin istilzam ettiği hallerde ferdî, mmtakavî veya umumî olmak üzere İcra Vekilleri Heyeti kararma istinaden yapılacak taleb üzerine bunları faaliyetten kaldırmağa veyahut sebep zail olduğu zaman iade edilmek üzere alacakları bir makbuz mukabilinde muvakkaten Hükûmet emrine vermeğe mecburdurlar.

.....792.....

Bunların tesellüm edildiği hal ve heyete iadesi muk- tazi olup aksi takdirde tazmin edilir.

Madde 4 — Nafia Vekâletince kendilerine salâhiyet verilmiş olan memurlar Türkiye dahilinde bulunan Türk veya ecnebilere aid bilûmum telsiz tesisatının teknik, işletme cihazlarını her zaman teftiş ve tetkik edebilirler. Deniz veya hava gemileriyle tayyare sahipleri ve gemi adamları, pilot, makinist vıhasıl bilcümle alâkadarlar bu memurların vazifelerini teshil ile mükelleftirler.

FASIL : II

Karada verici telsiz tesisatı

Madde 5 — Karada umumiyetle verici telsiz tesisatı vücuda getirmek için hususî şahıslara ve müesseselere ruhsat verilemez. Ancak lüzumu halinde resmî müesseseler- de böyle bir tesisat vücuda getirilmesine İcra Vekilleri Heyeti karare ruhsat verilebilir.

Madde 6 — Beşinci maddede yazıldığı veçhile kendilerine ruhsat verilmiş olan resmî müesseseler, telsiz tesisatını vücuda getirdikten sonra Nafia Vekâleti tarafından tetkik ve teftiş edilerek kullanma müsaadesi verilmedikçe bunları faaliyete koyamazlar. Nafia Vekâleti de müracaat tarihinden itibaren azamî bir ay zarfında tetkikatı ikmale mecburdur. Aksi tkdirde müessese tesisatını faaliyete koyabilir.

FASIL : III

Telsiz alıcı tesisatı

Madde 7 — Telsiz alıcı tesisatı bu kanuna göre tâbi olacakları muamele itibarile üç nev'e ayrılır:

A - Umumî telsiz telefon neşriyatını alımıya mahsus tesisat,
B - Abone olanlar için matbuat, borsa gibi haberleri alımıya yarıyan hususî tesisat,

C - Umuma mahsus telsiz telefon neşriyatı dahil olsun olmasın her nevi resim nakline aid neşriyatı alımıya* mahsus tesisat.

Madde 8 — Her hangi neviden olursa olsun alıcı tesi-

sata aid ruhsatnameler tanzim edilecek nizamnameye göre Nafia Vekâleti namına Posta, Telgraf ve Telefon Umum Müdürlüğü tarafından verilir. Ancak, İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek askerî mıntakalarda bulunan ecnebilere ruhsat verilmeden evvel alâkadar askerî makamların muvafakati alınır ve bu gibi eşhasa aid tesisatın vasıfları Genel Kurmay Başkanlığına ve Dahiliye Vekilliğine bildirilir.

FASIL : IV

Telsiz telefon alıcı tesisatı

Madde 9 — Yedinci maddenin (A) fıkrasındaki alıcı tesisata ruhsat almak için mahallî posta, telgraf ve telefon idaresine yazı ile müracaatta bulunmak kâfidir. Bu ruhsat anten tesisi iznini de ihtiva eder. Şu kadar ki, alıcı telsiz telefon cihazı mevcut olmaksızın sabit anten tesisi iznini de ihtiva eder. Şu kadar ki, alıcı telsiz telefon cihazı mevcut olmaksızın sabit anten tesis etmek isteyen bina sahiplerine ücret alınmaksızın izin verilir.

Memleket dahilinde ikametleri bir ayı geçmiyen ecnebi seyyahların otomobillerindeki telsiz telefon alıcı cihazı içi nruhsat almıya lüzum yoktur.

Madde 10 — Bir ruhsatname yalnız bir alıcı cihaz içindir.

Madde 11 — Reaksiyon devresi anten üzerine doğrudan doğruya tesir eden alıcı cihazların kullanılması memnudur.

Madde 12 — Ecnebi Devletin Türkiyedeki siyasî memurları ruhsatnamelerini Hariciye Vekâleti tavassutu ile Nafia Vekâletinden alırlar. Konsoloslar bu. müracaatlerini vilâyet vasıtasile yaparlar.

Madde 13 — Ruhsatnameler ancak alıcı cihaz ile ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine malûmat verilerek başkasına devredilebilir.

Madde 14 — Tesisatın bir yerden diğer bir yere değiştirilmesi halinde veya tesisatın kaldırılmasında ve işletmiye vaz'ında kaldırma ve işletme tarihlerini bir ay zarfında ya-

zı ile Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine bildirmek lâzımdır.

Sekizinci maddede yazılı mmtakalara girmemek şartile tenezzühlerde ve bir ayı geçmiyen seyahatlerde alıcı cihazların nakli için müracaata lüzum yoktur.

Madde 15 — Alıcı telsiz tesisatı sahipleri anten olarak çerçeve anten kullanabilecekleri gibi nizamname ile tesbit edilecek olan kayıtlara uygun olmak şartile bina haricinde ve dahilinde anten tesisatı yapabilirler. Ancak sekizinci maddede tesbit edilen askerî mmtakalardaki ecnebiler yalnız çerçeve anten kullanabilirler.

Madde 16 — Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte mevcut veya bu tarihten sonra faaliyete konulacak gerek doğrudan doğruya ve gerek hatlar veya mecralar vasıtasile telsiz alıcılarında karışıklıkları mucib ihtizazat neşreden elektrik veya makine tesisatı sahipleri veya işletenleri bu karışıklıkları izale ve bu mümkün olmadığı takdirde azaltmak için icab eden tertibatı almakla mükelleftirler.

Bu karışıklıklar hakkındaki hükümlerin hüsnü tatbiki ve tatbikat sırasında tahaddüs edebilecek müşküllerin halli için Nafia Vekilligince mütehasıs bir komisyon teşkil edilir. Bu komisyonun vazife ve salâhiyeti nizamname ile tesbit olunur.

FASIL : V

Türk deniz gemilerinde telsiz tesisatı ve istasyonları ve bunların Muhabereleleri

Madde 17 — Türk deniz gemilerinde telsiz tesisatı vücuda getirilmesi için icabeden ruhsatname Nafia Vekâleti tarafından verilir.

Madde 18 — Türk deniz gemilerindeki telsiz verici ve alıcı tesisat için yapılacak talebler yazı ile olacak ve bu talebde:

- A- tesisatın nev'i, kullanılacak cihaz hakkında tafsilâtlı malûmat,
- B- Beynelmilel nizamnamelerine uygun olmak şartile kullanılacak dalga nev'i, dalga uzunluğu, muhabere me-

safesi, anten takati, anten irtifai ve kaidesindeki ceryan şiddeti, çalışma saatleri ve umumî bir tarzda talebin derin bir surette tetkikini mümkün kılacak tekml malûmat,

C — Diğer tesisatın ve istasyonların çalışmasına zarar vermemek için alınacak tedbirler hakkında açık bir surette malûmat verilecektir.

Tesisatın Milletler Arası Telekomünikasyon Mukavelesi ve buna bağlı nizamnamelerdeki hükümlere uygun olması şarttır. Halen mevcut tesisat ve istasyonların bu şartlara tevfiği mecburidir.

Madde 19 — Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihten bir buçuk yıl içinde yurd kısa kıyı deniz yolculuğu sınırını aşan her yolcu gemisinde ve yurd uzun kıyı deniz yolculuğu sınırını aşan gayri safi 1600 tondan yukarı her yük gemisinde Milletler Arası elekomünikasyon Mukavelesine bağlı nizamnameler ahkâmına, uygun alıcı ve verici telsiz tesisatı vücuda getirilmesi lâzımdır.

Yukarıdaki fıkra yazılı gemi sınıflarına dahil olmayan gemilerde dahi telsiz tesisatı vücuda getirilmesine İcra Vekilleri Heyeti kararla gemi sahipleri mecbur edilebilirler.

Brinci fıkra yazılı müddetin inkızasını müteakıb telsiz tesisatı vücuda getirilmesi mecburî bulunup da henüz tesisatını yapmamış olan gemilerin yukarıda yazılı mıntakalarda sefer yapmalarına müsaade edilmez.

Bu kanunun tatbikatı bakımından yolcu gemisi on ikiden fazla yolcu taşıyan gemilerin telsiz tesisatı mevcut olarak icrası icab eden seferlerine izin verilmez.

Bu madde hükmüne göre telsiz tesisatı vücuda getirilmesi mecburî olmayan gemilerin telsiz tesisatı mevcut olarak icrası icab eden seferlerine izin verilmez.

Madde 20 —Ticaret gemilerinde vücuda getirilecek telsiz tesisatının teknik vasıfları, bunların gemilere konulma şekli, bu gemilerde çalışacak telsizcilerin bilgi derecesi ve imtihanları, gemi, istasyonlarının muhabere usulü ve gerek muhabere menzili, gerek çalışma vakitleri bakımından

tasnifi gibi ticaret filosunun telsiz tesisatı hakkında bütün teknik ve idari hususlar beynelmilel kaidelere göre hazırlanacak nizamname ile tesbit olunur.

Madde 21 — Askerî olanlar müstesna olmak üzere deniz gemilerinin kara ile muhaberesini temin edecek olan kıyı istasyonları tesis ve idaresi münhasıran posta, telgraf ve telefon idaresine aiddir.

Madde 22 — 19 uncu madde mucibince telsiz tesisatı vücuda getirilmesi mecburî olan yolcu gemileri seferleri esnasında yolcular tarafından Türkiye dahilinde veya haricinde her hangi bir mahalle çekilmek üzere verilecek veya her hangi bir mahalden yolcular namına gelecek telgrafları telsizleri vasıtasile verip almağa mecburdurlar.

Madde 23 — Yolcu muhaberesini temin eden gemilerin telsiz istasyonları (Gemi istasyonu) ismini alırlar. Bu istasyonların ecnebi memleketlerle olan muhaberatına aid bilcümle hususâtın beynelmilel nizamata göre tesbiti Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine aiddir.

Madde 24 — Gemi istasyonları, yolcu telgrafnameleri muamelâtı noktasından Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine merbut birer telgraf merkezi hükmündedir. Buna binaen gemi istasyonlarının resmî kayid ve muameleleri ve halida münasebetleri tamamen bir telgraf merkezinde cari olan usule tâbi olup memuru bu hususa dair olan dahilî ve milletler arasındaki kanun ve nizam ve talimatnamelere göre hareket etmekle mükelleftir.

Gemi sahibi veya geminin mensub olduğu müessese dahilî telgraflara aid hesapları ve kezaik memleket harici aldığı ve verdiği telgrafların hesabını her ay posta, telgraf ve telefon idaresine vermeğe mecburdur.

Madde 25 — Yukarıdaki maddede yazılı muamelâtır. icap ettireceği defter, makbuz, rehber, kanun, nizamname talimatnameler ve saire esmanî mukabilinde Posta, elgraf ve elefon İdaresinden verilir.

Madde 26 — Gemilerdeki telsiz tesisatını idare edecek muhabereciler ürk vatandaşı olmak, hüsnü ahlâk ashabından bulunmak ve muhilli haysiyet ve namus cürüm ve ale-

İtlak ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis cezasını müstel- zim bir fiil ile mahkûm bulunmamak şarttır. Bunlara Posta, Telgraf ve Telefon İdaresince imtihanla iki sınıf üzerine şehadetname verilir. Bu şehadetnamelere malik olabilmek için aranılacak şartlar milletler arasındaki telsiz muka vele ve nizamnamelerinde yazılı olanlardır. Bunlardan başka münhasıran Türk sularında sefer yaparak memleket dahilinde bir telgraf merkezine veya Türk sularındaki gemilere çekilmek üzere telgraf alan veya memleket dahilinde bir telgraf merkezinden ve Türk sularındaki gemilerden kendisine telgraf çekilecek olan gemilerde çalışan memurlar için dahili servise mahsus bir şehadetname verilir.

Madde 27 — Limah içinde muhabere etmek yasaktır. Ancak limanın en büyük deniz amiri kara ile irtibat imkânı olmıyan ahvalde yalnız geminin idare ve seferine dair olan kısa müddetle muhaberesi için izin vermek salâhiyetini haizdir.

Cihazların ayarı için tecrübe işaretleri verilmesi kıyı istasyonunun müsaadesini almakla mümkün olur. Liman içinde eşhasa aid muhabere kabul edilmez.

Madde 28 — Gemiler, cereyan etmekte olan diğer muhaberatın karışmasına mahal kalmamak üzere muhabere zaman ve sırası hususunda kıyı istasyonunun talimatına riayete mecburdur.

Madde 29 — Gemi, kara sularında ve 28 inci maddede yazılı şartlara riayet etmek kaydile limanda bulunduğu müddetçe yalnız en yakın bir Türk kıyı istasyonu ile muhabere edebilir. Kara sularında gemiler aynı kumpanyaya mensub gemilerle işletmiye ait muhabereci kıyı istasyonunu tavsit etmeden yapabilirler.

Madde 30 — 27, 28 ve 29 uncu maddeler hükümleri tehlike ve hayata tallûk eden hallere şamil değildir.

FASIL : VI

Ecnebi deniz ve hava gemilerde tayyarelerinin Muhabereleri

Madde 31 — 27, 28, 29 ve 30 uncu maddeler hükümleri

.....798.....

Türk sularına veya Umanlarına giren ecnebi gemileriyle Türk havalarına giren veya uçuş alanlarına inen ecnebi hava gemileri ve tayyareleri hakkında da tatbik olunur.

Ancak bu gibi gemi ve tayyarelerin limanda, havada veya uçuş alanlarında bu kayıtlar haricinde dahi muhabere edebilmelerine lüzumu halinde İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir.

Madde 32 — Türk kara sularına dahil olan her ecnebi deniz gemisi en yakın telsiz kıyı istasyonuna kendi tâbiyetini ve mensub olduğu firmayı ve bulunduğu yeri bildirmekle mükelleftir.

Madde 33 — Ecnebi hava ve deniz harp gemileriyle tayyareleri 31 inci maddede yazılı müsaadeyi aldıktan sonra Türk havalarında ve uçuş alanlarında, limanlarında ve kara sularında muhaberatın selâmetini temin için gerek dahilî, gerek beynelmîl nizamname ve kaidelere riayet etmek şartile telsizle muhabere edebilirler.

FASIL : VII

Türk hava gemilerinde ve tayyarelerinde telsiz tesisatı

Madde 34 — Tayyarelerde, hava gemilerinde telsiz tesisatı vücuda getirilmesi için .icabeden ruhsatname 17 nci maddeye tevfi kan verilir.

Bu husustaki talepleri n yazı ile ve deniz gemileri hakkında 17 ve 18 inci maddelerdeki hükümler dairesinde yapılması lâzımdır. Tayyarelerde ve hava gemilerindeki telsiz istasyonlarına (hava istasyonu) denilir. Bu istasyonlar bir harp limanında veya bir üssü bahrinde veya bu limanlar üssübahrilere yakın mevkiilerde bulundukları zaman emniyetlerini temin için olan muhaberelelerden başka muhaberede bulunamazlar ve muhabere müddetini asgarî hadde indirmeğe mecburdurlar.

FASIL : XIII

Türk askerî telsiz istasyonu

Madde 35 — Karada, havada ve denizdeki Türk askerî telsiz istasyonları bu kanun hükümlerine tâbi değildir.

FASIL : IX

Harç ve ücretler

Madde 36 — Türk deniz ve hava gemilerde tayyarelerine verilecek telsiz tesisatı ruhsatnameleri için on beş lira ve gemi telsiz muhaberecilerine verilecek şahadetname- ler için beş lira harç alınır.

Gemi istasyonlarının teati edecekleri telgraflardan a- lmacak ücretler 2822 numaralı Posta, Telgraf ve Telefon Teşkilât Kanunu ile beynelmilel telsiz nizamnameleri hükümleri dahilinde tesbit olunur.

7 nci maddede gösterilen her nevi alıcı telsiz tesisatı için kendilerine ruhsatname verilenlerden her malî sene için alınacak ücretler Nafia Vekâleti tarafından tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir tarife ile tayin olunur. Ücretler her malî senenin birinci ayı zarfında mahallî posta, telgraf ve telefon idarelerine tesviye olunur. Malî senenin birinci altı ayı içinde kendilerine ruhsatname verilenlerden tam ve ikinci altı ay içinde verilenlerden yarı ücret alınır.

Telsiz istasyonları vasıtasile neşrettirilen ilân, reklâm ve sair transmisyonlardan alınacak ücretler hakkındaki tarifenin tesbiti de keza İcra Vekilleri Heyetine aiddir. Devlet müesseselerile menafii umumiyeye hadim müesseselerin yaptıracakları ilân, reklâm ve sair transmisyonların tamamı veya bir kısmı ücretten muaf tutulabilir.

Ecnebi elçilerle konsoloslardan ve bu elçilik ve konsolosluktan resmî memurlarından mütekabiliyet şartil' ücret almıyabilir.

9 uncu madde mucibince ruhsattan muaf tutulan ecnebi seyyahlarından ücret alınmaz.

Madde 37 — Kanunî müddeti zarfında ücretini tediye etmiyenlerden bu ücret bir gûna tebliğ'e lüzum olmaksızın yüzde yirmi fazlasile alınır. Kanunî müddetin inkızası tarihinden bir ay sonra posta, Telgraf ve Telefon İdaresince yapılacak tahrirî tebliğ tarihinden itibaren on beş gür. için-

de yine ücretlerini tediye etmeyenlerin ruhsatnameleri iptal ve haklarında ruhsatname almayanlar gibi muamele olunur.

FASIL : X

Cezaî hükümler

Madde 38 — Bu kanun hükümlerine göre esasen ruhsat verilmesi caiz olmayan kimselerden verici veya hem verici ve hem alıcı telsiz tesisatı vücuda getirenler hakkında bir seneden üç seneye kadar hapis cezası hükmolunur ve te sisat zabıt ve müsadere edilir.

Ruhsat alması caiz lona kimseler tarafından ruhsat, alınmaksızın verici veya hem verici ve hem alıcı tesisat vücuda getirilirse bir aydan altı aya kadar hapis veya yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Ruhsat almaksızın yalnız alıcı tesisa tveya cihazı vücuda getirenler veya kullanan lar hakkında 25 liradan 250 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Seferberliğe hazırlık veya seferberlik zamanında veyahut hazarda örfi idare mntakalarile her nevi askerî memnu mmtakalarda birinci fıkrada yazılı fiili işleyenler hakkında bir seneden üç seneye kadar ağır hapis ve üçüncü fıkrada yazılı fiili işleyenler hakkında ise bir aydan altı aya kadar hapis cezası verilir.

Madde 39 — 47 nci maddede zikredilen nizamnamede yazılı kayıtlara riayet etmediği anlaşılanların ruhsatna - meleri Nafia Vekâletinin tasvibi üzerine muvakkaten geri alınır. Ruhsatnamesi geri alındıktan sonra telsiz tesisat veya cihazlarını işleten veya kullananlar hakkında ruhsat almayanlar gibi muamele olunur.

Madde 40 — Bilûmum telsiz telefon alıcı cihazı vasıta- sile telsiz telefon mükâlemelerini veya telsiz telgraf muhaberelelerini alarak bunları yazı ile veya sözle başkalarının ıttılâına koyanlar veyahut bunları bir menfaat kastile kullananlar bir haftadan bir aya kadar hapis veya elli liradan iki yüz elli liraya kadar ağır para cezı ile cezalandırılır-

İr. Bir zarar husule gelmiş ise Ceza Kanununun 195 inci maddesinin son fıkrası hükmü tatbik olunur.

Madde 41 — 4 üncü maddede yazılı kimselerden 47 nci maddeye göre tanzim edilecek nizamnameye muhalif harekette bulunanlar hakkında bir haftadan üç aya kadar hapis veya yirmi beş liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Madde 42 — Salâhiyetli memurların vaki ihtarına rağmen 16 nci maddede yazılı mükellefiyete riayet etmeyenler hakkında bir haftadan bir aya kadar hapis veya yirmi beş liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası verilir.

Madde 43 — 28 inci madde hükmüne muhalif hareket edenler hakkında yirmi beş liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası verilir.

Madde 44 — 11, 22 ve 46 nci maddeler hükümleri hilâfında hareket edenler Türk Ceza Kanununun 526 nci maddesine göre cezalandırılırlar.

FASIL : XI

Müteferrik hükümler

Madde 45 — Bu kanunda yazılı ruhsatnamelerin verilmesi, takyidatın konulması ve nınurakabanm yapılması u- mumî seferberlikte Başbuğluğa ve onun salâhiyet vereceği makamlara aiddir.

Madde 46 — Elektromanyetik dalgalar vasıtasile neşredilen her nevi resim, işaret ve sesleri almağa veya vermeğe yarayan bilâ istisna her türlü cihazların satışında kullanış tarzlarına dair izahname ile montaj şemaları müşteriye verileceği gibi bu şemaların ikişer nüshası satıcı tarafından müessesenin bulunduğu mahal deki posta, telgraf ve telefon idaresine verilir.

Bu müesseseler memlekete idhal ettikleri telsiz cihazlarının kudret ve sistemleriyle miktarlarını ve kimlere sattıklarını her altı ayda bir liste ile bulundukları mahal posta, telgraf ve telefon idaresine bildirmekle mükelleftirler.

.....802.....

Madde 47 — Bu kanunda yazılı hükümlerin tatbik suretleri ve teknik ve işletme işleri nizamname ile tesbit olunur.

Madde 48 — 38 inci maddenin birinci, ikinci ve dördüncü fıkraları müstesna olmak üzere bu kanunda yazılı diğer cezalar sulh mahkemelerince hükmolunur.

Madde 49 — İnşaatı elektriğe vasıtasile telsiz telgraf ve telsiz telefon hakkındaki 6 ağustos 1330 tarihli kanunla 4 şubat 1340 tarih ve 406 sayılı kanunun 4 üncü maddesi mülğadır.

Muvakkat Madde — A _ Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte mevcut bilûmum telsiz tesisatı ve cihazları sahipleri bir ay içinde ruhsatname almağa mecburdur.

B - Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte mevcut yedinci maddede yazılı alıcı cihazlar için 1937 senesine aid ücretlerin tahsil müddetleri yukarıki bentte yazılı müddetin inkızasmdan itibaren başlar.

C) Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihten evvel alınmış olup 1937 malî senesine cari olan ücretler mezkûr sene için alınacak ücretten mahsub edilir.

Madde 50 — Bu kanun hükümleri 1 ağustos 1937 tarihinden itibaren mer'idir.

Madde 51 — Bu kanun hükümlerini icraya, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**Kan gütme sebeble işlenen adam öldürme ve buna
teşebbüs cürümleri failleri hısımları hakkında
tatbik olunacak muameleye dair kanun**

Kanun No : 3236

Kabul tarihi : 11/6/1937

Neşri tarihi : 23/6/1937

Madde 1 — Kan gütme sebeble adam öldüren veya öldürmeğe teşebbüs eden veya başkasını bu cürmü işlemeğe azmettiren veya tahrik eyliyen kimsenin cürüm işlendiği zaman bir dam altında yaşıyan usul ve furuları ve kar –

deşleri ve karı veya kocası ikametgâhlarının bulunduğu yerden başka bir yere nakledilirler.

Madde 2 — Faille bir dam altında yaşamasalar bile cürüm işlendiği zaman failin ikametgâhının bulunduğu köy veya kasaba veya şehir içinde ikamet eden birinci maddede yazılı hısımlardan ve amca, dayı, hala, teyze, yeğen, kaynana veya kaynatasından her hangi birinin de takdir edilecek lüzuma göre nakillerine karar verilebilir.

Madde 3 — Kan gütme saikına vâkıf olduğu kimselerin azim veya tahrikine vasıta olarak adam öldüren veya öldürmeğe teşebbüs edenlerin birinci ve ikinci maddelerde yazılı derecelerdeki hısımlarından cürüm işlendiği zaman failin ikametgâhının bulunduğu köy veya kasaba veya şehir içinde ikamet edenlerin de takdir edilecek lüzuma göre nakillerine karar verilebilir.

Madde 4 — Kan gütme saikı ile adam öldüren veya öldürmeğe teşebbüs edenler ve kan gütme saikına vâkıf olduğu kimselerin azim veya tahrikine vasıta olarak bu cürümleri işleyenler ve bu saikı bilerek cürme iştirâk etmiş olanlar haklarında da mahkûm oldukları cezanın çektirilmesinden veya bu cezanın bir suretle düşmesinden sonra birinci madde hükmü tatbik olunur.

Madde 5 — Kasten öldürülen bir şahsın yukarıdaki maddelerde yazılı derecelerdeki hısımlarından birini, öldürdüğünü veya öldürttüğünü zannettiği kimseyi veya o- nun yakınlarından birini kan gütme saikı ile öldüreceğine veya öldürteceğine dair kuvvetli emareler mevcut olduğu takdirde Cümhuriyet Müddeiumumisinin talebi ile ağır ceza işlerini gören mahkemece nakline karar verilebilir. Salâhiyeti mahkemenin tayininde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun hükümleri caridir.

Madde 6 — Haklarında nakil kararı verilenler ikametgâhlarının bulunduğu yerden beş yüz kilometreden daha az bir mesafe dahilinde ikamet edemezler. Bu mesafe dı - şında olmak üzere istedikleri yeri kendileri tayin edebilirler.

.....804.....

Madde 7 — Kan gütme esakı ile işlenen adam öldürme veya öldürmeğe teşebbüs cürümleri hakkında verilen hüküm katileştikten sonra bu kanuna göre nakilleri lâzım gelenler hakkındaki karar Cümhuriyet Müddeiumumisinin talebile duruşma yapılmaksızın hükmü veren mahkemece verilir.

Bu karar aleyhine, tebliğ tarihinden itibaren bir hafta zarfında haklarında nakil kararı verilenler tarafından itiraz olunabilir. İtiraz yazı ile veya bu hususta bir zabıt varakası yapılmak üzere druşma yaparak karar verir. Bu kararlar Cümhuriyet Müddeiumumisile haklarında karar verilenler tarafından temyiz olunabilir.

Duruşma ile temyize dair olan muameleler Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri dairesinde yapılır.

Madde 8 — Bu kanun hükümlerinin tatbik olunacağı yerleri İcra Vekilleri Heyeti tayin eder.

Madde 9 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 10 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15/6/1937

Köy Eğitmenleri Kanunu

Kanun No : 3238

Kabul tarihi : 11/6/1937

Neşri tarihi : 24/6/1937

Madde 1 — Nüfusları öğretmen gönderilmesine elverişli olmayan köylerin öğretim ve eğitim işlerini görmek, zi - raat işlerinin fennî bir şekilde yapılması için köylülere rehberlik etmek üzere köy eğitmenleri istihdam edilir.

Madde 2 — Köy eğitmenleri, Maarif ve Ziraat Vekillikleri tarafından; ziraat işleri yaptırılmağa elverişli okul veya çiftliklerde açılan kurslarda yetiştirilirler.

Eğitmen yetiştirme kurslarının masrafları Maarif ve Ziraat Vekillikleri bütçelerinden ödenir.

Madde 3 — Maarif Vekilliğince seçilecek ve mezrun sayılarak kurslara vazife görmek üzere gönderilecek ilk öğretim müfettişlerde ilk okul öğretmenleri bu kurslarda bulundukları müddetçe müktesep hakları olan maaşlarını ve makam ücretlerini tam olarak alırlar.

Madde 4 — Eğitmen bulunan köylerden lüzumu kadarı birleştirilerek bir bölge teşkil edilir. Her bölgeye gezici bir başöğretmen veya öğretmen tayin olunur ve unlar köy eğitmeni yetiştirme kurslarına iştirak etmiş ilk okul öğretmenlerinden seçilir.

Gezici öğretmen veya başöğretmenlerin müktesep hakları olan maaş ve makam ücretleri mensub oldukları hususî idare bütçelerinden ödenir.

Bunların gezmeleri için harcırah mukabili olarak bölge merkezi haricinde vazifeten geçirecekleri her gün için 100 kuruşu geçmemek üzere Maarif Vekilliğince tayin edilecek miktarda mezkûr vekillik bütçesinden tediye yapılır.

Madde 5 — Köy eğitmenlerine İcra Vekilleri Heyetince tasdikli kadrolarda tesbit edilecek miktar üzerinden ve Maarif Vekâleti bütçesine mevzu vilâyetlere yardım tahsisatından alâkadar vilâyetlerce aylık ücret;

Ziraat Vekâleti bütçesinden de meccanen tohum, fidan, damızlık ve ziraat âletleri gibi vesait verilir.

Madde 6 — Köy eğitmenlerinin kurslara alınmaları, yetiştirilme tarzları, köylerdeki ödevleri, beşinci maddede yazılı vesaiti icabında köylü lehine nasıl kullanacakları, işlerinin takib ve teşvişi Maarif ve Ziraat Vekilliğince müştereken kararlaştırılır.

Madde 7 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 8 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye, Maarif, Maliye ve Ziraat Vekilleri memurdur.

15/6/1937

Beş kaza teşkili hakkında kanun

Kanun No : 3223

Kabul tarihi : 9/6/1937

Neşir tarihi : 23/6/1937

Madde 1 — Mardin Vilâyetinde merkezi Hazak olmak üzere İdil ve merkezi Şamrah olmak üzere Mazıdağı Kazaları ; Erzurum Vilâyetinde merkezi Bayraktar olmak üzere Karayazı; Diyarbekir Vilâyetinde merkezi Melkiş olmak üzere Çınar; Tunceli Vilâyetinde merkezi Mameki olmak üzere Kalan Kazaları teşkil olunmuştur. Bu kazaların sı - mrları İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

Madde 2 — İlişik cetvelde derece, aded ve maaşları gösterilen memuriyetler aid oldukları vekâlet ve dairelerin kadrolarına eklenmiştir.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15/6/1937

CETVEL

Derece	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
Maliye Vekâleti			
9	Malmüdürü	5	40
14	Varidat memuru	5	20
14	Muhasebe Kâtibi	5	20
16	Varidat Memur Muavini	5	16
16	Veznedar	5	16
14	Tahsilât Memuru	5	20
19	Tahsilât Kâtibi	5	10
Tapu ve Kadastro U. M.			
14	Tapu Memuru	5	20
16	Tapu Kâtibi	5	16
Dahiliye Vekâleti			
8	Kaymakam	5	45
15	Tahrirat Kâtibi	5	17,5
16	Nüfus memuru	5	16
19	Nüfus Kâtibi	5	10

Derece	Memuriyetin nev'i	Aded	Maas
Adliye Vekâleti			
9	Hâkim	5	40
11	Müddeiumumi	5	30
13	Müstantik	5	22
17	Başkâtib	5	14
18	Zabıt Kâtibi	10	12
19	Mübaşir	10	10

Sıhhat ve İctimai Muavenet V.

8	Hükümet Doktoru	5	45
14	Küçük Sıhhat Memuru	10	20

Posta, Telgraf ve Telefon U. M.

14	Posta ve Telgraf Müdürü	5	20
----	-------------------------	---	----

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

Emniyet Müfettişleri

4	Emniyet Başmüfettişi	2	90
5	Emniyet Başmüfettişi	2	80
6	Laboratuar Şefi (Kimyager)	1	70
6	Emniyet Müfettişi	1	70
7	» »	4	55
8	» »	5	45
9	» »	3	40
10	Emniyet Müfettiş Muavini	4	35
11	Emniyet Müfettiş Muavini	4	30
11	Fotoğrafçı	1	30
12	Tetkik Başmemuru	7	25
12	Fen Memuru	3	25
14	Kâtib	7	20
14	Birinci Sınıf Emniyet Memuru	19	20

Askerî ve Mülkî Tekaüd Kanununa ek kanun

Kanun No : 3255

Kabul tarihi : 12/6/1937

Neşri tarihi : 24/6/1937

Madde 1 — 1683 sayılı Tekaüd Kanununun meriyetinden evvelki hükümlere göre tekaüd edilip 551 sayılı kanun ile terfih zammı almakta olan malûl subay ve askerî memurların bu terfih zamları bir misli arttırılmıştır.

Bu zammın tesviyesi Divanı Muhasebatın tesciline bağlıdır.

Madde 2 — Birinci maddeye göre yapılan zam dahil olduğu halde malûllerin alacakları para miktarı 1 haziran 1930 tarihinde tekaüd edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli malûl emsallerinin aldıkları para miktarını geçemez.

Madde 3 — Bu kanunla yapılan zamlar maaş hükümlerine göre yetimlere de intikal eder.

Madde 4 — Her ne suretle olursa olsun malûliyet iddiaları tekaüd taleplerde birlikte ve resen tekaüde sevk halinde de buna ıttıla tarihinden itibaren nihayet bir ay içinde yapılabilir. Bu müddetten sonra vaki olacak malûliyet iddiaları mesmu olmaz.

Bu kanunun neşrinden evvel tekaüd edilmiş olanlar da malûliyet iddialarını bu kanunun neşrinden itibaren ancak bir ay içinde yapabilirler.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15/6/1937

**Muamele Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiş-
tirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler
eklenmesi hakkında kanun**

Kanun No : 3257

Kabul tarihi : 12/6/1937

Neşri tarihi : 24/6/1937

Madde 1 — 2430 sayılı Muamele vergisi Kanununun 2 nci maddesinin (G, K) ve muaddel (O) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

G - Kara, deniz ve hava harp teğhizatına mütcaallik olup eşhas tarafından istimali memnu olan harp vesaiti, bahri inşaat, makine tamirhane ve montaj yerleri, alâtı ziraiye imal ve tamir müesseseleri (münhasıran bu işlerinden dolayı).

K - Adi tuğla harmanları, yumurta talaşı ve tomruktan kereste yapan fabrikalar, fırınlar ve ekmek fabrikaları, münhasıran muhitlerindeki çiftçilerin kendi ihtiyaçları için getirdikleri hububatı öğüten eleksiz, valssiz ve muharrik kuvveti on beygiri geçmiyen motörlü değirmenler, yel ve su ile işliyen eleksiz ve valssiz değirmenler.

O - Ev sanatları, hah imalâthaneleri; kuvvei muhar- rikesi beş (dahil) beygire kadar olan, kuvvei muharrikesi olmayanlar da en fazla günde- on işçi çalıştıran küçük hır- fet müesseseleri (Trikotaj; mücevherat; itriyat; plâstik eşya; madeni karyola; nikelâj ve kromaj; sun'î veya tabii ipek ve ipek mensucat sun'î veya tabii ipek çorap; lâstik ayakkabı fabrika ve imalâthaneleri bu istisna hükmün - den hariçtir). İşçi adedinin tayininde bir evvelki ayda ö- denen işçi gündelikleri mecmuamın o ay içinde çalışılmış olan gün adedine taksimi suretile bulunan miktar esas olur. Meşgaleleri icabı senenin muayyen mevsiminde faaliyetinde bulunan ve diğer mevsimlerde alışmalarını tatil veya tahfif eden müesseseler esas faaliyet devresinden sonra muharrik kuvvet ve işçi adedi bakımından muafiyet haddine girseler dahi bütün sene mükellef tutulurlar.

Madde 2 — Mezkûr kanunun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Sınaî müesseseler tarafından verilen beyannamelerdeki kıymetin doğruluğuna varidat dairesince kanaat hâsıl olmadığı takdirde bildirilen kıymete aid vergi usulen tahakkuk ettirilir ve ihtilâflı kıymetin tedkiki için tahakkuk memuru tarafından üç ay zarfında 21 inci maddede yazılı tetkik heyetine müracaat olunur. Bu müracaatların mucip sebeplere istinad ettirilmesi ve tetkik heyetlerince de bir ay zarfında karara bağlanması şarttır.

Madde 3 — Mezkûr kanunun 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Mükellefler beyannamelerinde gösterdikleri miktar ü- zerinden tahakkuk ettirilen vergiye itiraz edemezler. Re'sen yapılan tarh muameleleriyle tetkik heyetleri ve itiraz komisyonları kararları mükellefe yazı ile tebliğ olunur. Tebliğlerde itiraz komisyonları kararları mükellefe yazı ile tebliğ olunur. Tebliğlerde itiraz ve temyiz müddetlerinin hesabında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda kabul edilen hükümler cereyan eder. Bu kanunda yazılı diğer müddetlerin son günü resmî tatil günlerine tesadüf ederse müddet tatili takip eden iş gününün akşamına kadar uzar.

Madde 4 — Mezkûr kanunun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Sınaî müesseseler, sigorta şirketleri, banka ve bankerler her sene kânunusani iptidasından itibaren mahallinin en büyük varidat memuru tarafından tasdik edilmiş bir muamele defterde sinaî müesseseler iptidaî maddeler alım ve sarf hareketlerini gösterir ayrı bir defter tutmağa ve vergi mevzuuna giren mevad ve muamelâtı, bunlar için tahakkuk ettirilmesi lâzım vergileri muamele defterine günü gününe kayde mecburdurlar. İcabı halinde tasdik edilmek şartile bu defterler teaddüd ettirilebilir. Bu defterlerine ve muhteviyatına ait evrakı müsbitenin tahakkuk müruru zamanı müddetince saklanması ve talep halinde alâkalı memur ve müfettişlere gösterilmesi mecburî olduğu gibi diğer alış veriş yaptığı müesseseler de verginin ta-

hakkukuna medar olacak cihetlere ait evrak, vesika ve defterlerine irae etmekle mükelleftir.

Sınaî müesseselerde alım ve sarf hareketlerini göstermek üzere tutulacak olan defter biri iptidaî diğeri mamul maddelere mahsus olmak üzere iki hesabı ihtiva edecektir. İptidaî maddeler hesabının idhalât kısmına müesseseye ithal ve ihracat kısmına da imale sevkolunan maddeler nevi itibarile ve sıklet veya miktarları gösterilmek suretile kaydolunur. Mamul maddeler hesabının ithalât kısmına imal safhası bitirilmiş mamulat ve ihracat kısmına da ait olduğu faturalar işaret edilmek suretile müesseseden ihraç olunan mamulat kezalik nevi, sıklet veya miktar ve satış fiatı ve sevkolunduğu veya satıldığı mahal ve müessese gösterilmek suretile dercolunur. Boyahane ve tamirhane işleyenler tutacakları deftere kendilerine tevdi edilen eşyanın giriş v çıkışını ve aldıkları ücreti kaydedeceklerdir.

Madde 5 — Mezkûr kanunun 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Sınaî müesseseler bir aya ait muamelelerin vergisinden peşin satışa taallûk eden kısmını ertesi ayın on beşinci günü akşamına kadar ödemekle mükelleftirler. Veresiye satıldığı tevsik edilen kısım ile satılmak üzere komüsyon- cuya veya satış şubelerine gönderilen malların vergisi beyannamenin verildiği ayı takip eden ayın on beşinde tahsil olunur. Veresiye satılan malların vergisi, 18 inci maddede yazılı neviden teminat gösterildiği takdirde biri muamelenin taallûk ettiği ayı takip eden dördüncü ve diğeri beşinci ay içinde ve müsavi iki taksitte tahsil edilmek üzere tecil olunur. Bu kanuna göre veresiye addolunacak satışlar en az bir ay vade ile yapılmış olanlardır. Sigorta şirketlerde banka ve bankerler her ay için tahakkuk ettirilen vergiyi ertesi ayın on beşinci günü akşamına kadar ödemeğe mecburdurlar. Gününde verilmeyen taksitler % 10 zamlı tahsil olunur.

Madde 6 — Mezkûr kanunun 32 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

.....812.....

İşlerini bırakan veya başkalarına devreden mükellefler, keyfiyeti on beş gün içinde mensup oldukları varidat dairesine yazı ile bildirmeğe mecburdurlar. Devir halinde, ihbar beyannamesini, devredenlerle devralanlar müştereken imza ederler.

İşlerini terk veya devreden mükellefler hesabı verilmemiş olan muamelelerini mensup oldukları varidat dairesine aynı müddet içinde beyanname ile bildirmeğe mecburdurlar. Devir halinde devralanlar devreden namına tahakkuk etmiş olup henüz ödenmemiş bulunan vergilerden dolayı devredenler müteselsilen mes'uldürler.

Ancak, devreden veya devralan tarafından bu vergi miktarında 2430 numaralı kanunun 18 inci maddesinde yazılı neviden teminat gösterilmek şartile henüz ödenmemiş olan vergilerin taksitlerinde ödeneceği yazı ile taahhüt edildiği takdirde devredene mes'uliyet teveccüh etmez. Bir taksitin miadında ödenmemesi halinde diğer taksitler muacceliyet kesbeder ve teminata müracaat suretile istifa olunur.

İşin terki halinde ödenmesi lâzım gelen vergilerin terk tarihinden itibaren en çok on beş gün içinde tediyesi mecburidir. Tasfiye ve fesih hallerinde de aynı suretle muamele olunur.

Vefat halinde vergi miras vecaibi arasına girer. Bu takdirde vefat keyfiyetinin mirasçılar tarafından bir ay içinde alâkalı varidat dairesine yazı ile haber verilmesi mecburidir. Mirasçıların tamamı müesseseyi işletmeğe devam ettikleri takdirde vefat tarihinden evvelki zamanlara ait vergiler muayyen taksitlerinde usulü dairesinde tahsil olunur. Mirasçılardan bir kısmı işletmiye devam ettiği ve bir kısmı etmediği takdirde vefat tarihinden evvelki zamanlara ait verginin işletmiye devam edenler tarafından on beş gün içinde ödenmesi mecburidir. Ancak, işletmiye devam eden mirasçılar 2430 numaralı kanunun 18 inci maddesinde yazılı neviden teminat gösterirlerse vergi, taksitlerinde tahsil olunur. Bir taksitin zamanında ödenme-

mesi halinde diğerleri muacceliyet kesbeder ve teminata müracaat suretile istifa olunur.

İflâs hususî hükümlerine tabidir.

İşe başlama, işi bırakma ve devretme hallerinde keyfiyeti haber vermiyen mükelleflerin vergisine % 50 zam yapılır. Bu zam işe başlama halinde mübaşeret tarihinden, keyfiyet varidat dairesince haber alındığı tarihin müsadif olduğu aya kadar (bu ay dahil) olan zamana, ve işi bırakma ve devir hallerinde bırakma ve devrin vuku bulduğu tarihten, keyfiyetin varidat dairesince haber alındığı tarihin müsadif olduğu aya kadar (bu ay dahil) olan devreye ait vergiye tatbik edilir.

Vefatın vaktinde haber verilmemesi halinde vefat tarihinden, keyfiyetin varidat idaresince haber alındığı aya kadar (bu ay dahil) olan vergilere % 15 zammolunur.

Defterlerin Türkçe tutulması, komisyon ve heyetlerin nisabı, faaliyeti, akraba işleri, devamsızlık ve bulunmıyan âzaya vekâlet hususlarında Kazanç Vergisi Kanununda yazılı hükümler muamele vergisi için de aynen tatbik olunur.

Madde 7 — Mezkûr kanunun 33 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Yanmak, su basmak veya sair mücbir sebeplerle tesisatı harap olarak veya iptida ve mamûl maddeleri hasara uğrıyarak faaliyetlerinde devam imkânı kalmadığı mahallî idare heyetlerince tasdik edilen sigortasız sınaî müesseselerin henüz tahsil edilmemiş olan vergileri Maliye Vekâletince terkin olunur.

Madde 8 — Yeniden işe başlıyan veya müstesna vaziyetten çıkan mükellefler bağlı oldukları varidat dairesine işe başladıkları veya mükellefiyete girdikleri tarihten itibaren on beş gün içinde verecekleri beyanname ile adreslerini, işğal mevzularını, sanatlarını yaptıkları mahalleri, depolarını, muharrik kuvvet ve amele miktarını bildirmeğe ve 2430 numaralı kanun mucibince tutacakları defterleri aynı müddet içinde tasdik ettirmeğe mecburdur-

.....814.....

lar. Bidayeten bildirilen hususatta bilâhare vukua gelen tebeddûlat dahi on beş gün içinde beyanname ile bildirilir.

Beyanname ile bildirilen yerlerden gayri mahallerde icrayı sanat olunması, iptidâî ve mamul maddeler bulundurulması yasaktır. Mezkûr mahallerde bulunan bilcümle iptidâî ve mamul mevad bu kanunun tatbikinde müessesenin malı sayılır.

Beyanname ile bildirilmemiş olan yerlerde icrayı sanat eyliyen veya iptidâî ve mamul maddeler bulunduran mükellefler hakkında 2430 numaralı kanunun 28 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 9 — Sinaî müesseselerin iptidâî ve mamul maddelerde imalâtı lüzum görüldükçe salâhiyetli memurlar tarafından müessesenin ticarî defter ve evrakı müsbitesile tutmağa mecbur oldukları musaddak iptidâî madde alım, sarf ve muamele defterlerine bakılmak ve mevcut tesbit edilmek ve fire, zayiat nazarı dikkate alınmak suretiie kontrol edilebilir. Buna mümanaat edenler hakkında 2430 numaralı kanunun 28 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 10 — Bu kanunla 2430 numaralı kanunda yazılı salâhiyetli memurlar tâbiri maliye müfettiş ve muavinleri, varidat kontrolörleri, defterdar, varidat müdürü, malmüdürü, varidat kontrol memuru ve hesap mütchassıslarile aleliltlak muamele vergisi tahakkuk memurlarını ifade eder.

Madde 11 — Gerek tarh ve tahakkuk safhasında gerek vergi itiraz edilmeksizin katileştikten sonra mükellefin müracaatı üzerine veya tetkik ve teftiş neticesinde görülen maddî hatalar mahallinin en büyük malmemurunun tasvibile düzeltilebilir.

Madde 12 — İstanbulda re'sen tarh muamelelerde tetkik heyeti kararlarına karşı itiraz ve temyiz talebinde bu lunmak salâhiyeti tahakkuk şube şeflerine aittir. İtiraz ve temyiz evrakının tahakkuk şubelerince komisyonlara sevk ve komisyonlardan iadesine ve müddetlerin hesabında Ka-

zanç Vergisi Kanununun bu babdaki hükümleri dairesinde muamele yapılır.

Madde 13 — 2430 sayılı kanunun 21 inci maddesinde yazılı takdir komisyonlariie tahakkuk memurları sınaî mamulâtın maliyet fiatları hakkında umumî mahiyette olmak üzere Maliye Vekâletinin İktisad Vekâletinden alacağı ve kendilerine tebliğ edeceği malûmatı takdir esnasında nazarı itibara alırlar.

Muvakkat Madde — Bu kanunun neşri tarihinde mükellef bulunan sınaî müesseseler de bağılı oldukları varidat dairesine, 8 inci maddede yazılı hususlar için bir ay zarfında beyanname vermekle mükelleftirler.

Madde 14 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde15 — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye, Dahiliye, Maliye, İktisad, Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri memurdur.

15/6/1937

Kazanç vergisi hakkındaki 2395 numaralı kanunla 1890,

1980 ve 2882 numaralı kanunların bazı hükümlerini

değiştiren kanun

Kanun No: 3258

Kabul tarihi : 12/6/1937

Neşri tarihi : 24/6/1937

Madde 1 — 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanunuun 3 üncü maddesinin 13 üncü fıkrasına aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Ziraat işlerinde kullandığı araba veya hayvanile, nakliyeciliği itiyad etmeksizin ara sıra ücretle eşya nakleden köylüler.

Madde 2 — Mezkûr kanunun 3 üncü maddesinin 16 mcı fıkrasına aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

60 kuruşa kadar olan işçi gündelikleriyle 120 kuruşa kadar olan gündeliklerin 60 kuruşu.

Madde 3 — Mezkûr kanunun 4 üncü maddesinin 2 numaralı bendinin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

B) Ananemi eshamlı ve eshamsız komandit, limited ve sermayesi üzerine kazanç dağıtan kooperatif şirketlerde vergi, hisseler göre hesap edilmekle beraber bu şirketlerin hükmî şahsiyetlerinden alınır.

Madde 4 — Mezkûr kanunun 7 inci maddesinin 1 numaralı fıkrasına aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

İthalât ve ihracat ticaretile iştigal edenler, ticaret ve zahire borsası bulunan yerlerde bu borsalarda alınıp satılan mallar üzerine komisyonculuk yapanlar.

Madde 5 — Mezkûr kanunun 8 inci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Umumî, mülhak ve hususî bütçeli daire ve müesseselere, bankalara, sermayesinin en az yarısı Devlete ait olan müesseselere, menafii umumiyye hadim cemiyetlere ve imtiyazlı şirketlere karşı derece, derece taahhüdatta bulunanlar bu taahhütlerinden dolayı beyanname vermezler.

Yukarıda yazılı daire, müessese ve müteahhitler taahhüdün yapıldığı tarihten itibaren bir ay içinde keyfiyeti, alâkalı varidat dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar.

Bu kanunun tatbikında yukarıda yazılı daire ve müesseselere karşı bir malın tesliminin veya münhasıran fikrî ve bedenî bir hizmet mahiyetinde olmamak şartile bir işin yapılmasının mukaveleli, mukavelesiz deruhte edilmesi ve gayrimenkul alıp satmayı meslek ittihaz edenlerce keza mukaveleli, mukavelesiz gayrimenkul satılması taahhüd sayılır.

Mecmu bedeli 500 lirayı (dahil) geçmiyen mübayaa ve işlerle alelittlak menkul ve gayrimenkul icarı taahhüt sayılmaz.

Madde 6 — Mezkûr kanunun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

4) Gayrimenkul alıp veya yaptırıp satmağı meslek it-

tihaş edenler her ay içinde sattıkları gayrimenkulün cinsini, kâin olduğu mahallî, numarasını, müşterinin adını, soy adını ve adresini, satış kıymetini bir beyanname ile icrayı ticaret ettiği ve şayet muayyen bir iş yeri yoksa ikametgâhının bulunduğu varidat dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Madde 7 — Mezkûr kanunun 32 inci maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Beyannameye tâbi olup da 31 inci madde haricinde kalan kükelleflerden:

I— Merkezleri Türkiyede bulunan adi komandit, limi- ted, kollektif ve kazanç dağıtan kooperatif şirketlerde merkezleri ecnebi memleketlerde bulunan bu gibi şirketlerin Türkiyedeki şube veya teşekkülleri aşığıdaki nisbette vergi verirler:

Vergiye tâbi kazancın;

10.000	liraya kadar olan kısmından % 15,
10.001	liradan 20.000 liraya kadar olan kısmından % 20
20.000	liradan 50.000 liraya kadar olan kısmından % 25,
50.001	lira ve dah fazlasından % 30.

II- 6 ıncı maddenin 2 inci ve 3 üncü fıkralarında yazılı müesseselerle 7 inci maddede yazılı mükellefler ve 47 inci madde mucibince beyanname vermeği tercih edenlr (kol- lektifler hariç) aşığıda yazılı nisbetler dairesinde vergi verirler:

Vergiye tâbi kazancın;

5.000	liraya kadar olan kısmından % 12,
5.001	liradan 10.000 liraya kadar olan kısmından %15,
10.001	liradan 20.000 liraya kadar olan kısmından % 20,
20.001	liradan 50.000 liraya kadar olan kısmından % 25,
50.001	lira ve daha fazlasından % 30.

Devamlı hizmet kabul eden serbest meslek erbabı hariç olmak üzere vergileri istihkaklarının tediyesi sırasında kesilmesi lâzım gelen 28 inci maddedeki mükelleflerin vergileri de bu nisbet üzerinden hesap olunur.

.....818.....

İdare meclislerinin reis ve azalan hisselerde huzur hakları, her nevi müessis ve intifa hisseleri ve şirketler müdür ve memurlarının temettü hisseleri ve murakıblara verilen ücret ve aidat da bu nisbetler üzerinden vergiye tâbi tutulur.

Madde 8 — Mezkûr kanunun 33 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

8 inci maddenin 4 numaralı fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi nisbeti beyanname ile bildirilen satış kıymetinin yüzde biridir.

Madde 9 — Kanunun 37 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Gündelik gayrisafi kazançların üzerinden vergiye tâbi tutulan mükelleflerden:

a) Denizde, nehirde, ırmak ve göllerde ve karada her nevi nakil ve cer vasıtalarında ücretle çalışanlar, inşaat ve imalâta götürü, aylık veya gündelik ücret mukabilinde devamlı veya muvakkat surette iş alan amele ve her nevi seyyar satıcılar, işçiler ve hamallar, kundura boyacıları ve 30 uncu maddenin son fıkrasında yazılı müstahdemlerden gündelik gayrisafi kazançlarının (10) misli;

b) Her nevi nakil ve cer vasıtasını mal sahibi veya müstecir sıfatile işletenler, inşaat ve imalâta çalışan ustalar, seyyar sanatkârlar, vapur lokanta ve büfelerini işletenler, simsarlar, delâllar, kabzımallar ve madrabazlardan gündelik gayrisafi kazançlarının (12) misli;

c) 1 inci maddenin (D) fıkrasına dahil olan iş ve teşebbüsler erbabının gündelik gayrisafi kazançlarının (20) misli;

ç) Ecnebi memleketlerden gelen artistlerle temsil ve her nevi oyun heyetlerinin vergileri:

I — Biletle girilen ve içinde konsomasyon yapılmıyan yerlerde çalıştıkları takdirde 74 üncü maddenin (D) fıkra-

sı mucibince kullanılacak duhuliye biletlerinin muhtevi bulunduğu mebalığın tamamı üzerinden % 5 nisbetinde;

II — Biletle girilmiyerek içinde konsomasyon yapılan yerlerde çalışmaları halind e27 inci maddeye tevfikân;

III— Biletle girilmekle beraber içinde konsomasyon yapılan yerlerde çalışırlarsa 74 üncü maddenin (D) fıkrası mucibince kullanılacak duhuliye biletlerinin muhtevi bulunduğu meblâğın tamamı üzerinden % 5 e zamimeten 27 inci madde hükmünce;

d) İstanbul Balıkhanesindeki seyyar kabzımalların vergi nisbeti, bunlara balıkhanee ödenen paranın % 5 idir. (3 üncü maddenin 9 uncu fıkrasındaki balıkçılar harıç) .

Madde 10 — Mezkûr kanunun 52 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Re'sen tarhedilen vergiler İstanbulda alâkadar Maliye şubesi tahakkuk şefliğine tebliğ edilir.

Madde 11 — Mezkûr kanunun 55 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Aynı şehir veya kasaba dahilinde iş yerlerinin değiştirilmesi, işi bırakma sayılmaz. Mükellefler, bu kabil tebeddülleri vukuları tarihinden itibaren bir ay zarfında alâkadar varidat idaresine yazı ile haber vermeye mecburdurlar.

İş yerlerini bu suretle değiştirenlerden işgal ettikleri yerlerin gayrisafi iradları üzerinden vergiye tâbi tutulanların ertesi malî yıl için tarhedilecek vergileri bu yerin o malî yıla takaddüm eden takvim yılı başlangıcındaki iratları üzerinden ve her birindeki çalışma müddetlerine göre hesap olunur.

Madde 12 — Mezkûr kanunun 58 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

55 inci maddenin son fıkrasında yazılı şekilde iş yerlerinin değiştirilmesini müddeti içinde bildirmiyenlerin ilk yıl vergilerine % 15 zammolunur.

Madde 13 — Mezkûr kanunun 61 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Varidat dairesi namına itiraz hakkı İstanbulda alâkadar Maliye şubesi tahakkuk şefliğine aiddir. Bu itiraz- namelerin şube defterine kaydedildiği tarih varidat dairesine teslim tarihi sayılır.

Madde 14 — Mezkûr kanunun 63 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Bir şehirde teşkil olunan muvazzaf tetkiki itiraz komisyonları bu şehrin merbut olduğu vilâyetin diğer kazalarına ait itiraz evrakını tetkike Maliye Vekâletince memur edilebilirler.

Madde 15 — Mezkûr kanunun 64 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Tetkiki itiraz komisyonlarınca mükellefin haksızlığına karar verilen hallerde itirazın münhasıran verginin tahsilini tehir maksadile yapıldığı delillerle sabit olduğu takdirde komisyonca verginn aslına % 10 a kadar zam yapılması karar altına alınır.

Madde 16 — Mezkûr kanunun 65 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

İstanbulda itiraz komisyonları kararları alâkadar Maliye şubesi tahakkuk şefliğine birinci fıkrada yazılı şekilde teslim edilir.

Madde 17 — Mezkûr kanunun 70 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Temyiz komisyonlarının nihaî kararlar] İstanbulda alâkadar maliye şubesi tahakkuk şefliğine gönderilir.

Madde 18 — Mezkûr kanunun 74 üncü maddesinin (B) fıkrasına aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Gayrimenkul alıp veya yaptırıp satmağı meslek ittihaz edenlerin vergisi bu satışlara ait beyannamenin verildiği gün ödenir.

Madde 19 — 74 üncü maddenin (F) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Gerek beyanname usulünde, gerek gayrisafi iradları ü-

zerinden vergiye tâbi tutulan mükelleflerden işlerini terk edenlerin terk tarihine kadar geçen müddete ait vergileri, itiraz edilmiş olsun olmasın ilk ihbarnamenin tebliğinden itibaren on beş gün zarfında defaten tahsil olunur.

Madde 20 — Mezkûr kanunun 76 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Mütehasıs kullanılan yerlerde dahi Mâliye müfettişlerde varidat kontrolörleri ve kontrol memurları mektum vergiler için bu madde mucibince yapılacak tetkikatı ifaya salahiyetlidirler.

Madde 21 — Mezkûr kanunun 78 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Verginin taallûk ettiği malî yılın sonundan itibaren her hangi sebeple olursa olsun hakikî şahıslarda üç ve hükmî şahıslarda dört yıl içinde tarhedilmeyen ve tarhedilip de kat'ileştiği malî yılı takip eden malî yıldan itibaren beş yıl içinde tahsil olunmıyan vergiler müruru zamana uğrar. Ruhsat tezkereleri ve vergi karneleri harçları da aynı hükme tâbidir. Ecnebi memleketlerde bulunanlar için tahsil müruru zamanı on senedir.

Madde 22 — Mezkûr kanunun 82 inci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

Ruhsat tezkeresi aşağıda yazılı harçlar mukabilinde verilir:

- a) 6 inci ve 7 inci maddelerde yazılı mükelleflerle 47 inci madde mucibince beyannameye tâbi tutulan mükellefler için 25 lira,
- b) 8 inci maddede yazılı mükellefler için, damga pulu ve kıymetli evrak bayileri hariç olmak üzere 4 lira,
- c) İşgal ettikleri mahallerin gayrisafî iradları vergilerine matrah ittihaz edilen mükelleflerden gayrisafî iradları 500 liradan aşağı olanlar için 1 lira ve 500 lira ve daha fazla olanlar için 2 lira ve noter vazifesini gören Adliye memurlarile damga pulu ve kıymetli evrak bayileri için 1 liradır.

.....822.....

Madde 23 — Bu kanunun 6 ncı maddesinde yazılı gayrimenkul alıp veya yaptırıp satmağı meslek ittihaz edenler tarafından vaktinde beyanname verilmediğı takdirde haklarında 2395 sayılı kanunun resen tarhiyata müteallik hükümleri tatbik olunur.

Bunlar beyannameyi vaktinde verip de vergiyi ödemedikleri takdirde vergileri % 10 zam ile tahsil olunur.

Madde 24 — 2395 sayılı kanunun bordronun şekli, alâkadar tahakkuk dairesine verilmesi, muhteviyatının tediye edilmesi müddetlerine ve vaktinde verilmemesi hallerine ait olan ahkâmı, 1890 sayılı İktisadî buhran, 1980 sayılı muvazene ve 2882 sayılı hava kuvvetlerine yardım vergileri hakkındaki kanunlarda yazılı muameleler hakkında da caridir.

Muvakkat Madde 1 — İşbu kanun ile yeniden beyanname usulüne tâbi tutulanların 1938 malî yılı kazanç vergisi bu kanundan evvelki hükümlere göre tarholunur. Bu mükellefler 1938 takvim yılı başından itibaren 2395 sayılı kanun mucibince beyanname itasile mükellef olanlar hakkında mevzu usul ve mecburiyetlere tâbi olurlar.

Muvakkat Madde 2 — 2395 sayılı kanunun bu kanunla değışen 32 inci maddesinin birinci fıkrasında yazılı vergi nisbetleri 1937 malî yılı vergilerine de şâmildir. İşbu kanunun meriyetinden evvel cari nisbetlere göre tahakkuk ettirilmiş olan 1937 malî yılı vergileri bu dairede tashih olunur.

Madde 25 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 26 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Dahiliye, Maliye ve İktisad Vekilleri memurdur.

15/6/1937

**Ceza Muhakemeleri sulü Kanununun bazı mad-
delerinin değiştirilmesi hakkında kanun**

Kanun No : 3207

Kabul tarihi : 7/6/1937

Neşri tarihi : 21/6/1937

Madde 1 — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 6 maddesi aşağıda yazılı şekillerde değiştirilmiştir:

Madde 124 — Tevkif ve kefaletle salıverme hakkındaki kararlar salahiyetli hâkim tarafından verilir.

Cümhuriyet Müddeiumumisinin tevkif talebine karşı maznunun mevkuf olmayarak tahkikatının icrasına ve tevkif ve tevkifin istirdadına ve kefaletle salıvermeğe ve muhakemenin men'ine dair sorgu hâkimi tarafından verilecek kararlar mensub olduğu asliye mahkemesi reisi veya hâkiminin tasdikile tekemmül eder.

Cümhuriyet Müddeiumumisi salâhiyetli olan merciden maznunun tevkifini istiyebilir. Bu merci, red veya kabul hakkında bir karar vermeğe mecburdur.

Son tahkikatın açılmasına karar verildikten veya Cümhuriyet Müddeiumumisi tarafından iddianame ile iş mahkemeye intikal ettikten sonra mahkeme reisi dahi acele hallerde ayni salâhiyeti haizdir.

Madde 129 — Yakalanan şahıs aleyhine evvelce hukuku âmme davası açılmış ise bu şahıs hemen, veya önce sulh hâkiminin huzuruna götürölmüş ise bu hâkimin ka- rarnamesile salâhiyetli mahkeme veya sorgu hâkimine götürölür.

Mahkeme veya sorgu hâkimi o şahsın getirildiğinin nihayet ertesi günü ya bırakılmasına veya tevkifine karar verir.

Madde 174 — Cümhuriyet Müddeiumumiliğinin taleb- namesi üzerine sorgu hâkimi tarafından ilk tahkikatın açılmasına dair ittihaz olunup da 185 inci maddeye göre bildirilecek olan karara maznun bundan evvelki maddenin birinci fıkrasında yazılı sebeblerden birine istinad ile muhalefet edebilir. Bu muhalefetin yerinde olup olmadığına asliye mahkemesi reisi veya hâkimi karar verir.

Madde 175 — Maznun, 173 üncü maddenin ikinci ve 174 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı hallerde salâhiyetsizlik hakkındaki talebini reddeden sorgu hâkiminin veya asliye mahkemesi reis veya hâkiminin kararı aleyhine acele itiraz yoluna müracaat edebilir.

Diğer hallerde maznun tarafından dermeyan edilen muhalefetlerin reddini veya ilk tahkikatın açılmasını mu- tazammın olan asliye mahkemesi reis veya hâkiminin kararı aleyhine hiç bir kanun yoluna müracaat olunamaz.

Madde 330 — Kafileşen bir hüküm ile neticelenmiş olan bir dava aşağıda yazılı hallerde maznun veya mahkûmun aleyhine olarak muhakemenin iadesi yolu ile tekrar görülür:

1 - Duruşmada maznunun veya mahkûmun lehine ih- ticaç olunan ve hüme müessir olmuş bulunan bir vesikanın sahteliği tebeyyün ederse;

2 - Yemin verilerek dinlenmiş olan bir şahid veya ehli hibrenin hükme müessir olacak surette maznun veya mahkûm lehine kasıd veya ihmâl ile hakikat hilâfında şahid- likte bulunduğu veya rey verdiği anlaşılırsa;

3 - Hükme iştirak etmiş olan hâkimlerden biri, aleyhine ceza tatbikatını ve kanunî bir ceza ile mahkûmiyeti istilzam edecek mahiyette olarak vazifelerini ifada kusur etmiş ise;

4 - Maznun beraat ettikten sonra suçta müteallik iti - mada şayan bir ikrarda bulunmuş ise.

Madde 365 — Suçtan zarar gören her şahıs tahkikatın her halinde müdahale yolu ile hukuku âmme davasına iltihak edebilir.

Bu suretle âmme davasına iltihak edebilir.

Bu suretle âmme davasına iltihak edenler şahsî haklarını da isteyebilirler.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15/6/1937

**Maden ocaklarında yeraltı işlerinde kadınların çalıştırılma-
ması hakkındaki Milletlerarası mukaveleye iltihaka
dair kanun**

Kanun No : 3229

Kabul tarihi : 9/6/1937

Neşri tarihi: 23/6/1937

Madde 1 — Cenevrede Milletlerarası İş Teşkilâtı Umumî Konferansı tarafından kabul olunan ve maden ocaklarında yeraltı işlerinde kadınların çalıştırılmaması hakkında olup (Yeraltı İşleri Mukavelesi «kadınlar» 1935) adı verilen mukavelename kabul olunmuş ve bu mukaveleye iltihak için Hükümete mezuniyet verilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.
15/6/1937

**Her nevi maden ocaklarında yeraltı işlerinde kadınların
çalıştırılmaması hakkında 45 numaralı
mukavele**

Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi tarafından vaki davet üzerine Cenevrede 4/VI/1935 tarihinde 19 uncu ini- kad halinde toplanan Milletlerarası İş Teşkilâtı Umumî Konferansı,

İkinci ruznamesinin 2 inci maddesini teşkil eden her nevi maden ocaklarında yeraltında kadınların çalıştırılmasına ait bulunan mesele hakkında muhtelif tekliflerin kabulünü,

Bu tekliflerin milletlerarası bir mukavele projesi şeklini almasını kararlaştırdıktan sonra,

Bin dokuz yüz otuz beş senesi haziran ayının yirmi bir tarihinde, (Yeraltı İşleri Mukavelesi «kadınlar» 1935) adını taşıyacak olan aşağıdaki mukavele projesini kabul eder:

Madde 1 — Bu mukavelenin tasdiki için «Maden ocağı» tâbiri, gerek âmme, gerekse hususî vasfını haiz ve yeraltında mevcut maddelerin istihracını istihdaf eden her nevi teşebbüslere şâmindir.

Madde 2 — Kadın cinsinden hariç bir şahıs, yaşı ne o- hırsa olsun, maden ocaklarında yeraltı işlerinde çalıştırılmaz.

Madde 3 — Millî kanunlarla yukarıda yazılı memnui- yetten şu kimseler istisna edilebilirler:

- a) Sevku idare vazifesile mükellef olup bedenlen çalışmıyan şahıslar,
- b) Sıhhi ve sosyal hizmetlerde çalışan şahıslar,
- c) Meslekî bilgilerini tamamlamak maksadile bir maden ocağında yeraltı işlerinde staj görmelerine müsaade edilen tahsildeki şahıslar,
- d) Bedenen çalışma mahiyetinde olmıyan bir sanatın icrası için bir maden ocağının yeraltı kısımlarına tesadüfi olarak inmesine lüzum görülen diğer bütün şahıslar.

Madde 4 — Bu mukavelenin resmî tasdiknameleri Akvam Cemiyeti Umumî Kâtibine tevdi olunacak ve mumaileyh tarafından tescil edilecektir.

Madde 5 — 1 - Bu mukavele, ancak, Umumî Kâtib tarafından tasdiknamesi tescil edilmiş olan Milletlerarası İş Teşkilâtı Azasım bağliyacaktır.

2 - Mukavele, Umumî Kâtib tarafından iki âzanm tasdiknamelerinin tescilinden itibaren 12 ay sonra mer'iyete girecektir.

3 - Bundan sonra da mukavele, her âza için kendi tasdiknamesinin tescilinden itibaren 12 ay sonra mer'iyete girecektir.

Madde 6 — Milletlerarası İş Teşkilâtı âzasından ikisinin tasdiknamesi tescil edilir edilmez, Akvam Cemiyeti Umumî Kâtibi Milletlerarası İş Teşkilâtının bütün âzasma keyfiyeti iş'ar edecektir.

Keza, teşkilât azası tarafından kendisine daha sonra tevdi olunacak tasdiknamelerin tescilini de bütün âzaya tebliğ eyliyecektir.

Madde 7 — 1 - Bu mukaveleyi tasdik etmiş olan her aza mukavelenin mer'iyeti mebde tarihinden itibaren 10 sene zarfında, onu, Akvam Cemiyeti Umumi Kâtibine göndereceği ve mumaileyhin tescil edeceği bir mektupla feshedilebilir. Feshin hükmü tescilden itibaren bir sene sonra cari olacaktır.

2 - Bu mukaveleyi tasdik etmiş olan her âza, birinci fıkrada adı geçen 10 senelik müddetin hitamını tahrip eden bir senelik mühlet zarfında, bu maddede derpiş edilen feshe ait ihtiyarını kullanmadığı takdirde, yeniden on senelik bir devre için bağlı kalacağı ve bundan sonra mukaveleyi, bu maddede yazılı şartlar içinde, her 10 senelik devrenin hitamında feshedebilecektir.

Madde 8 — Bu mukavelenin mer'iyete girmesinden itibaren her 10 senelik devrelerin hitamında Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi, onun tatbıkma aid bir raporu u- mumî konferansa tevdi edecek ve onun tamamen veya kısmen tadili meselesini konferans ruznamesine koyup koymamak hususunda bir karar alacaktır.

Madde 9 — 1 - Konferans, bu mukaveleyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir mukavele kabul ettiği takdirde, yeni mukavelede hilâfına bir hüküm olmadıkça.

a) Tadili muhtevi yeni mukavelenin bir âza tarafından tasdiki, onun mer'iyete girmiş olması kayid ve şartı altında, yukarıdaki 7 inci madde nazarı itibara alınmaksızın, hali hazırdaki mukavelenin tabîi bir şekilde derhal feshini tazammun edecektir.

b) Tadili havi yeni mukavelenin mer'iyete girmesi tarihinden itibaren, hali hazır mukavelesi artık âzanın tasdikma açık bulundurulmayacaktır.

2 - Bu mukavele, onu tasdik edip de tadili havi mukaveleyi tasdik etmiyecek âza için şimdiki şekil ve metni ile mer'i olmakta devam edecektir.

Madde 10 — Bu mukavelenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de muteberdir.

.....828.....

**Teşviki Sanayi Kanununun 30 ve 36 maddelerinin
tadili hakkında kanun**

Kanun No : 3220

Kabul tarihi : 9/6/1937

Neşri tarihi : 23/6/1937

Madde 1 — 28 mayıs 1927 tarih ve 1055 sayılı Teşviki Sanayi Kanununun 30 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Muafiyet ruhsatnamesi almış olan sınaî müesseseler- den Millî Müdafaa Vekâletine ait askerî fabrikalardan maadası İktisad Vekâletince hazırlanacak örneğe göre her takvim yılının ilk iki ayı içinde takvim yılı üzerinden dört nüsha iş cetveli tanzim ve imza ile 21 inci maddede yazılı makamlara verirler. Bu cetvellerde yazılı olanlardan ve bunların defter kayıtlarına uygun olmamasından müessese sahipleri mes'uldürler.

Madde 2 — Mezkûr kanunun 36 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

30 uncu maddeye göre yıllık iş cetvellerini takvim yılının ilk iki ayı içinde vermeyen sınaî müessese sahiplerine İktisad Vekâletince yazı ile, kabil olmadığı takdirde mües- sesenin bulunduğu vilâyet dahilinde intişar eden bir gazete ve böyle bir gazete çıkmadığı takdirde Ankara ve İstanbulda intişar eden birer gazete ile ilân edilmek suretile tebliğat yapılır. Bu tebligat tarihinden itibaren iki ay geçinceye kadar iş cetvellerini vermeyen müesseselerin muafiyet ruhsatnameleri en çok üç yıl müddetle muvakkaten geri alınır.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden üç ay sonra tatbik olunur.

Madde 4 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15/6/1937

Sancağın mülkî tamamiyetini tekeffüle, Türkiye-Suriye hududunun teminine dair muahede ve anlaşmanın ve bunlar ile beraber imza ve teati olunan beyanname, mektup ve portokollarm tasdiki hakkında kanun

Kanun No : 3265

Kabul tarih : 14/6/1937

Neşri tarihi : 25/6/1937

Madde 1 — Madde 1 Sancağın mülkî tamamiyetini tekeffüle ve Türkiye-Suriye hududunun teminine dair Türkiye ile Fransa arasında 29 mayıs 1937 tarihinde Cenev- rede yapılan muahede ve anlaşma ile aynı mahal ve zamanda iki taraf arasında imza ve teati olunan müşterek beyanname, optanlar mektubu ve üç protokol tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15/6/1937

Sancağın Tamamiyeti MüJkiyesini Tekeffül Eden Muahede

Bir taraftan,
Türkiye Reisicümhuru

Diğer taraftan,
Fransa Reisicümhuru

Cemiyeti Akvam Konseyi tarafından 27 kânunusani 1937 de Cenevrede kabul edilen mukarrerata ve aynı ta - rihte Konseye ittihaz olunan karara tevfikan,

Sancağın statüsü ve ana yasasına riayeti temin için her iki Hükümetin hangi şekillerde yardımda bulnacaklarını tesbit etmek arzusunda bulunduklarından,

Salâhiyeti kâmileyi haiz murahhasları olarak:

Türkiye Reisicümhuru:

Hariciye Vekili ve İzmir Mebusu Bay Dr. Tevfik Rüştü

Araş,

Hariciye Siyasî Müsteşarı, Gazi Anteb Mebusu Bay Numan Menemencioğlu.

Riyaseticümhur Umumî Kâtibi, Haşan Rıza SoyakT

Fransa Reiscümiuru:

Hariciye Nazırı, Mebus Ivon Delbos,

Hariciye Nezareti Siyasî Müsteşarı, Mebus Bay Pierre Viennot,

Türkiyede Büyük Elçi ve Fevkalâde Murahhas Bay Henri Ponsot'yu

Tayin etmişlerdir.

Bu murahhaslar, usulüne muvafık bulunan salâhiyet- namelerini teati ettikten sonra berveçhi ati ahkâmı kararlaştırmışlardır :

Madde 1 — Fransa ve Türkiye, Sancağın tamamıyeti mülkiyesini tekeffül ederler.

Madde 2 — Yüksek Akid İaraflar, statü ile tayin olunan Sancak arazisinin tamamıyeti tehdid edildiği tak - dirde birlikte veya ayrı, ayrı, Cemiyeti Akvam Konseyini bilâ tehir haberdar etmeği taahhüd ederler.

Acil tedbirler alınması iktiza ettiği halde, Konsey tarafından bir karar ittihazına değin, Yüksek Âkidler bu hususta aralarında anlaşacaklardır.

Madde 3 — Sancak arazisine müteveccih bir tecavüz tehdiid veya her hangi bir taarruz, acil tedabir ittihazını zarurî kıalarsa, Fransa ve Türkiye bu tehdidi muktazi bilcümle vasıtalarla önlemeği taahhüd ederler.

Yüksek Âkil Tarafların erkânıharbiyeleri, iki Hükûmete düşen vecibelerin icrasını icabında temin için, ittihaz edilecek tedbiri tesbit ve ihzar maksadile doğrudan doğruya temas halinde bulunacaklardır.

Madde 4 — Cemiyeti Akvam Konseyi tarafından kabul edilen metinlerle meydana gelen Sancak rejimine riayetle mükellef olan Yüksek Âkid Taraflar, Konsey tarafından bu rejimin tatbikim murakabe hakkı istimal edilirken, ittihaz edilecek kararlara riayeti temin için kendilerine yapılacak tavsiyeleri tatbika âmade bulunduklarını beyan ederler.

Konseyin bir kararına tevfikân Yüksek Âkid Tarafların icrasına davet olunacakları her hareket iki Hükümet arasında mukaddem bir anlaşma mevzuunu teşkil edecektir.

Madde 5 — Konsey kararı ile tesbit edilmiş olan Sancak Statüsüne karşı acil bir tehdid teşkil eder hâdiseler zuhur ettiği takdirde Yüksek Âkid Taralar bilâ teahhur bu vaziyet hakkında bir karar alacaklar ve bundan Konseyi acilen haberdar etmenin münasib olup olmayacağını takdir edeceklerdir.

Madde 6 — Cemiyeti Akvam Konseyince alınmış bir kararın icrasını teminen akdedilmiş olan işbu muahede, Cemiyeti Akvama mevdu vazifeyi tahdid eder mahiyette tefsir edilemeyecek ve Cemiyeti Akvam Paktının Yüksek Âkidlere tahmil ettiği vecibelere hâlel getirmeyecektir.

Madde 7 — İşbu muahede, mümkün olan en kısa müddet zarfında tasdik edilecek ve tasdiknameler Pariste teati olunacaktır.

Bu muahede, tasdiknamelerin teatisi tarihinde mer'iyet mevkiine girecektir.

Tasdiklanılmakal, her iki Taraf murahhasları işbu muahedeyi imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Cenevrede, iki nüsha olarak, bin dokuz yüz otuz yedi senesi mayıs ayının 29 uncu günü tanzim edilmiştir.

imzalar :

Ivon Delbos
Pierre Viennot
Henri Ponsot

Dr. T. Rüştü Araş
N. Menemencioğlu
H. R. Soyak

Türkiye - Suriye hududunun teminine mütedair anlaşma

Bir taraftan, Türkiye Reisicümhuru,

Diğer taraftan, gerek kendi namına gerek Beynelmilel Âkidlerle Suriye üzerinde kendisine tanınmış olan salâhiyetlere müsteniden hareket eden Fransa Reisicümhuru,

Cemiyeti Akvam Konseyi tarafından 27 kânunusani 1937 tarihinde kabul edilen mukarrerata tevfi kan,

Fransa ile Suriye beyninde mevcut münasebatı mahsusayı nazarı itibara alarak,

Cemiyeti Akvam kararile Suriyenin hâkimiyet ve is - tiklâl line tam bir surette kavuşacağını derpiş ederek,

Suriyenin tamamıyeti mülkiyesine riayetkar olarak,

Ve Türkiye ile Suriye arasında dostluk ve iyi komşuluk münasebatını, Türkiye, Fransa ve Suriyenin teşriki mesai etmeleri suretile, temin etmek arzusunda olarak,

Bir dostluk ve teminat anlaşması akdine karar vermişler ve bu maksadla aşağıda isimleri yazılı murahhaslarını tayin etmişlerdir:

Türkiye Reisicümhuru:

Bay Doktor Tevfik Rüştü Araş, İzmir Mebusu ve Hariciye Vekili;

Bay Numan Menemencioğlu, Gazianteb Mebusu ve Hariciye Siyasî Müsteşarı;

Bay Haşan Rıza Soyak, Riyaseti Cümhur Kâtibi Umumisi.

Fransa Reisicümhuru:

Bay Pierre Viennot, Mebus ve Hariciye Siyasî Müsteşarı;

Bay Henri Ponsot, Türkiyede Fevkalâde Murahhas ve Büyük Elçi.

Bu murahhaslar, usulüne muvafık bulunan salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra berveçhi ati ahkâmı takarrür ettirmişlerdir:

Madde 1 — Yüksek Âkid Taraflar, 3 mayıs 1930 da Ha- lebde imza edilen Tahdidi Hudud Nihâi Protokolile tesbit olunan Türkiye - Suriye hududunu kat'î olarak tanırlar ve işbu hududun masunıyetini tekeffül ederler.

Madde 2 — Yüksek Âkid Taraflar, gerek Türkiye arazisinde, gerek Suriye arazisinde diğ er Tarafın rejimi veya emniyeti aleyhine müteveccih fiillerin ihzar ve ikamı men için ellerinden gelen bilcümle tedbirleri ittihaz eyliyeceklerdir.

Bu maksadla hususî ahkâm vaz'ı lüzumlu görüldüğü takdirde, bu ahkâm Türkiye ile Suriye arasında akdolunacak hususî anlaşmalara mevzu teşkil edecektir.

Madde 3 — Cemiyeti Akvamın bir kararı neticesi olarak Suriyenin haricî münasebetleri mes'uliyeti yalnız Suriye Hükümetine intikal ettiğinden, Fransa ile Suriye arasındaki münasebatı mahsusa baki kaldığı müddetçe, Fransa, Türkiye - Suriye hududunu tekeffül etmekte devam edecektir.

Madde 4 — İşbu anlaşma, mümkün olan en kısa müddet zarfında tasdik olunacak ve tasdiknameler Pariste teati edilecektir.

İşbu anlaşma, tasdiknamelerin teatisi tarihinden itibaren mer'iyete girecektir.

Yüksek Âkid Taraflar, Suriye Hükümetinin işbu anlaşmaya vaki olacak iltihakım evvelden kabul ettiklerini beyan ederler.

Tasdikan lilmekal, her iki Taraf murahhasları işbu anlaşmayı imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Cenevrede, 29 mayıs 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim olunmuştur.

İmzalar :

Ivon Delbos
Pierre Viennot
Henri Ponsot

Dr. T. Rüştü Aras
N.Menemencioğlu
H. R. Soyak

Müşterek beyanname

Türkiye ve Fransa :

Sancağın tamamıyeti mülkiyesini tekeffül eden muahede ile Türkiye - Suriye hududunun teminine mütedair anlaşmaya,

Sancak mes'elesinin hal ve tesviyesi, Lozan Muahe-

desile tesbit edilmiş bulunan mülkî statü hakkında hiç bir ihtilâf bırakmamış olmasına,

Umumî sulhün takviyesine aynı derecede bağlı bulunmalarına ve bu maksat ile aralarındaki mesai birliğini Milletler Cemiyeti çerçevesi dahilinde teyid arzusunda olmalarına,

Şarkî Akdenizde emniyete müessir bir surette iştirak etmiye azmetmiş bulunmalarına binaen,

Suriye arazisi ile Lübnan arazisinin tamamîyetine riayeti müteakiben taahhüd eder,

Ve Suriye ile Lübnanm tam istiklâl ve hâkimiyete kavuşmaları teshil hususunda mutabakatlarını kaydederler.

Her iki devletin tam istiklâl ve hâkimiyete kavuşmalarını hazırlamak ve bu Devletler ile kendi arasında mevcut münasebatı mahsusayı tayin etmek maksadlarile bunlar ile akdetmiş olduğu anlaşmaları, Fransa Hükümeti Milletler Cemiyeti Konseyinin tasvibine arzylediği zaman, Türkiye bu anlaşmaların Konsey tarafından tasvib edilmesi için yardımda bulunacaktır.

Konsey, bu anlaşmaları tasdik eyledikçe, Türkiye bunları tanıyacak ve Suriye ile Lübnanm Milletler Cemiyetine namzedliğini müdafaa edecektir.

Bu yeni vaziyeti derpiş ederek, Türkiye ile yukarıda adı geçen Devletler arasındaki münasebetlerin sağlam esaslar üzerine tesisini teshil etmeği Türkiye ve Fransa aynı derecede arzu etmekte olduklarından, Türkiyenin merbut protokol ahkâmına tevfikân girişmiye âmâde bulunduğu mü- zakeratta, Fransa kendi hesabına, her türlü muaveneti ibzal edecektir.

Cenevrede 29 mayıs 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzil kılınmıştır.

İmzalar :

Ivon Delbos
Pierre Vienne
Henri Ponsot

Dr. T. Rüştü Aras
N. Menemencioğlu
H. R. Soyak

Optanlar Mektubu

Türkiyede
Fransız Sefareti

29 mayıs 1937

Türkiye Hariciye Vekiline

Ekselans,

Türk vatandaşlarının Suriyedeki emlâki ile Suriye ve Lübnanlıların Türkiyedeki emlâki meselesini halletmek ü- zere 27 teşrinievvel 1932 de Ankarada imzalanan mukaveleye ve Türk optanları ile Suriye ve Lübnanlı optanlar hakkında aynı gün teati edilen mektuplara atfen, optan, meselesinin heyeti umumiyesini halle matuf atideki teklifatı Hükümetim tarafından Türk Hükümetinin tasvibine ar- zeylemekle şeref kesbeylerim.

1 — Lozan Muahedenamesinin 31 inci maddesinin tatbiki dolayısile Türkiye lehine hakkı hıyarlarını istimal etmiş olan kimseler ile 30 mayıs 1926 tarihinde Ankarada imza edilmiş olan mukavelenamenin 3 üncü maddesi ahkâmına tevfikan Suriye ve Lübnan lehine hakkı hıyarlarını istimal eden kimselerden, yukarıda mevzuubahis 27 teşrinievvel 1932 tarihli mukavelenamenin tamamen icra edildiğinin müttefikan kabul olunduğu tarihten itibaren altı aylık bir mühlet zarfından ikametgâhlarını mütekabilen bir taraftan Türkiyeye, diğer taraftan Suriye ve Lübnana nakletmemiş olanlar hakkı hıyarlarını kati olarak kaybedecekler ve hiç bir muameleye hacet kalmaksızın bir taraftan Suriye veya Lübnan tabiiyetini ve diğer taraftan Türk tabiiyetini iktisab eyleyeceklerdir.

2 — 30 ağustos 1924 tarihinde memaliki ecnebiyede mütemekkin bulunup Lozan Muahedenamesinin 34 üncü maddesinde tesbit edilen mühletler dahilinde menşeleri olan memlekette mer'i tâbiyet lehine hakkı hıyarlarını kullanmağı ihmal etmiş olan Suriyeli veya Lübnanlı kimseler, işbu mukarreratın kabulü tarihinden itibaren bir senelik bir mühlet zarfında bu hakkı hıyarlarını istimal edebileceklerdir.

.....836.....

3 — İşbu mukarreratın birinci fıkrası mucibince tanzim edilmiş olan ikametgâh nakli beyannameleri alâkadarlar tarafından Türkiyede valilere ve manda altındaki Devletlerde Âli Komiserlik delegelerine isal edilmek üzere eski ikametgâhın bulunduğu mahal memurini idariyesine gönderilecektir.

İşbu mukarreratın ikinci fıkrasının birinci bendi mucibince tanzim kılman hakkı hiyar beyannameleri alâkadarlar tarafından ikametgâhlarının bulunduğu mahal Fransız konsoloslarına gönderilecektir. İşbu beyannameler Fransa Hükümeti marifetile Türkiye Hükümetinin ıtılana isal edilecektir.

Bu mukarreratı Türkiye Hükümeti nazarı itibara aldığı takdirde muhteviyatını tekrarlıyan bir iş'ar ile beni haberdar etmek lûtfunda bulunursanız Ekselansınıza karşı minettar olurum. Şurası mukarrerdir ki iki mektubumuzun teatisi, Ekselansınızın cevapları tarihinden muteber olmak üzere, Hükümetim ile Türkiye Hükümeti arasında itilâf kıymetini haiz olacaktır.

İhtiramatı faikamın teminatını lütfen kabul buyurunuz Bay Vekil.

İmza

H. Ponsot

T. C.

Hariciye Vekâleti

29 mayıs 1937

Türkiyede Fransa Büyük Elçisine

Ekselans,

Bugünkü tarihli bir mektupla Ekselansınız optanlar meselesinin heyeti umumiyesini tesviye maksadile atideki hükümleri Türk Hükümetinin nazarı tasvibine arzeye-mişti.

1 — Lozan Muahedenamesinin 31 inci maddesinin tatbiki dolayısıyla Türkiye lehine hakkı hiyarlarını istimal etmiş olan kimseler ile 30 mayıs 1926 tarihinde Ankarada im-

za edilmiş olan mukavelenamenin 3 üncü maddesi ahkâmına tevfikân Suriye ve Lübnan lehine hakkı hıyarlarını istimal eden kimselerden, 27 teşrinievvel 1332 tarihli Ankara Mukavelenamesinin tamamen icra edildiğinin müt- tefikân kabul olunduğu tarihten itibaren altı aylık bir mühlet zarfında ikametgâhlarını müteakabilen bir taraftan Türkiye'ye, diğer taraftan Suriye ve Lübnana nakletmemiş olanlar hakkı hıyarlarını kat'î olarak kaybedecekler ve hiç bir muameleye hacet kalmaksızın bir taraftan Suriye veya Lübnan tâbiyetini ve diğer taraftan Türk tâbiyetini iktisab eyliyeceklerdir.

2-30 ağustos 1924 tarihinde memaliki ecnebiyede mü- temekkin bulunup Lozan Muahdenamesinin 34 üncü maddesinde tesbit edilen mühletler dahilinde menşeleri olan memlekette mer'î tâbiyet lehine hakkı hıyarlarını kullanmağı ihmal etmiş olan aslen Suriyeli veya Lübnanlı kimseler, işbu mukarreratın kabulü tarihinden itibaren bir senelik bir mühlet zarfında bu hakkı hıyarlarını istimal edebileceklerdir.

3 - İşbu mukarreratın birinci fıkrası mucibince tanzim edilmiş olan ikametgâh nakli beyannameleri alâkadarlar tarafından Türkiye'de valilere ve manda altındaki Devletlerde Âli Komiserin Delegelerine isal edilmek üzere eski ikametgâhın bulunduğu mahal memurini idariyesine gönderilecektir.

İşbu mukarreratın ikinci fıkrasının birinci bendi mucibince tanzim kılınan hakkı hıyar beyannameleri alâkadarlar tarafından ikametgâhlarının bulunduğu mahal Fransız konsoloslarına gönderilecektir. İşbu beyannameler Fransa Hükümeti marifetile Türkiye Hükümetinin ıttılana isal edilecektir.

Ekselansınızın tebliğine cevaben, sebkeden teklifata Türkiye Hükümetinin muvafakat ettiğini bildirmekle şeref kesbederim.

İhtiramatı faikamm teminatını lütfen kabul buyurunuz Bay Büyük Elçi.

N. Menemencioğlu

**Türk _ Fransız müşterek beyannamesine merbut
Protokol**

Yüksek Âkid Taraflar aşağıda yazılı hususlarda mutabık kaldıklarını beyan ederler:

1 - Suriye ve Lübnanm, Milletler Cemiyetinin bir kararı ile tam istiklâl ve hâkimiyetlerine kavuştukları tarihte, Fransa Hükümetinin Suriye veya Lübnan veyahut her iki Devlet nam ve hesabına aktetmiş olduğu tekml muahede, mukavele veya diğer akidlerden doğan hukuk ve vecibeler Suriye ve Lübnan Hükümetlerine, bunlardan herbirini alâkadar ettiği nisbette, kendiliklerinden intikal edecektir.

2 -Cemiyeti Akamın bu kararını derpiş ederek yukarıda adı geçen muahedeleri, gerek bu karar dolayısıyla gerek Fransa _ Suriye ve Fransa - Lübnan muahedelerinin mer'iyete girmesi münasebetile, Suriye ve Lübnanm iktisab edeceği vaziyete uygun kılmak için, Türkiye ve Fransa ihtiyaç halinde icab eden faideli tedbirleri alacaklardır.

3 - Aynı mülâhaza ile, Türkiye _ Suriye ve Türkiye - Lübnan arasındaki tabiî münasebatın inkişafını temin için yapılmasına lüzum görülecek anlaşmaların ve hassaten ikamet, ticaret, seyrisefain, ticarî mübadele, demiryolu münakalâtı ve sair mukavelelerin akdine Türkiye ve Fransa bütün gayretlerini sarfedeceklerdir.

4 - 27 teşrinievvel 1932 tarihli demiryolu mukavelesi teyid olunur.

5 - Optanlara aid mesail merbut mektupların teatisi ile hallolunmuştur.
Cenevrede 29 mayıs 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim kılınmıştır.

İmzalar :

**Ivon Delbos
Pierre Viennot
Henri Ponsot**

**Dr. T. Rüştü Aras
N. Menemencioğlu
H. R. Soyak**

**Türkiye - Fransız menafiinin takviyesine mütedair
Protokol**

Cenevrede takarrür eden anlaşma ile Türkiye ve Fran- sanın dostane teşriki mesaisinin teyid edilmiş bulunduğu şu sırada,

Yüksek Âkid Devletler karşılıklı menfaatlerinin sağlamlaşmasını ve inkişafını görmek hususundaki, müşterek arzularını kaydetmek azminde bulunmakta ve bu maksadla bir ikamet mukavelesi akdini istihdaf, tebaalarını alâkadar eden ve henüz muallâkta bulunan işlerin tasfiyesini tacil ve bu niyetle yeni teşriki mesai anasırı taharri eylemek hususlarında mutabık kalmışlardır.

Cenevrede 1937 senesi mayısının 29 uncu günü iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

İmzalar :

**Ivon Delbos
Pierre Viennot
Henri Ponsot**

**Dr. T. Rüştü Araş
N. Menemencioğlu
H. R. Soyak**

İmza Protokolü

Vaziülimza olanlar arasında bu gün aşağıdaki vesika- lar imza edilmiştir:

- 1 - Sancağın tamamıyeti mülkiyesini tekeffül eden muahede,
- 2 - Türkiye - Suriye hududunun teminine mütedair anlaşma,
- 3 - Türk - Fransız müşterek beyannamesi,
- 4 - Bu beyannameye merbut protokol,

Bu vesikaların, tasdiknameleri teati edildiği gün birlikte mer'iyete girecekleri kararlaştırılmıştır.

Cenevrede 29 mayıs 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

İmzalar :

**Ivon Delbos
Pierre Viennot
Henri Ponsot**

**Dr. T. Rüştü Araş
N. Menemencioğlu
H. R. Soyak**

**Göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk
ve yemeklik dağıtılması hakkında kanun**

Kanun No : 3242

Kabul tarihi: 11/6/1937

Neşri tarihi : 24/6/1937

Madde 1 — Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası; göçmenlerle nakledilenlere, mültecilere ve kuraklık, dolu, sel, yangın ve hastalık gibi âfetlere uğrayan muhtaç çiftçilere ödünç olarak tohumluk ve yemeklik buğday dağıtılması i- çin 3.750.000 liraya kadar bir buğday yardım kredisi açar. Bu kredile dağıtılacak buğdaylar Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının 2056 sayılı kanunla Devlet namına satın aldığı buğdaylardan mal oldukları fiat üzerinden mübayaa edilmek suretile temin edilir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası depolarından tevzi mahalline nakledilecek buğdayların maliyeti, mümasillerinin mahallindeki rayicinden yüksek olacak olursa tevzi mahallerinden veya yakınlarından mübayaa edilir.

Madde 2 — Bu buğdayların nakil, tevzi, depo, çuval ve sair masraflarile teşkilât olmıyan mahallerde ve lüzumu halinde yalnız tevzi işlerinde kullanılacak memur maaş, harcırah ve yevmiyeleri bu krediden sarfolunur ve bu masraflar mübayaa fiyatına zammedilerek tevziatta bu yekûn üzerinden borçlandırılma yapılır. Aynen ödenmek vaziyetinde bu masrafların tekabül ettiği miktar ayrıca ve para ile ödenir.

Madde 3 — Buğdaylar muhtaç çiftçilere bir, göçmenlerle nakledilenlere ve mültecilere üç yıl vade ile ve zincirleme kefaletle senette yazılı nakdî veya aynı miktar ödenmek üzere dağıtılır. Vade yılının ürünü çiftçinin borcunu ödemiyecek kadar az olursa bu borç geri bırakılabilir.

Her sene birinci maddedeki yardım kredisinden yapılan tahsilât nisbetinde buğday tekrar dağıtılabilir.

Madde 4 — Tevziden sonra tahakkuk edip de borçlandırmaya giremiyen tevzi masrafları, buğdayların nakil ve

tevziine kadar geçen zamana aid faizler, tahsil masrafları, dört sene zarfında tahsil edilmeyip de gayri kabili tahsil hale gelen borçlar; muhtaç çiftçiler için Ziraat Vekâleti bütçesine, göçmenler için ise Sıhhat ve İçtimâî Muavenet Vekâleti iskân bütçesine her sene bu husus için açılacak hususî fasıllara tahsisat konarak karşılanır.

Madde 5 — Dağıtma muamelâtile üçüncü madde mucibince hulûl edecek vadeden itibaren iki sene içinde tahsil muamelâtı, Türkiye Cümhuriyeti Ziraat Bankasınca kendi usulü ile yapılır ve bu müddet içinde tahsil edilemi- yen borçları Tahsili Emval Kanununa göre mal memurları toparlar.

O seneki ürünü borcu ödeyecek derecede bulunan borçlular borçlarını ödemedikleri- takdirde aleyhlerine, vadenin bittiği tarihten borcun Tahsili Emval Kanununa tevfikân alındığı zamana kadar geçen müddet içinde % 7 faiz yürütülür.

Madde 6 — Bu kanunun tatbikına aid muamelelerdeki evrak ile senedlere pul yapıştırılmaz ve harç alınmaz.

Üçüncü maddedeki zincirleme kefaletle yapılacak borç senedleri köylerde 3202 sayılı Türkiye Cümhuriyeti Ziraat Bankası Kaunnunun 50 inci maddesi mucibince tanzim o- lunur. Bu senedler mezkûr kanunun 44 üncü maddesindeki hükme tâbi olup İcra ve İflâs Kanununun 38 inci maddesinde yazılı vesikalardan sayılır.

Bu evrak ve senedattan noterlerce tasdik edilecek olanlar için noterlerin zatî ücreti tediye olunur.

Muvakkat Madde—2661 ve 2863 numaralı kanunlarla tevzi edilen buğdaylarla bu kanunlarla kabul edilen haddin fevkinde dağıtılmış olan buğdayların bedeli ve masrafları ve faizleri birinci madde mucibince Türkiye Cümhuriyeti Zirâat Bankasının tohumluk ve yemeklik için açacağı 3.750.000 liralık krediye alınır ve mahsub edilir. Bunların tahsilleri mal oldukları fiatlarla nakden veya aynen yapılır. Aynen tahsilâtan elde edilecek buğdaylar ya satılır ve-

.....842.....

ya o sıradaki rayiç üzerinden 2056 numaralı kaminun buğday hesabına devredilir.

Bu tevzi edilen buğday bedellerde masraflarının faizleri, çuval ve borçlandırmaya girmemiş olan tevzi masrafları, aynî, nakdî tahsilatın masraflarile aynî tahsilattan elde edilen buğdayların devir veya satışında arada husule gelen fark, muhtaç çiftçilere ise Ziraat Vekâleti bütçesinde; göçmenlere, nakledilenlerle mültecilere ise Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti iskân bütçesinde açılacak hususî fasla konacak tahsisatla karşılanır.

2661 ve 2863 sayılı kanunlarla dağıtılan buğdaylardan doğan borç da; vade yılının ürünü çiftçinin borcunu ödemiyecek kadar az olursa, geri bırakılır.

Madde 7 — 2661 ve 2863 sayılı kanunların hükümleri kaldırılmıştır.

Madde 8 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 9 —Bu kanunun hükümlerim icraya Maliye, Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Ziraat Vekilleri memurdur.

15/6/1937

Tamimler

Vilâyetler İdaresi U. M.

Ş. II.

Sayı: 2534

1 — İstihsal olunan 29. Haziran. 937 gün ve 13119 sayılı kararnameye dayanarak Kırşehir vilâyetinin Avanos kazasına bağlı Alcali nahiyesi 14 köyü ile birlikte bu kaza ve vilâyetten alınarak Niğde vilâyetinin Arapsun kazasına bağlanmıştır. Tamimen tebliğ olunur.

2 — Umumî Müfettişliklerle bütün Vilâyetlere ve vekâlet dairelerine yazılmıştır.

21/7/937

Sayı : 2685

Ziraat Bankası Umum Müdürlüğünden alınan 1/7/937 gün ikrazlar Müdürlüğü Ş. I. 32 sayılı yazıda.

3202 sayılı kanunla kurulmuş olan (Türkiye Cümhu - riyeti Ziraat Bankası) nın, kanunun âmir bulunduğu esaslar dahilinde işe başlamış ve memleketin iç ve dış piyasalarında sürüm kabiliyetini haiz zirâî istihsalâtı arttırmak hedef ve gayesile finansa etmek; İlk plânda ailesile bir- likde aile topraklarında işleyen küçük çiftçilerin ihtiyacını derpuş eylemek ve bunları teşkilâtlandırmak mevzuları üzerinde hazırlıklarda bulunmakta olduğu ve kısa bir zamanda tatbikat sahasına geçileceği cihetle mahsullerin idrak edilmeğe başlandığı şu sırada zirâî alacaklarının muvaffakiyetli bir şekilde tahsil edilebilmesi yeni kredi tevziine mühim bir âmil olacağından kendilerine azamî yardımda bulunulması rica edilmektedir.

Ziraat Bankası U. Müdürlüğünün yukarda gün ve sayısı yazılı yazılarile bu husustaki tamimlerinin birer örnekleri ilişiktir.

Memleketin zirâî kalkınma ve ekonomisile ilgili bulunan bu hususa önem verilmesi her bakımdan lüzumludur. Teminini tamimen rica ederim.

Gereği için Vilâyetlere bilgi olmak üzere de Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

26/7/937

**Ziraat Bankası Umum Müdürlüğünün 1/7/936 tarihli
yazısı sureti:**

Zirâî kredi meselesini bir devlet faaliyet mevzuu olarak ele alan Cümhuriyet hükümetimiz 3202 sayılı kanunla (Türkiye Cümhuriyeti Ziraat Bankası) m kurmuş, müesse- semizin köylü ekonomisine daha yararlı bir hale gelmesi imkânını temin etmiştir.

Yeni kurumumuz, kanunun âmir bulunduğu esaslar dairesinde mesaisine başlamış ve memleketin iç ve dış piyasalarında sürüm kabiliyetini haiz ziraî istihsalâtı arttırmak hedef ve gayesile finanse etmek; İlk plânda ailesile birlikde aile topraklarında işleyen küçük çiftçilerin ihtiyacını derpiş eylemek ve bunları teşkilâtlandırmak mevzuları üzerinde hazırlanmakta bulunmuştur. Bu mevzuların ve kanunî hükümlerin krediler yüksek nazım heyetinin tes- bit edeceği esaslar dairesinde kısa bir zamanda tatbikine geçileceği derkârdır. Ancak mahsullerin idrak edilmeğe başlandığı şu sırada ziraî alacaklarımızın muvaffakiyetli bir şekilde tahsil edilerek kaynaklarımızın yeni kredi tevziine müsait bir safhaya getirilmesi meselesi halen hususî bir ehemmiyet arz etmektedir. Bu cihet şube ve ajanslarımıza bir suretini bağı olarak sunduğumuz tamimle tebliğ edilmistir.

Bu hususda azamî bir derecede çalışılacağı ve kanunun istihdaf ettiği maksadların tahakkukuna imkân hazırlanacağı tabii ise de mahallî Hükümet teşkilâtının maddî ve manevî müzaheretinin her şeyden akden muvaffakiyete âmil bulunabileceği ve bilhassa tahsilât işlerimize buna şiddetle ihtiyaç olduğu derkârdır. Kanun, 43 üncü maddesi tecilin ancak mücbir ve kanunî sebeblere müstenid olmasını emretmiş ve bu muameleyi muayyen bazı formalitelere tâbi tutmuştur. Kanunî bir sebep olmadıkça matlubatın vadelinde tahsili bir zarurettir. Ve bu cihet müessesemizin kanunun icabları veçhile faaliyette bulunabilmesi için hayatî bir kıymeti haizdir.

Kredi işleri devlet faaliyet ve mevzuu olarak ele alınmış bulunduğuna göre tahsilâtı lâzım gelen müzaheretlerinin diriğ edilmemesi hususunun vilâyet, kaza ve riahi/e- ler teşkilâtına iblâğına ve ezcümle 2814 numaralı taksitlendirme kanunile uzun yıl ve vadelere bağlanmış ve gecen yıl birinci taksitleri de tahsil edilmiş olan borçların bu jıla aid taksitleri kanunî hiç bir sebebe müstenid olmayarak vadesinde ödenmediği takdirde adı geçen kanunun çok sarih olan âmir hükümlerine nazaran borcun tamamı mua-

celiyet kesbederek vadesi henüz gelmeyen bütün taksitlerin de birden tahsiline tevessül edilmesi ve bu borç için yüksek faiz hesab olunması ve tahsil masrafı da alınması icabettiğinden bu kanunî hükümler üzerinde gaflete düşebilecek borçluların mağdur olmalarına meydan verilmeyerek taksit borçlarının gününden evvel ve nihayet gününde ödenmesi lâzım geldiğinin münasib şekilde alâkalı çiftçilere anlatılmasına yüksek emir ve müsaadenizi rica eder bu vesile ile de derin saygılarımızı sunarız.

T. C. Ziraat Bankası

Öz :

*3202 sayılı kanun hükümlerine tev-
fikan tahsilata büyük ehemmiyet
verilmesi H.*

Cümhuriyet Hükümetimizce memleketin ekonomik sahada da inkişafını temin için alınmakta olan tedbirler meyanmda köylülerin kalkınması, ziraî istihsalâtın yurdun sınaî ve ticarî ihtiyaçları icablarına uygun ve plânlı bir şekilde arttırılması mevzuuna hususî bir ehemmiyet atfedilmektedir.

Eski yıllara aid köylü borçlarının on beş sene vade ve yüzde üç faizle taksitlere bağlanması, çiftçi mahsullerinin müsait fiatlarla satılması imkânlarının peyderpey temin e- dilmesi, ziraî ham mahsulleri işleyecek sınaî müesseseler vücade getirilmesi, ziraatin teknik bir tarzda cereyanı için teşkilât yapılması, tohumların islâhını temin edecek ve intaç kabiliyetini yükseltecek tedbirler alınması... ilh. hep bu maksadı temine matuf mesai cümlesindendir.

Bu kere (Türkiye Cümhuriyeti Ziraat Bankası) nı kuran ve ziraî krediyi devlet faaliyeti mevzuu olarak ele alan 3202 sayılı kanun da bu bakımdan hükümleri ihtiva etmektedir. Bu kanun Türkiye ekonomisine yararlı istih –

salde bulunan ve memleketimizin bel kemiği olan hakikî çiftçiyi faydalandırmak ülküsünü taşıyarak bunu temin e- decek esaslı prensibler vaz etmektedir.

Geçende kâfi miktarda nüshalarını gönderdiğimiz bu kanunun mütaleasmdan da anlaşılacağı üzere ziraî istihşalâta müteallik ihtiyaçlarının her nevini hususiyetlerinin icabı veçhile finanse etmek vazifesi müessesemize verilmiş, tevzi edilecek kredilerin istihdaf edeceği maksadlar etraflıca belirtilmiştir. Ziraî istihşal krediye esas tutulmuş, ziraat işlerinde kendileri ve aileleri filen çalışan ve bir çok bakımdan asıl istihşal kollarını teşkil eden küçük çiftçi ve köylülerin hakikî ziraî ihtiyaçları ön safaa nazarı dikkate alınmıştır. Bu müstahsil zümresinin bilhassa teşkilâtlandırılması ve kredilerin daha ziyade karşılıklı emniyete ve camianın müşterek menfaatine ve istihşalâtma müstenit olması noktasına hususî bir ehemmiyet atfedilmiştir.

Bankamızca müteselsil kefaletli ikrazat usullerimizle istihdaf edilen maksadlar bu kanunda daha geniş bir ölçüde ve tercihan göz önünde tutulmuştur.

Kredinin plânlı ve programlı bir tarzda tevziini, genişlemesini ve kolaylaşmasını temin edecek esasları ihtiva eden bu kanun, tahsilât işine de hususî bir ehemmiyet vermiştir. Alacaklarımızın muayyen vadelerinde ve taksitlerinde behemehal tahsil edilmesi lüzumu hakkında hususî hükümler koymuş, (47) inci maddesinde tecilin ancak mücbir ve fevkalâde sebeblere münhasır olacağını ve bu muamelerin muayyen bazı formalitelerle tekâmül edebileceğini kayıd ve tasrih etmiştir. Bu yeni mevzuat hem Bankamıza ve hem köylüye büyük kolaylıklar bahşeylemiştir. Ezcümle vadesinde ödenmeyen ziraî alacakların tahsili emval yolile tahsilini ve icabında ihtiyatî haciz dahi yapıla bileceğini emir ve tasrih etmiştir. Alacaklarımıza ait noterlerce veya ihtiyar meclislerince harçsız ve resimsiz tasdik edilmiş senedlerimizi ilâm gibi kuvvetli vesaik hükmünden tutmuştur. Çiftçiye yapılan her nevi kredilerden mütevellid borçlar hakkında icra makamlarile resmî daireler ve

mahkemeler nezdinde yapılacak takib ve tahsile müteferri her nevi taleb, tebliğ ve kararların da her türlü resim ve harçtan muaf olduğunu kabul etlemiştir.

Şimdiye kadar bazı şube ve ajanlarımızca eski alacaklarımızın takib ve tahsilinde ölmüş borçluların mirasçıları bulunarak kendilerine tebligat icrasına imkân hasıl ola- mamakda idi. Ve teminat olan gayrimenkuller bu yüzden paraya çevrilemiyerek matlubatımız sürüncemede kalmak- da idi. Yeni kanunun 45 inci maddesi, bu mahzurları ikametgâhında da ortadan kaldırmış, vefat etmiş bulunan borçluların ikametgâhında ilân suretile tebligatta bulunmayı maksadı temine kâfi görmüşdür.

Bu suretle müessesemiz için badema tahsilât hususunda hiç bir engel ve müşkülât kalmamıştır. Bu mevzu, kanunun pek müsait ahkâm ve müeyyedeleriyle esalsıca tahtı temine almışdır. Şube ve ajanslarımızca bu sahadaki muvaffakiyetsizlikler hakkında artık hiç bir türlü sebep ve bahane serdedilmesine mahal yoktur.

Kanunun hükümleri dolayısıyla bu kere tadil ve tekemmül ettirilmekte olan 75 numaralı takibat ve tahsilât talimatnamemizde bildirildiği üzere müdür ve memurlarımız bundan sonra tahsilât işleriyle bilhassa muvazzaf bulunacak, bu mevzudan birinci derecede mesul olacaklardır. Bu noktayı şimdiden nazarı dikkatinize vaz ediyoruz. Tahsilât mevsimine takaddüm eden şu günlerde bu iş ehemmiyetle derpidilerek her bir borçlu hakkında gereken tedbirlerin büyük bir dikkat ve alâka ile ittihaz edilmesi icabeder.

Tahsilât Talimatnamesinde beyan edilen (230-a, b) ikaz ihbarnamelerinin şimdiden hazırlatılarak vadeden evvel borçlulara tebliğ edilmesine ehemmiyet verilmek ve bundan başkaca hesablarm gününde ödenmesi lâzım geldiğini aksi takdirde boicun tamamı muacceliyet kesbederek vadesi henüz gelmeyen bütün taksitlerin birden tahsili cihetine gidileceği kanunun sarih hükmü icabından bulunduğunu borçlulara etraflıca anlatmak lâzımdır. Bu ikaz ihbarnamelerine (vaktinde ödenmeyen alacaklarımızdan

.....848.....

vadesi bir gün geçmiş dahi olsa - maktuan % 2 tahsil masrafı alınacağını) kayıd ve ilâve etmekle beraber bu mühim noktayı dahi borçlulara şifâhen de lâyikile anlatmak ve kendilerini hesaplarını gününde ödemeğe teşvik etmek icabeder.

Gerek krediye hakikaten muhtaç olan çiftçiye yardım yapılması ve gerek tahsilat işlerinin yolile yürünmesi hususuna büyük bir ehemmiyet verilmesini rica eder, kanunun verdiği kolaylıklardan ve gösterdiği müzaheretlerden istifade ile vadeleri gelen ve gelmekte olan bütün alacaklarımızın bu yıl imkânların son haddine kadar giderek behemehal tahsil ve tasfiyesine muvaffakiyetinizi bilhassa bekleriz.

Not :

Tramsal taksitleri vadesinde ödenmediğinden muacceli- yet iktisab eden bütün borç için 2814 numaralı kanun hü - kümlerine göre muamele yapılacak ve bunlardan yalnız % 9 faiz istifa edilecektir. Halbuki yeni kanun mucibince geçmiş günler için alınacak faizden ve icabında komisyondan - başkaca maktuan tahsil edilecek % 2 tahsil masrafı, taksitlendirilerek ödünçlemeler hesabına alınmış matlû- batımız haricinde bulunan ziraî alacaklarımızdan gününde ödenmeyenlere münhasır olduğundan ikaz ihbarnamelerine ilâvesi lüzumunu bildirdiğimiz fıkranın (..... haczedilerek satılacaktır.) cümlesinden sonra yazılması muvafık olur.

Öz :

*Şûrayı evlet Mülkiye dairesine ge-
len tahkikat evraklarındaki eksik-
likler H.*

Sayı : 2538

Şûrayı devlet Mülkiye dairesine gelen tahkikat evraklarında bir çok usulî eksiklikler görülerek bunların tekemmül ettirilmesi için mahalline iade edilmek mecburiyeti

hasıl olduğu ve bu sebeble ilgili vatandaşların mağduriyetlerinin temadi ettirildiği anlaşılmaktadır.

Çoğunlukla görülmekte olan usulî eksiklikler ilişik listede yazılmış olduğundan bu iş üzerinde daha ziyade alâka gösterilmesini ve evrakları noksan olarak merciine tevdi edenlere Şûrayı devlete eksiklikle şevkine sebebiyet verenler hakkında derhal takibata girişilmesini önemle ve tamimen bildiririm.

Gereği için Vilâyetlere ve bilgi olmak üzere de umumî müfettişliklerle vekâlet dairelerine yazılmıştır.

21/7/937

**Şûrayı devlet Mülkiye Dairesine varit olan
evrakı tahkikiyede ekseriyetle müşahede
olunan usulî noksanlar.**

1 — İtiraz arzuhalleri ekseriya delâilden olan evrakı müsbiteler ve kararlar ile birlikde gönderilmiyor. Ve itiraz arzuhallerine makamı resmiye takdim edildiği günün kayıt ve havale tarihi yazılmıyor. Bu suretle müddeti itirazın kanunî surette hesap edilmesine imkân bulunmıyor.

2 — Şahitlere usulen yemin ettirilmiyor. Yahut şuhut ifadatı yukarisına yeminle ifadeleri alındığı yazılmıyor.

3 — Pek basit olan ve herkesçe malûm olması iktiza eden tebliğat muameleleri kanunun tarih eylediği usule göre yapılmıyor. Müddeî şahsî ve müştekilere behemehal meni muhakeme kararlarının tebliği lâzımdır. Tebliğ varakalarının tebliğ tarihi mutlaka gösterilmek ve ziri tebliğ edenler taraflarından tasdik ve temhir edilmek ve ikametgâhları bulunmıyanlara ilânen tebliğat yapılmak muktezidir.

4 — Bazan maznunların ifade ve müdafaaları alınmaksızın haklarında karar verildiği görülüyor. Bu hakkı müdafaa noktasından ne derece ehemmiyetli ve usul noksanı olduğu varestei izahtır.

5 — Herhangi bir sebebi kanunî fesh ve iadei tazam-

mun eden mazbatalar dosyasile beraber iade olunmuyor. Fesh kararı üzerine yeniden ita edilen mukarrerat bazan tarafeyne yeniden tebliğ edilmiyor. Bilhassa karar tarihi ile, evrakın şevki tarihi arasında uzun zaman geçirilerek teahhurata meydan veriliyor. Mafevk İdare heyetince karar fesh olunmaksızın ikmâli noksan için iade kılman mukarreratında bozulmuş gibi telâkki edilerek karara raptolunduğu görülüyor. Bu yolda tashih ve tavzihi madde için iade edilen evrak vaktinde geri gönderilmiyor. Hattâ ma- atteessür seneler geçtiği de oluyor.

6 — Karar mazbataları usul ve kanun dairesinde tanzim edilmiyor. Meselâ maznunlar teaddüt eylediği takdirde haklarında karar verilenlerin isimleri ve her birine isnat edilen suçlar ve bu suçların ceza kanununun hangi maddelerine temas eylediği gösterilmiyor. Mutlak, müphem veya noksan yazılıyor.

7 — Ekseriyetle şikâyetnamelerde haklarında dava edilen veya tahkikat neticesini gösteren fezleke maznun olarak zikrolunan veya tahkikatın icabı olarak maznunen ifadesi alınmış olan kimseler haklarında: Netice itibarile leh veya aleyhde bir karar verilmek muktazi olduğu gibi suçların teaddüdü halinde de karar mazbatasında her bir suç için ne karar verildiği gösterilmek icab ederken bir kısmı meşkûr bırakılıyor.

8 — Mukarreratı muhtevi mazbata mührü resmî ile ve mührü resmî üzerinde İdare reisinin imzasiyle iptal edilmiş olarak tevsik olunmak lâzimedeen olduğu halde bazan yalnız mührü resmî ve bazan da kimin olduğu gösterilmeyen bir imza ile gönderildiği gibi bazı mahallerde de matbu veya soğuk imza damgalarile kanunen vüsuk ifade etmiyen eşkâlde imzalanıyor.

9 — Mazbatalar veya suretlerinde heyetin nisabı kanunisi taayyün edebilmek üzere kararın yukarısında müzakerede bulunanların isimleri yazılmak veya mazbata altında heyette bulunmayanların gösterilmesi ve bulunanlara

imza ettirilmesi icab ederken bu hususa dikkat edilmediği görülüyor.

10 — Bazan İdare heyetini teşkil eden zevatın meselâ: Defterdar, mektupçu ve emsalinin tahkikata memur edilerek muhakkak sıfatını ihraz bu suretle reylerini evvelce ihsas eylemiş olmaları itibariyle o işde kanunen heyete ve karara iştirak edememeleri icab ettiği halde usulün bu lâzimesine riayet edilmiyor.

11 — Herhangi bir evrak ve muamelenin teahhürü neticesi olarak tevellüt eden suçlarda tarihlerin tesbiti ile suç müddetinin kayden tavzih ve teyit edilmesi lüzumunda zühul oluyor.

Öz :

Vilâyet ve kazaların tabii ve genel durumları hakkında.

Sayı : 2539

1) Vilâyet ve kazaların tabii ve genel vaziyetleri tetkik edilmeğe ve bu esaslara göre vekâletçe muntazam kayıtlar tutulmağa başlanmış olduğundan ekli numunedeki malû - matn çok düzgün ve doğru esaslara müstenit olmak şartile toplanıp İdare Mecmuası şekil ve hacminde Vilâyet merkez kazası, kazalar ve vilâyet heyeti umumiyesi itibarile sual ve cevaplı her birinden üç nüsha yapılp ikişer nüshasının hemen vekâlete irsalini aynı zamanda vilâyetlerin u- mumî durumları hakkında daima müracaat edilebilecek bir eser mahiyetini alacak olan bu önemli iş üzerinde bizzat alâka gösterilmesini ehemmiyetle rica ederim.

2) Vilâyetlere yazılmıştır.

22/7/937

(1)

Teşvikât durumu:

A — Kaza, nahiye, köy ve muhtarlık adedi

B — Belediyesi olan nahiye ve köylerin isimleri

- C — Posta ve telgraf teşkilâtı olan nahiye ve köylerin isimleri
Ç — Vilâyet ve kazaların kuruluş tarihçeleri

(2)

Tabii ve coğrafi durum:

- A — Vilâyet ve kazaların tabii coğrafya bakımından hudutları
B — Dağları, nehirleri, gölleri, ovaları, yaylaları ve rakımlar
C — İklimi, havası ve suyu

- Ç — Kasaba veya şehrin rakımı
D — Hangi rüzgârlara d.aha çok maruz olduğu

(3)

Nüfus durumu:

- A — Şehir ve kasaba merkezinin kadın, erkek nüfusu
B — Kaza köylerinin merkezinin kadın, erkek nüfusu
C — Umumî nüfus
Ç — Mesahai sathiyesi
D — Kilometre üzerine nüfus kesafeti

(4)

Malî durum:

- A — Muvazenei Umumiye varidat masarifatı yekûnu
B — Muvazenei hususiye varidat masarifatı yekûnu
C — Belediye varidat masarifatı yekûnu
Ç — Köy bütçelerindeki varidat masarifatı yekûnu

(5)

Asayiş durumu:

- A — Asayişe müessir şekavet var mıdır?
B — Kaçakçılık var mıdır varsa mahiyetleri ve nevileri
C — Vasati olarak senede ne kadar ve ne gibi suç işlenmektedir.

(6)

İçtimâî ve Maarif durumu:

- A — Halkın ahvali ruhisi

- B — Halkın hangi unsurdan olduğunu
- C — Halkın kasaba ve köylerde okuma yazma nisbeti
- Ç — Kasaba ve köylerde mekteb adedi
- D — İlk tahsil çağındaki çocuklarda ilk mektebi bitirenlerin nisbeti
- E — Eski akvama ait eserler var mıdır? Varsa hangi millete aittir. Hafriyat yapılmış mıdır?.
- F — Umumî kütüphane ve okuma evleri var mıdır?
- G — Gazete ve Mecmua intişar ediyor mu, adları.
- H — Halkevi gençlik ve spor teşkilâtı var mıdır?

(7)

Tarım ve Ekonomi Durumu:

- A — Arazi miktarı ve bundan ne kadarının zer edilebilmekte olduğu
- B — Zeriyyatın cinsi ve istihsalâtın miktarı
- C — Toprağın kuvvei inbatiyesi
- Ç — Zeriyyatın ve hasadın eski usule göre mi yoksa fennî âletlerle mi yapılmakta olduğu
- D — Ziraat istihsalâtından harice ve dahile yapılan ihracatın nevi ve miktarı.
- E — Meyvecilik var mıdır varsa neveleri istihsal ve ihracat miktarı
- F — Fabrikalar var mıdır? Varsa neveleri ve istihsal kudretleri
- G — Küçük san'atlar var mıdır varsa neveleri ve is- istihsal kudretleri
- H — Madenler var mıdır varsa neveleri ve tetkik edilip edilmediği
- İ — Ticaret durumunun nasıl olduğu
- J — Heyeti Umumiye itibarile iktisadi durumu

(8)

Bayındırlık ve yol durumu:

- A — Şehir ve kasaba yollarının halihazır durumu yaz kış otomobil şliyebilir mi?
- B — Civar şehir ve kasabalardan hangileriyle yol irtibatı olduğu

.....854.....

- C — Köy yollarının durumu
- Ç — Büyük çay ve dere ile nehirler üzerinde köprü var mıdır?
- D — Kasabanın imar vaziyeti nasıldır?

(9)

Sağlık durumu:

- A — Halkın umumî şekilde sağlık durumu ,
- B — Sari hastalıklar var mıdır. Varsa ve nisbeti ve alınan tedbirler.
- C — Sağlık müesseselerinin miktar ve neveleri.
- Ç — Muhitin sıtmal olup olmadığı.

(10)

Maruf şe meşhur şeyleri:

- A — Marul ve meşhur dağları, suları, nehirleri, ovaları,
- A — Maruf ve meşhur dağları, suları, nehirleri, ovaları, yaylaları.
- B — Maruf ve meşhur sanatları.
- C — Maruf ve meşhur hububat ve meyveleri.

Devlet memurlarının vazife sırasındaki suçları H.

Sayı : 2537

Devlet memurlarının gerek vazife arasında yaptıkları ve gerek vazifeden doğma suçları hakkında usulen yapılan ve Şûrayıdevletçe birinci ve ikinci derecede tetkik edilegelen tahkikat dosyalarının senelik mikdarı 4-5 bin gibi mühim bir yekûna çıkmakta ve isnad olunan suçlardan çoğu hakkında Vilâyetçlerce verilen meni muhakeme kararları Şûrayıdevletçe de tasdik edilmek suretile sona bağlanmakta olup bu vaziyetin bir çok memurlarının tezvirat yolunda uzun zaman zan altında ve mağdur kaldıklarını göstermekde bulunduğu ve Vilâyetler İdaresi kanununun 16 mcı maddesi ise memurlar hakkındaki şikâyet ve ihbarlar, garâz veya mücerred hakaret için uydurma bir suç isnadı suretile yapıldığı ve tahkikat neticesinde de isnad olu-

nan cürüm sabit olmadığı takdirde muhbir ve müştekiler hakkında takibat icrası için evrakın alâkadar dairelerce İdare makamı vasıtasile müddei umumiliğe tevdiini âmir bulunduğu halde memurların haklarını siyanet için vazii kanunca derpiş edilen bu maddei kanuniye . hükmünün mühmel bırakılmakta olduğu dosyaların yukarda gösterilen kabarık yekûnu ile de müeyyed bulunduğundan memurin hukukunu şiddetle alâkadar eden mezkûr maddei kanuniyenin göz önünde tutularak gereğince muamele yapılması lüzumu Şûrayıdevlet Reisliğinin iş'arma atfen Başvekâlet yüce orunundan 20/5/937 gün 6/1745 sayılı buyruklarile bildirilmektedir.

Memur hukukunun siyaneti bakımından çok lüzumlu görülen bu iş üzerinde önemle durulmasını tamimen rica ederim.

Gereği için Vilâyetlere ve bilgi olmak üzere de Umumî Müfettişliklerle Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

21/6/937

Öz :

*İkinci derecedeki fezlekeli tahkikat
evrakının bekletilmesi H.*

Ş. II.

Sayı : 2576

1 — İkinci derecede tetkik edilmek üzere vilâyetlerden yollanan Fezlekeli tahkikat evraklarının birinci derecede karara bağlandıktan ve her türlü tebliğat merasimi ikmal edildikten sonra hiç bir kanunî sebep bulunmaksızın bazı vilâyetlerce uzun zaman vilâyetle tutularak Umumî ve hususî hukukun haleldar edildiği Şûrayı devlet Riyasetinden bildirilmektedir.

Amme hizmetile mükellef memurların uhdelerindeki vazifeleri kanun ve nizam hükümlerine uygun olarak ifa etmeleri kanun hükümleri icabından olmasına binaen yukarda izah edilen hususun ehemmiyetle nazara alınmasını tamimen dilerim.

.....856.....

2 — Bütün Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve vekâlet dairelerine yazılmıştır.

21/7/937

Öz :

Yeni tabettirilen Mülkî taksimat hartası H.

Sayı : 2290

1) Vekâletçe yeni tab ettirilmiş olan, Müfettişi Umumilik vilâyet, kaza ve nahiye üzerine Mülkî Taksimatımızı gösterir I/T 200.000 mikyaslı hartadan () aded gönderilmiştir.

Vilâyet makamına, vali muavinliğine, mektupçuluğa, kazalara, ve nahiyelere imza mukabili 18 er aded tevzi edilerek demirbaş eşya defterine kaydettirilmesini ve alındığının bildirilmesini dilerim.

2) Bütün Vilâyetlere yazılmıştır.

8/4/937

Öz :

Kültür cemiyeti eşya piyango biletleri H.

Ş. H.

Sayı : 2500

Türk Kültür Cemiyeti başkanlığından alınan bir dilekçede :

1 — Zeki, çalışkan ve fakat kimsesiz ve fakir Türk çocuklarının barınmasına yarıyacak bir talebe yurdu binasına lüzum görüldüğünden 150 bin lira sarfile Ankarada böyle bir binanın yapılmasına başlanacağından ve ibunu teminen de 1 Eylül 1937 de satışa başlanmak üzere 60.000 liralık bir eşya piyangosu tertip edileceğinden gereken müsaadenin verilmesi istenmekte, beher biletin birer liradan

olmak üzere 60.000 bilet satılacağı ve bu paradan 15.400 liralık ikramiye ayrılacağı bildirilmektedir.

Umumî menfaatlara hadim, mevcudiyet ve nizamnamesi hükümetçe musaddak olan bu kurumun piyango tertip etmesinde kanunî bir mahzur görülmediğinden tevzi olunacak biletlerin satışına müsaade edilmesi tamamen rica olunur.

2 — Umumî Müfettişliklerle Vilâyetlere yazılmıştır.

17/7/937

Öz :

Saylav seçim mazbataları H.

Ş. II.

Sayı : 2499

1 — Münhal bulunan sayırlıklık için son zamanlarda yapılan seçimlerde seçim mazbatalarının gününde postaya verilmediği gibi bu mazbataların ekseriya birer nüsha olarak ve bazan da numunesine uygun şekilde olmuyarak gönderildiği ve bu yüzden bir çok muhabereye yol açılarak mühim olan bu işin teahhüre uğratıldığı görülmektedir.

2 — Bundan böyle yapılacak seçimlerde mazbataların evvelce gönderilmiş olup her vilâyette bulunması icap eden numunelerine uygun surette tanzim edilerek seçimin sonucu alındığı anda ve üç nüsha olmak üzere postaya verilmesinin ve postaya verilmiş olduğunun seçim sonunu bildirilecek. telde ayrı bir madde halinde bildirilmesinin usul ittihazını ve bu iş üzerinde bizzat alâka gösterilmesini önemle rica ederim.

3 — Vilâyetlere yazılmıştır.

20/7/937

Öz :
Meni israfat kanununun
tatbiki
H.

Ş II.

Sayı : 2535

1) 21/Mayıs/937 tarihinde toplanmış olan Ulusal Ekonomi ve artırma kongresinde: Yurdun bir çok yerlerinde düğün merasimi münasebetile lüzumsuz ve yıkıcı bir çok masrafların halâ yapılmakta olduğu ve bu kurum şubelerince bu an'aneye karşı yapılmakta olan mücadelenin ancak manevî sahaya inhisar etmekte bulunması itibarile bu keyfiyetin meni israfat kanununun tatbik faaliyetinin artırılması suretile daha verimli bir hale getirilmesi lüzumu tesbit edilerek keyfiyet vekâlete bildirilmiş ve vekâletçe de bu vaziyet çok yerinde görülmüştür.

2) Düğünlerde meni israfat kanununun 1, 3, 4, 5, 6 inci maddeleri halkın bu özeldeki israfatın tamamen önliye- bilecek mahiyette hükümleri ihtiva etmekte bulunduğundan kanun hükümlerinin bihakkın tatbiki halinde memleketin ekonomik durumu üzerinde müessir olan bu gibi yıkıcı an'anelerin önüne geçileceği şüphesiz görülmektedir.

İdare âmirlerde zabıta teşkilâtının bu iş üzerinde doğrudan doğruya ilgilenmelerini önemle rica ederim.

Gereği için Umumî Müfettişliklerle vilâyetlere ve bilgi olmak üzere jandarma komutanlığına, Emniyet İşleri U. Müdürlüğüne ve teftiş heyeti reisliğine yazılmıştır.

21/7/937

Hariciye Vekâletinin 1/1/937 gün ve
Üçüncü D. U. Müdürlüğü Ş. 2. 24584/3439

Sayılı yazısı sureti:

Tahrandaki Murahhas Hey'etimiz Başkanı Bay Cemal Hüsnüden alınan telgrafda İran Millet Meclisini kendisi-'

nin ziyareti esnasında Meclis Reisinin Meclis Kütüphanesine türkçe gazete risale ve neşriyatın gelmediğinden teessürle bahsettiği beyan edilerek resmî ve gerek hususî muvafık görülen gazete, risale, neşriyatın İran Millî Meclisi Kütüphanesine gönderilmesinin temini rica edilmektedir.

İstenilen gazete ve risalelerden münasip olanların İran Millî Meclisi Kütüphanesine gönderilmesine ve sonunun bildirilmesine delâletinizi rica ederim.

Öz :

*Devlet ve Belediyeler hizmetindeki
ecnebilerin Fıratm şarkına seyahat-
leri H.*

Emniyet İşleri U. M.

Ş. IV.

Sayı : 9291/15416

18/7/936 tarihli ve 6127 sayılı tamimle tekarrür eden esaslar dahilinde devlet, hususî idarelere ve belediye hizmetinde bulunan ecnebi uzmanlara verilen hüviyet cüz- danlarıle sahiplerinin Vekâletimizin hususî müsaadesi olmaksızın Fıratm şarkına geçip geçemeyecekleri Elâziz vilâyetinden Em. Müdürlüğü ifadesile yazılı 24/6/937 tarihli ve 174 sayılı tahriratla sorulmaktadır.

Yukarıda zikrolunan tamim mucibince ellerine birer uzman hüviyet cüzdanı verilmiş olan ecnebilerin hususî o- larak Fıratm şarkına yapmak isteyecekleri seyahatler Vekâletimizin evvelce alınması icap eden müsaadesine tabidir. Ancak menusp oldukları Vekâlet veya resmî daire ve müesseselerce vazife icabı anılan mmtakaya seyahat edecek ecnebi uzmanlar için Vekâletimizden evvelce müsaade

.....860.....

alınmasına lüzum olmayıp bunların ellerindeki uzman hüviyet cüzdanları ve mensup oldukları resmî makamdan ve bir sureti bilgi için Em. U. Müdürlüğüne gönderilecek ve her defasında verilecek nereye, ne maksatla ve ne kadar müddetle gideceklerini sarahatle gösteren mühürlü ve imzalı resmî birer tezkere ile Fıratm şarkına geçebilecekleri arz olunur. (Uzmanlara her defasında resmî dairelerce verilecek bu tezkerelerin şekli ilişik nümunede gösterilmiştir) .

Gerekenlere ona göre talimat verilmesini rica ede -
rim.

Bütün Vekâletlere, G. K. Baş., U. Mf., alâkadar U. Md. ve vilâyetlere yazılmıştır.

İşbu vesikanın hamili olan sayılı uzman hüviyet cüzdanının sahibi
M nın kendisine verilen vazife ile vilâyetinde gitmesi-
ne ve orada müddetle kalmasına lüzum hasıl olduğundan
seyahatına Dahiliye Vekâletinin / /1937 tarihli ve sayılı tamimi mucibince
müsaade olunması ve kendisine vazifesinin ifasında gereken kolaylıkların götse-
rilmesi rica olunur.

Bu vesikanın bir örneği bilgi olarak Dahiliye Vekâleti Em. İş. U.
Müdürlüğüne gönderilmiştir.

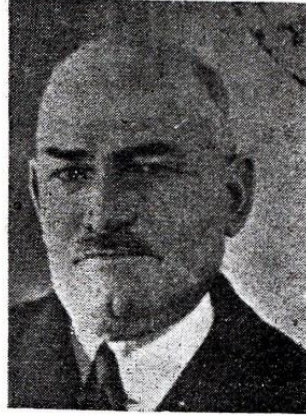
19/7/937

Sayı : 9225/15231

1 — İstanbul, Beyoğlu, Kamerhatun mahallesi Ermeni kilisesi sokak 17
sayılı ev üzerine nufusta kayıtlı olup Pa- riste oturmakta bulunan ve yurdumuza
gelmek üzere Paris konsolosluğumuza beyanname vermiş olan Vasil oğlu

Yanko

Dimitri

Yanko Yuvanidis ile kardeşi Dimitrinin İstanbul Rum Ortodoks halkından olmalarına ve Dimitrinin 1922 Yankonun 1903 yıllarında yurdumuzdan ayrılarak bir daha dönmemiş bulunduklarına göre 30/6/930 tarihli Ankara mukavelenamesinin 28 inci maddesine göre o tarihten itibaren tabiiyetimizi kaybetmişler ve yurda dönmek hakkından mahrum kalmışlardır.

Birer fotoğrafleri ilişik olarak gönderilen bu kişilerin yurda gelmelerine meydan verilmemesini rica ederim.

2 — Umumî Müfettişliklere, sahil ve hudut vilâyetlerine yazılmıştır.

16/7/937

Sayı : 9224/15235

1 — 29/1/937 tarihli ve 1382 sayılı tamime bağlı listenin 1. sıra numarasında adı yazılı olan ve Suriyeye sınır dışı edilmiş bulunan Mehmed oğlu İbrahim Suriye Hükümetince kabul edilmeyerek altı nüfus ailesile birlikte hududumuza iade olunmuştur.

.....862.....

İrkan Türk ve umumî halleri düzgün olduğu ve kendisinden bir fenalık umulmadığı yapılan tahkikat neticesinden anlaşılan bu ailenin muhacir ve serbest muhacir hak ve sıfatını haiz olmamak şartile memleketimizde ikametine müsaade edilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

2 — Umumî Müfettişliklere ve bütün vilâyetlere, yazılmıştır.

16/7/937

Öz :

Habeş tebaalarına verilecek ikamet tezkereleri H.

Sayı : 9223/15234

Habeşistan'daki filî vaziyeti hükümetimiz henüz tanımamış olduğundan Habeş pasaportlarına, bunların tarihlerine nazaran mer'î olmaları şartile eskisi gibi vize verilmesi hususunun muvafık görüldüğü Hariciye Vekâletinden iş'ar kılınmıştır.

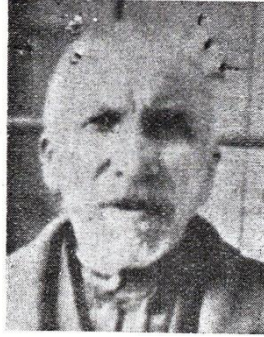
Ancak Habeşlere ikamet tezkeresi verilmezden evvel hüviyetleri ile milliyet, mezhep ve ırklarının mufassalan tesbit ve iş'arı suretile merkezden istizanda bulunulmasını rica ederim.

2 — Umumî Müfettişliklere ve Valiliklere yazılmıştır.

16/7/937

Sayı : 9225/15236

1 — Mardin'in Şehidiye mahallesinden ve Hacı Kermo oğullarından olup resmî izin almaksızın Suriye tabiiyetine geçtiği anlaşılan Mehmed oğlu 282 doğumlu Abdürrezzak, vatandaşlık kanununun 9 uncu maddesine göre 17/3/936 tarih ve 4238 sayılı Vekiller Hey'eti kararla tabiiyetimizden çıkarılmıştır.

Abdiirrezzak

Fotoğrafisi ilişik olarak gönderilen bu adamın yurda girmesine meydan verilmemesini rica ederim.

2 — Umumî Müfettişliklere ve Valiliklere yazılmıştır.

16/7/937

.....864.....

Sayı : 9226/15237

1 — Mardin'in Dara köyü, 92 N. lı evi üzerine 1311 doğumlu olarak kayıtlı Mehmed Sait oğlu Mehmet Beşir 1312 sayılı kanunun 9 uncu maddesine göre İcra Vekilleri Heyetinin 27/5/937 tarih ve 6707 sayılı kararıyle,

2 — Ordumuz mülâzımlarından iken resmî izin almaksızın Irak tabiiyetine geçen Beşiktaş Muradiye mahallesi, Dergeh sokak 2/123 cildin 47 sayılı evi üzerine kayıtlı Sabri oğlu Abdülhamid, yukarda mezkûr dokuzuncu maddeye göre vekiller hey'etinin 25/5/937 gün ve 6689 sayılı karaile yurtdaşığımızdan çıkarılmıştır.

Bu adamların yurda girmelerine meydan verilmemesini rica ederim.

3 — Umumî Müfettişliklere ve bütün Valiliklere yazılmıştır.

16/7/937

Ş. IV.

Sayı : 15232/9221

1 — Ordumuz yüzbaşlarından olup üç sene evvel Irak'a giderek resmî izin almaksızın Irak tabiiyetine geçtiği anlaşılan ve Tekirdağ, Yavmuz mahallesi 39 N. lı ev ü- zerine nüfusta kayıtlı bulunan Sait oğlu Emin 1312 sayılı kanunun 9 uncu maddesine göre 25/5/937 tarih ve 668 sayılı İcra Vekilleri heyeti kararele vatandaşlığımızdan ıskat edilmiştir.

Yüzbaşı Emin

Bir fotoğrafı ilişik olarak gönderilen bu kişinin yurda girmesine meydan verilmemesini rica ederim.

2 — Umumî müfettişliklere ve bütün valiliklere yazılmıştır.

16/7/937

Öz :

*1704 sayılı kanunun sureti tatbikine
dair.*

Ş. V.

Sayı : 847

Nümunesi 1704 sayılı kanunun tatbiki suretini gösterir talimatnameye bağlı (4) sayılı ihbar varakasının; bu kanunun dördüncü ve 2099 sayılı kanunun birinci maddelerinde yazılı yerlerden ayrılacak kimseler için bu yerleri idare edenler tarafından zabıtaya verildiği takdirde, beyanname mahiyetinde olduğundan 2099 sayılı kanunun (3) üncü maddesinin hükmüne tevfikân damga resminden

.....866.....

maaf bulunduğu, 1704 sayılı kanunun (3) üncü maddesi mucibince zabıtaya verilecek olan beyanname ve ihbarnamelerin onbeşer kuruluşluk damga resmine tâbi olduğu Maliye Vekâletinin 1/6/937 tarih ve Vari. U. D. Ş. 3 24302/132/15149 sayılı betisile bildirilmiştir.

Gereğinin ona göre yapılmasını rica ederim.

Umumî Müfettişliklere, Vilâyetlere ve Teftiş hey'eti reisliğine yazılmıştır.
5/7/937

Öz :

*Otomobil seyrüsefer beynelmilel
mukavelesi tatbikatı H.*

Sayı : 15233/9222

24/5/937 gün ve 6962 sayılı tamime ektir.

24/5/936 tarihli Paris Beynelmilel Otomobil seyriseferi mukavelesi hükümlerinin İngiltere hükümetince Maurice adasında mer'iyet mevkiine konulmasına karar verildiği ve mezkûr mukavelenin V. inci maddesi gereğince işaret mahsusa olarak «M. S.» harflerinin kabul edildiği yukarıda adı geçen Hükümetin Paris Büyük Elçiliğimizden Hariciye Vekâleti vasıtasile bildirilmiştir.

Ona göre gereğinin yapılmasını rica ederim.

Umumî Müfettişliklere ve Valiliklere yazılmıştır.

11/7/937

Öz :

Vekâletin malûmatı olmadıkça zabıta memurlarını bir taraftan diğer bir tarafa gönderilmemesi H.

Ş. III.

Sayı : 7853

1 — Bir iki senedenberi bir kısım vilâyet ve kazalarda yapılan teşkilât dodayisile Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosunun artırılmasına rağmen 937 yılı bütçesile alman harcırah ve sair masraf tahsisatları ihtiyaca tekabül edecek derecede değildir.

2 — Alınan tahsisatın kısa bir müddet zarfında tükenerek eshabı istihkaka tediyatta bulunulmaması yüzünden bir çoklarının alacakları dünyuna intikal etmekte ve bu yüzden mutazarrır olmaktadırlar.

3 — Bu halin önüne geçilmek için bütün tahsisatların sarfiyatında ve bilhassa harcırah tahakkukunda Büyüklerimizin korunması hakkındaki talimatname ahkâmının tatbiki ile sair ahvali siyasiye müstesna olmak üzere Vekâletin malûmatı haricinde hiç bir memurun harcırah tahakkukunu icap ettirecek işlere sevk edilmemesi ve kat'î zaruret olmadıkça bir memurun merkezden kazalara ve kazalardan merkeze alınmaması.

4 — Sevk ve iâşe tahsisatında merkezden idare edilmesi muvafık görüldüğünden polisçe nezaret altına alınması veya bir mahalden diğer mahalle şevkleri icabeden eşhas için verilmesi iktiza eden masrafın tahakkukile mikdarının Telle bildirilmesi hususunun alâkadarana tebliğ buyurulmasını rica ederim.

5 — Umumî Müfettişliklere ve bütün vilâyetlere yazılmıştır.

6/7/937

.....868.....

Mahallî idareler U. M.

Ş.II

Sayı : 5698

4/1/937 tarih ve 29 sayılı yazı ile tebliğ edilen kararnameye tevfikân maaşları ücrete çevrilen Belediye ve Hususî İdare tahsildarlarının kanunî icablar ve kati zaruretlcr olmadıkça işlerinden uzaklaştırılmamaları ve bu hususta çok hassas davranılarak haklarında diğer memurlar gibi muamele yapılması ve bu yüzden tahsilatın sektce uğramasına mahal bırakılmaması ehemmiyetle ve tamimen rica olunur.

6/7/937

Ş. II.

Sayı : 5699

Hususî İdare ve belediyelerde müstahdem tahsildarların Maliyet teşkilât kanununun muvakkat 3 üncü maddesinde kabul edilen esaslar dahilinde ücretle istihdamları İcra Vekilleri heyetinin kararma iktiran ederek keyfiyet 4/5/937 tarih ve 29 sayılı yazı ile tebliğ edilmişti.

Bazı Vilâyetlerin bu arada maliye teşkilât kanununun muvakkat 2 inci maddesile derpiş edilen tasfiyeye müteallik hükümleri de tatbik eylemekte oldukları istihbar kılınmıştır.

Maliye teşkilât kanununun muvakkat 2 inci maddesinde tesbit edilen esaslar mal memurlarına ait olup bu hükümlerin Hususî İdare memurlarına tatbiki doğru değildir.

Yukarıda sözü geçen kararname ile kabul edilen esas-

lar dairesinde muamele ifasile tasfiyeye müteallik hükümlerin kat'iyen tatbik edilmemesi ve hizmet; müddetleri 20 sene ve daha ziyade olanların da mağduriyetine mahal kalmamak üzere arzu eyledikleri takdirde tekaütlükleri cihetine gidilmiyerek maaşlarına muadil başka vazifelerde istihdam edilmeleri rica olunur.

6/7/937

Ş. III

Sayı : 5264

1 — Köy kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve mezkûr kanuna yeniden bazı hükümler eklenmesi hakkında Büyük Millet Meclisine sunulan kanun lâyihasında nüfus ve gelirleri başlı başına birer idare kurmağa ve faaliyette bulunmağa müsait olmayan dağınık köylerle köy mahiyetindeki meskûn yerlerin en çok beş kilometrelik mesafe dahilinde bir idare altına alınması hususâtı derpiş edilmiştir.

2 — Vilâyetlerce proje halinde hazırlanıp merkezde tetkik edilmekte olan teşkilât cetvelleri ile köy anketlerinin tevhidini müteakip bu esaslı ve önemli mesele üzerinde vekâletçe de mahallen gereken tetkikat yaptırılacak ve kat'î şekil o surette tesbit edilecektir. Henüz kanuniyet kespemiyen bu esaslara mümas ve mütenazır hazırlıklar kat'î mahiyeti haiz olmadığından köy kanununun 89 ve 90 inci maddeleri ile vilâyetler idaresi kanununun hükümleri ve 2848 sayılı kanunun 4 üncü maddesi buyruğu haricinde her hangi bir hareket ve tatbikata geçilmesi caiz olmayacağı gibi birlik merkezi olabilecek köylerle müstakil kalacak köylerde köy kanununun 13 üncü maddesinin 10 ve 11 inci fıkraları gereğine göre köy içi çaprazlama yolları ile meydana-

nının ve bunlar etraf ve civarına düşecek âmmе hizmetlerine ait yapı ve tesislerin ve hususî sükna yerlerinin mevkileri mahallî eleman ve imkânlarla plân ve arazi üzerinde kanun buyruklarına va sağılık şartlarına göre tayin ve tesbit edilmedikçe ana plânda sayılan âmmе tesislerini vücuda getirmek de doğru olamaz. Dağınik köylerin bir idare altına alınması hakkındaki teklifi kanununin alacağı netice anlaşılmadan dağınik parçalarda bu gibi âmmе işlerine el atmak; para ve emeğı heder etmekten başka bir netice veremiyeyeceğinden bundan içtinap edilmesi çok muvafık olur.

3 — Ana plânda bahsi geçen âmmе hizmetlerine ait yapı ve tesislerin tamamen fennî ve sıhhî esaslara dayanılarak yapılması hususlarının da müstacelen nizamlanması mutlak bir zaruret haline gelmiştir.

Bunun için de vilâyetlerde alâkadar daire müdürlerinin de mütaleaları alınmak; ihtiyaç ve iklim zaruretleri göz önünde tutulmak suretile Devletçe kabul olunmuş esaslar dahilinde salâhiyetli mutahassıslara bu gibi yapı ve tesislerin mahallî şartlara göre muhtelif tipde plân ve projelerinin yaptırılması, mevki ve güzergâhlarının tesbit ve tayin ettirilmesi, kalfalarla ustaların kıymet ifade etmiyen görüşlerine, şahsî kanaat ve mütalealara müsteniden âmmе tesislerinin yapılmasına imkân ve mahal verilmemesi icap eder.

Bunun gibi imece yardımı haricinde yaptırılacak inşaata ait keşif evraklarile şartnamelerin önce kazalarca tetkik olunarak mevzuata uymayan ve köyün menfaat ve haklarını koruyamıyacak mahiyette noksan görülen maddelerin köy heyetlerince yeni kararlarla islâhı esbabının temini muvafık olur.

4 — Buna göre muktazi plân ve projelerin ihzarı ve bu işlerin daimî ve sıkı kontrol ve murakabe altında bu - lundurulması; alınacak tedbirlerle elde edilecek neticeierden pey der pey bilgi verilmesi; yaptırılacak plân ve proje tiplerinden üçer nüshasının da merkeze gönderilmesi rica olunur.

.....871.....

5 — Tamimen bütün vilâyetlere, bilgi olarak umumî müfettişliklere ve merkez dairelerine yazılmıştır.

22/6/937

ÖRNEK

İç İşleri Bankanlığına

Sayı : 6015

Bazı yerlerde, belediyelere bağlı resmi müesseseler me- yanında bulunan mezbahalarda hafta tatilinin yapılmadığı ve bu suretle mezbahalarda çalıştırılan fen ve idare memurlarının bu tatilden istifade edemedikleri öğrenilmiştir. Diğer taraftan mezbahalardan tedarik ettikleri baş, ciğer, dil gibi sür'atle şevkleri icabeden maddeleri günü gününe başka yerlere sevk etmek mecburiyetinde bulunan müteahhit ve tüccarların bulundukları mahallin baytar müdürü veya memurlarına, tatil günü olmasından dolayı, sevkiyata müteallik baytarı muayene ve muameleyi yaptırmadıkları ve neticesi itibarile zarara maruz kaldıkları da anlaşılmıştır.

Tatil günlerine aid et ihtiyacı bir gün evvelinden hazırlanmak suretile, umumî tatiller hakkındaki 2839 sayılı kanun hükümlerinin mezbahalarda tatbiki suretile bu mü- esseselerde çalıştırılan memurların da kanunun kendilerine bahşettiği istirahat hakkından istifade ettirilmelerinin her cihetle faydalı olacağı teammül edilmekte ise de icabına müsaadelerinizi dilerim.

18/5/937

.....872.....

1 — Ziraat Vekâletinden alınıp örneği yukarıya derç edilmiş olan yazı muktezasının ifası için alâkadarlara tebligat yapılması rica olunur.

2 — Bütün vilâyetlere yazılmış ve Umumî Müfettişliklere arzedilmiştir.

15/9/937

Ş. III.

Sayı : 5197

1 — Mülkiye Müfettişi Refik Noyan'ın köy teftişlerine ait bir raporunun bazı kısımları ile bir kaza teftişine ait umumî raporun bir kısmının örneklerini gönderiyorum.

2 — Köy idareleri büro işlerinin pürüzsüz olması ne kadar lâzımsa; köye ve devlete her zaman hesap verecek bir halde muamelelerini noksansız ve hazır bulundurulmaları da o derece zarurî ve mecburidir. İyi tanzim edilmiş ve muamelâtı düzgün yürüten köylerde; köylünün tam bir inan ve güven duyarak her işde köy idaresine candan yardımını esirgemediği; köyün bayındırlık ve genliği için çalıştığı ve bu suretle büyük işler başarıldığı her zaman görülmektedir.

3 — Bu raporların ana esasları üzerinde ve maddî imkânlar nisbetinde köy işleri etrafında esaslı tetkikler yaptırılarak geçmiş yıllar durumunun tesbit ve madde madde not ettirilmesini, tayin edilecek kısa bir zamanda bunların büroya müteallik kısımlarının islâh ve ikmalini, programlı işlere taallük eden kısımlarının iş takviyelerine göre yaptırılmasını ve takibatı, tazmin ve tecziyeyi mucip kısımlar üzerinde kanun icaplarının yapılmasını ve bütün bu işlerin düzeninde yürüyebilmesi için de gereken tedbirlerin alınmasını dilerim.

Vilâyet mıntakasında teftiş yapıldıkça tenkit edilen maddelerin islâh tarzları da gösterilerek köy idarelerine

tebliği suretile bunun faydalarının teşmilini ve varsa noksanların muayyen zamanda İslah ve ikmalinin tedbirlenmesini ve salahiyetli memurlar köylere gittikçe tebligat lazerine ne surette çalışıldığını tetkik ve tesbit etmelerini çok faydalı buluyorum.

4 — Teftiş lâyhaharile gündelik muhaberat; bu işde her kaza ve nahiyede aynı hız ve heyecanın henüz tam ve kâmil surette canlanamadığını, islâh ve ikmali istenen işlerin çoğunun mali bir fedakârlık ihtiyacına bile lüzûm kalmadan ve imece ile kısa bir zamanda yapılması mümkün olduğu halde gününde ve zamanında yapılmadığını ve bu yüzden lâyhaların aylarca cevapsız bırakıldığını, verilen cevapların da çok noksan ve tenkide karşılık olmayacak mahiyette olduğunu, kaza ve nahiyelerce murakabe ve kontrol vazifelerinin hakkile yapılmadığını, alâkasızlığı devam edenler ve yolsuz sarfiyatı görülenler hakkında 27, 41, 45 ve 46 inci maddeler gereğinin tatbik edilmediğini göstermektedir.

Köy idareleri; idare âmirinin daimî sorgu ve murakabesi karşısında kalmaz ve sık sık onun kuvvet ve hız verici işaretleriyle karşılaşmazsa bütün alınmış tedbirlerin lafzi ve nazarı kalmaktan ileri gidemeyeceği tabiidir.

Bunun içindir ki bu iş üzerinde esaslı şekilde tedbirler alınmasını, ve metotlu surette takip ve murakabeye tâbi tutulmasını bir kere daha hatırlatmağı faideli bulurum. Buna göre yaptırılacak araştırmalarla tesbit edilen vaziyet ve alman tedbirler hakkında kısa bir raporla Ağustos 937 sonuna kadar bilgi verilmesini rica ederim.

5 — Umumî Müfettişliklere, vilâyetlere ve merkez dairelerine yazılmıştır.

18/6/937

**Mülkiye Müfettişı Refik Noyanın bir kaza dahilindeki
teftişlerine ait raporun köy işleri kısmı ana
hatları köy kanununun tatbiki.**

1 — 935 senesi bütçelerinin birer aynı merkezde yoktu

2 — 936 seneleri bütçelerin Marttan İkinci teşrine kadar 9 ay geçtiği halde bir kısmı yapılmamıştır.

3 — Bütçelerin sureti tatbikatını tetkik ettim:

A — Köylerde varidat ve masraf defterlerindeki hesaplar karmakarışık ve hiç ihtiyaca salih değildir.

B — İhtiyar heyetlerinin yaptıkları salmalarla topladıkları paraların bir çoğunu defterlere geçirmedikleri anlaşıldığı gibi hangi şeyler için kimlere ne zaman ve ne kadar salma yaptıklarına dair bir kayıt bulamadım. Muhtarlar bunları adı kâğıtlara yazıp topladıklarını sonradan yırttıklarını söylediler. Halbuki köylünün bir sene zarfında vereceği paranın miktarının evvelden tesbit edilip salma defterine alelesami geçirilerek tahsil edildikte makbuz tarih ve numarasının hizalarına yazılması ve bu defter harici para tahsil ettirilmemesi suüstimalin önüne geçmek için çok lüzumludur.

C — Bazı yerlerde bütçelerin yalnız kâğıt üzerinde kalıp onun haricinde idare âmirleri tarafından lüzum gördükçe muhtelif şeyler için mütemadiyen salmalar yaptırıldığı ve paraların taplandığı vâki olduğu ve bu suretle köylü bir sene zarfında köy masrafı olarak ne verdiğini ve ne vereceğini hiç bilmediğinden keyfi hareketlere mahal kalmamak içinde bütçe haricinde para toplanması temin olunmalıdır.

4 — Salma ve hesap kayıt işleri böyle olduğu gibi mecburî işlerde hemen hiç tatbik edilmemiştir.

A — Köy yolları onarılmamıştır, B — Helâlara çukur yaptırılmamış, C — Gübreler kaldırılmamış, D — Yollara kaldırım yaptırılmamış, F — Kuyuların ağzı zama bilezik takılmamış, E — Ağaç diktilirilmemiş, G — Meydanlar ve sokaklar tanzim olunmamış, H — Bataklıklar kurutulma-

mış, İ — Su mecraları düzeltilmemiş.... **Velhasıl köylerin içi kanundan evvel ne ise öylece bırakılmıştır.**

5 — Ot yığınları köyün içinde ve herkesin evinin önündedir. Bunlar herhangi bir suretle yatarsa köylerin kurtarılmasına imkân yoktur.

6 — Pislikten kurtarılmaları için ağılların köy haricine kaldırılmaları lüzumludur.

7 — Mecburî işleri yaptırmak ve köy kasabalarını muntazam tutturmak için tayin edilen köy kâtipleri de köyleri dolaşmıyarak ekseriya merkezde muhtelif işlerde çalıştırıldıklarından maksat hasıl olmadığı cihetle bunların mütemadiyen köylere çıkarılıp ne yaptıklarına dair muntazam rapor vermelerinin ve sıhhiye memurlarının da köyün sıhhi işlerle alâkadar olup keza rapor tanzim eylemelerinin usul ittihazı ve gerek kaymakamların ve gerek nahiye müdürlerinin bunları mütemadiyen kontrol eylemeleri iktiza eder.

Mülkiye Müfettişi Refik Noyanın umumî raporunun bir kısmının ana hatları

1 — Köylerin varidat ve masarifatı şimdiki halde şeklen bir bütçeye müstenitse de bir çok yerlerde yapılan teftişlerde bütçelerin gelişi güzel tanzim olunup tatbik edilmediği.

2 — Gerek köy ihtiyar heyetlerinin ve muhtarların ve gerek mahallî Hükümet âmirlerinin arzuları ve emirleri üzerine bütçe harici bir takım paraların toplanıp bir kısmının kayda bile geçmediği.

3 — Salma ve diğer varidat ile masraf defterlerinin muntazam tutulmadığı,

4 — Toplanan paralar için makbuz verilmediği,

5 — Bir çok sarfiyatın senetsiz yapıldığı,

.....876.....

6 — Bütçelerde para diye gösterilen muhtar, imam, korucu, sığırtmaç ücretlerinin halk tarafından ekin olarak verilip bunun da bir kayda istinat ettirilmediği,

7 — Bütçelerin zahiri vaziyeti kurtarmak için yapılip tatbikat sahasına konulmadığı,

8 — Köy kâtibi diye tayin edilen kimselerin de bir çok yerlerde köylere bile uğratılmıyarak merkezlerde çalıştırıldığı ve köylere giden kâtiplerin ise vazifelerini yapmadıkları veya yapacak bir iktidarda bulunmadıkları,

9 — Bir takım idare âmirlerinin keyfi hareketle muhtelif işler için köylerde bütçede olsun olmasın mütemadiyen salma suretile para toplattıkları,

10 — Gerek salma ve gerek diğer suretle toplanan bu paraları bir takım muhtarların ve diğer memurların zimmetlerine geçirmeleri ve suiistimal etmeleri de köylü üzerine fena bir tesir bırakmakta olduğu,

11 — Salmalar hemen her köyde zengin ve fakir gözetilmiyerek hane başına yapıldığı ve köyün muhtarları, ihtiyar heyetleri ve ileri gelenleri ekseriya bu salmalardan kendilerini hariç bile bıraktıkları görülmüştür.

Öz :

*Hastanelerle hapisanelerde ölen-
ler H.*

Nüfus İşleri U. M.

Ş. II.

Sayı : 7250/2316

Nüfus kanunun 3 üncü ölüm vak'aları faslında gösterilen hastahane ve hapisanelerde vapurlarda ve ecnebi memleketlerde ve bir idam hükmünün icrasında vefat edenlerin ölüm ihbarnamelerine nüfus hüviyet cüzdanları-

nın raptedilmediğinden bahisle verilen ihbarnamelerin bazı nüfus idarelerince kabul edilmeyerek geri çevrildiği ve hüviyet cüzdanlarının birlikte gönderilmesi lüzumunda ısrar edildiği haber alınmaktadır.

Her ne kadar kanunun 33 üncü maddesinde hastaha- nelerle hapishanelerde ölenlerin her ay birer defteri yapılarak hüviyet cüzdanlarile beraber mahallî nüfus idaresine gönderileceği ve ölüm vak'alarının nüfus memuru bulunan mahallerde iki hafta ve bulunmayan mahallerde ik; ay zarfında haber vermeyenlerden para cezası alınacağı dahi 31 inci maddesinde tasrih edilmiş ise de medenî kanunumuzun 41 inci maddesi hükmünce ölüm vak'alarının on gün içinde bildirilmesi ve bu müddet içinde bildirmeyenlerden 2576 sayılı kanun mucibince para cezasının aranması icabedeceği ve fakat hastahanelerle hapishanelere getirilen her hasta veya suç sahibinin yanlarında hüviyet cüzdanlarının bulunmaması yüzünden hastahane veya hapishanelerce kabul edilmemesi mümkün olmadığı gibi bunların ölümlerinde de ihbarnamelerine hüviyet cüzdanlarının raptedilmesine ve bahusus sahipleri tarafından kaybedilen hüviyet cüzdanlarının bu müesseselerce aranıp bulunmasına da imkân yoktur.

Binaenaleyh hüviyet cüzdanı mevcut olanların raptı tabii ise de olmıyanların verilecek ihbarnamelerde iktifası zaruridir.

Ancak verilecek ihbarnamelerde ölenin nüfus kaydı gösterilen yerde bulunmadığı takdirde hastahane veya hapishaneye sevkedildikleri mahallerden yapılacak tahkikat sonunda kayıtlarının tesbiti ve mevcut hüviyet cüzdanlarının celbi nüfus idarelerinin vazifesi cümlesindendir. Ona göre iş yapılmasının gerekenlere bildirilmesi tamimen tebliğ olunur.

Umumî Müfettişliklere, Vilâyetlere ve Teftiş Hey'eti Reisliğine yazılmıştır.

21/6/937

.....878.....

Öz :

*Umum Müdürlüğümüzün haziran 1937
ayına ait mesai raporu*

Ş. I.

9/6/937 gün ve 6739/253 sayılı yazıya ektir.

ci, (572) ikinci, (1056), üçüncü (443), dördüncü şube ve- vilâyetlerden (2287) evrak gelmiş, bu evraktan (216) birinci, (572) ikinci, (1056) üçüncü, 443) dördüncü şubeye ve- rılmıştır.

Birinci şube : Tesellüm eylemiş olduğu bu evraktan (182) adedinin muamelesini tamamlamış ve (34) adedini de muameleden müstağni görerek hıfzetmiştir.

1928 senesinde tertip edilmiş olan nüfus rehberi sonradan çıkarılan 2576 sayılı gizli nüfusların yazılı, 2330 sayılı af ve 2525 sayılı soyadı gibi kanunlarla bunların tatbikatına ait zaman zaman yapılmış olan tamimleri ihtiva etmemekte ve nüfus memurlarımızın elinde tatbik edecekleri mevzuat ve tebligatı bir arada toplayan bir eser bulunmaması tatbikatta büyük müşküllere ve mahzurlara sebep olan mühim bir noksan halinde tecelli etmekte bulunduğundan nüfus işlerimiz hakkındaki hükümleri mer'î bilûmum kanun, nizamname, Şûrayı devlet kararları ve tamimleri muhtevi yeni bir rehber hazırlanmış ve buna bir de tarifname kısmı ilâve olunmuştur. Yakında basılacaktır.

İkinci şube : Haziran ayı içinde (572) evrak tesellüm eylemiş, mayıs ayından devrelediği (121) ve şubelerden gönderilen (24) evrakla birlikte ceman (717) evraktan (541) adedini ikmal, (72) adedini de hıfz (56) adedini numara almak üzere birinci şube birinci büroya tevdi etmiş ve (22) adedi kartonda bulunmakta olup (36) adedini de incelemek üzere temmuz 937 ayma devrelemiştir.

Bunlardan başka Haziran ayı içinde bu şubece yapılan işler şunlardır:

A — Soyadlarını vaktinde seçip tescil için nusuf idarelerine ihbar etmeyenlerden alınacak cezayı nakdilerin mahsus kanununda hususî bir kayıt ve hüküm olmadığından dolayı Türk ceza kanununun 102 inci maddesi mucibince (6) ay mürurundan sonra müruru zamana tabi olacağından bu gibi hallerde bu vaziyetin göz önüne alınması.

B — Hastahanelerle, hapishanelerde ölenlerin bu müesseseler müdürleri tarafından verilen ihbarnamelere hüviyet cüzdanlarının bağlı olmamasından dolayı ihbarnamelerin geri çevrilmeyerek kabulile muamelelerin ikmal edilmesi lâzımeleceği.

C — Gizli nüfusların yazımı hakkında köyünde gizli nüfus vak'ası bırakan muhtar ve ihtiyar hey'etlerinden her bir vak'a veya gizli kalmış gizli vak'alar için bir ceza alınması hakkında sarahat olmadığından umumî hükümler dairesinde muamele yapılması lüzumu vilâyetlere tamim edilmiş olduğu.

D — Yazı makinesine ihtiyacı bulunan nüfus dairelerinden Erzurum, Trabzon, İzmir, nüfus müdürlüklerine ve Üsküdar nüfus memurluğuna birer tane Torpedo yazı makinesi gönderildiği,

Üçüncü şube: Tevdi edilen (1056) evrak ile geçen aydan devrolunan (194) evrak ile birlikte cem'an (1240) evraktan (922) adedini ikmal ve (218) adedini de incelemek üzere Temmuz 937 ayma devreylemiştir.

Bu ay içinde bu şubece (2530) kişinin yurtdaşığa kabul muamelesi ikmal ve intaç edilmiştir.

Dördüncü şube : Tevdi edilen (443) evrak ile Haziran ayından devrolunan (29) ve diğer şubelerden gelen (23) evrak ile cem'an (495) evraktan (344) evrakın muamelesini ikmal etmiş ve (45) adedini hıfz ve (106) adedini de incelemek üzere Temmuz 937 ayma devretmiştir.

Bunlardan başka bu şubece:

A — 33 kişinin doğudan batıya nakli için icra vekilleri hey'etinden karar istihsal olunmuştur.

B — Gezginci ve yarım gezginci ve oturak bir halde yaşayan aşıretlerin durumlarının araştırılmasına vilâyetlerden gelen anasır cedvelleri üzerinde gereken incelemelere devam edilmiştir.

Saygılarımla arz ederim.

ÖZ :

2576 sayılı kanunun beşinci maddesinin son fıkrası mucibince alınacak cezalar H.

Ş. II.

Sayı : 7251/2317

(2756 sayılı kanunun beşinci maddesinin son fıkrasındaki Köyünde mektûm nüfus vak'ası bırakan muhtar ve ihtiyar hey'etlerinden beş liradan on liraya kadar aynı suretle ceza alınır) kaydının bir çok yerlerde başka başka tefsir edilerek bu cezanın haber alman her vak'a için mi yoksa müteaddit vak'alar için bir defaya mahsus, olarak mı alınacağına tereddüt edildiği anlaşılmaktadır.

Kanunun beşinci maddesi «Gizli nüfus» silinmemiş ölüm ve gaip, yazılmamış evlenme vak'aları defterlerini ikinci maddede yazılı müddet içinde tasdikli olarak vermeyen muhtar ve belediye reisinden veya vekilinden veya belediye reisi veya vekillerinin memur ettiği kimselerden mahallî idare hey'eti kararla beş liradan yirmi beş liraya kadar para cezası alınacağını, mükerrirler hakkında ceza iki misline ve ısrar edenler hakkında da beş misline kadar artırılacağını âmir olup köyünde mektûm nüfus ve silinmemiş ölüm ve gaip ve yazılmamış evlenme ve boşanma vak'ası bırakan muhtar ve ihtiyar hey'etlerinden haber alman her bir vak'a için ayrı veya gizli kalmış müteaddit

vak'alara mahsus olarak bir ceza alınması keyfiyetine dair sarafat mevcut olmadığından bu gibiler hakkında umumi kanun olan Türk ceza kanunun 78 ve 79 uncu maddeleri hükmüne göre muamele ifası muvafık olacağına gerekenlere tebliği rica olunur.

Umumî Müfettişliklere, Vilâyetlere, Teftiş Hey'eti Reisliğine yazılmıştır.

21/6/937

**1/5/937 den 1/7/937 ye kadar iç bakanlıkça işi biten emekli
ve öksüzler maaşı tahsis listesi:**

Memuriyete ismi	Nev'i tahsis
Çankırı mektupçusu Turay	Tekaüt
Sırkmtii balâ nahiyesi eski müdürü ve Muğla in-	
hisarlar muhakemat şubesi âmiri Mustafa Özkun	»
Zeytinyağı (reşadiye) nahiyesi müdürü İzzet	»
Beyazıt nahiyesi müdürü ölü Mehmet Zühtü	Eytam
İnhisarlar levazım ve mübayaat şubesi müdür	
muavini ve İstanbul eski iskân âmiri Refet Naci	Tekaüt
Ayancık kaymakamlığından mütekait Yümnü kızı	
Huriye	Eytam
Mülga iskân müdüriyeti umumiyesi muhacirin	
şubesi mümeyyizi ve inhisarlar Torbalı idare me-	
mururu Muharrem	Tekaüt
Tefenni tahrirat kâtibi ölü Rıza Erdem	Eytam
Yeniköy dairesi muhasebeciliğinden emekli Şakir	
Özergin	»
Hukuk işleri müdürlüğü muakkibi Vasıf Gökkay-	
nak	Tekaüt
Çobandede nahiyesi tahrirat kâtibi ölü Ahmet Şe-	
Fik	Eytam

Memuriyeti ve ismi	Nev'i tahsis
Kemalpaşa kazası eski tahrirat kâtibi Ali Nazmi	
Büke	»
Fatsa eski nüfus memuru Mehmet Ali	Eytam
Avlağı nahiyesi Müdürü mütekait Halil	»
Edirne eski mektubi kalemi baş müsevvidi Mehmet Kadri	Tekaüt
İpsile nahiyesi eski müdürü ölü Mehmet Ragıp	Eytam
Çubuk kazası nüfusu memuru ölü Ahmet Özcan	»
Gaziantep hususi muhasebe espi piyade tahsildarı Ali Rıza	Tekaüt
Bereketli nahiyesi eski müdür vekili Adil	Eytam
Üsküdar tephirhanesi tephirciliğinden açıkta Yahya Yarım	Tekaüt
Deliliyas nahiyesi müdürlüğünden mütekait Süleyman Kâşif	Eytam
Çarsancak nüfus memurluğundan mütekait Abdül-lâtif	»
Hozat hususi muhasebe memuru ölü Mevlut	»
Van hususi muhasebe eski tahsildarı Süleyman Çilingiroğlu	Tekaüt
Milâs nüfus memuru Fahri	»
Şehremini nahiyesi nüfus memuru Sait	»
Ankara meclisi idare eski zabıt kâtibi ve devlet demir yolları Haydarpâşa tesellüm ve sevk şefliği memuru Kemal	»
Bayramiç kazası tahrirat kâtibi Süleyman Özkan	»
Çankırı eski hususi muhasebe müdürü ve belediye kâtibi Hasan	»
Erzurum hususi muhasebe evrak mukayyidi Durak	Eytam
Bolucan nahiyesi müdür vekili Ömer	»
Tuzla nahiyesi müdürü ölü Hasan	»
İçel mektupçusu ölü Tacettin	»
Çatalca nüfus müdürü mütekait Kâmil	»
Selimiye nahiyesi müdürü Kâmil Engin	Tekaüt
İncesu nüfus memuru Tahir	»

Memuriyet ve ismi	Nev'i tahsis
Andiın eski tahrirat kâtibi ve Siirt inhisarlar satış şubesi memuru Eşref Çalıköğlu	»
Ceyhan eski nüfus kâtibi Mehmet Hilmi	»
Eminönü B. Ş. mütemetliğinden emekli İbrahim Ocaklıoğlu	Eytam
İzmir eski nüfus kâtibi Selim Sırrı	»
Eminönü B. Ş. muhasebe anbar memuru Mahmut Talay	Tekaüt
Gedikpaşa tephirhanesi birinci sınıf memurluğundan emekli Ahmet Yanarkaya	Eytam
Darülaceze tiyatro ve sinemalar müfettişi Mehmet Rifat Toker	»
Balıkesir vilâyet matbaası kâtib ve idare memuru Muharrem Zühtü	Tekaüt
Çorlu eski iskân memuru Azbi	»
Dinar eski nüfus memuru Hüseyin Avni	Eytam
Tekirdağ valiliğinden müteakıt Azmi Heper	»
Arapşun hususî muhasebe eski tahsildarı Yakup	»
Taksim B. T. Ş. tahakkuk memur kâtibi Ömer Akan	Tekaüt
Çerkeş hususî muhasebe memuru Mustafa Hayrı Sarioğlu	Tekaüt
Nusaybin hususî muhasebe tahsildarı ölü Hasan Basri	Eytam
İstanbul Belediyesi merkez mütemetliğinden emekli Mehmet Halit Tari	»
Beyoğlu dairesi heyeti hesabiye mümeyyizliğinden emekli Mehmet Rifat	»
Mülga şehremaneti umuru hukukiye müdürlüğünden Hüseyin Galip	»
Ordu eski nüfus kâtibi Cemal	Tekaüt
İnhisarlar umum müdürlüğü muamelât şefi ve mülga iâşe encümeni mücadele iktisadiye memuru Münis Tevfik	»

Memuriyeti ve ismi	Nev'i tahsis
Antalya inhisarlar sevk memuru ve eski Hüdaven- digâr vilâyeti merkez istatistik memuru Sami	»
Pah nahiyesi müdürü ölü Mustafa	Eytam
Hizan nüfus memurluğundan mütekait ölü Ni- zamettin Turnacı oğlu	»
İstanbul belediyesi hesap İ. M. emlâk Ş. tahsil- darı Ahmet Ersarı	Tekaüt
Çatalca kazası muhasebe kâtibi Mehmet Münür Erten	»
Çatalca kazası muhasebe memuru M. Sezai Soyer	»
Tokat hususi muhasebe başkâtibi Ferit Yalçın	Eytam
Kastamonu hususi muhasebe tahsildarı ölü Sü- leyman Sami Karakaş	»
Mardin vilâyeti evrak memuru ölü Halil	»
Varto tahrirat kâtibi ölü Ahmet İhsan	»
Ulukışla hususi muhasebe tahsildarlığından mü- tekait Ethem	»
Tosya hususi muhasebe memuru Ahmet Aksoy	Tekaüt
Eceabat hususi muhasebe tahsildarı Cemal Öz- dünder	»
Menemen nüfus memurluğundan mütekait İsmail Mahir	Eytam
Karahisar şarkı mutasarrıflığından mütekait ölü Dikran	»
Seferihisar kaymakamlığından mütekait Kema- lettin	»

Makaleler

Memur Rejimleri

II — Belçikada memur rejimi

I — MEVZUATA UMUMÎ BİR BAKIŞ.

25 şubat 1831 tarihli Belçika kanunu esasisi ve diğer kanunlar İdarî hizmetlerin teşkilâtına ait esasları ve prensipleri vazetmektedirler. Bu prensipler kanunu esasinin bilhassa 6, 24, 33, 66, 103, 114 ve 127 inci maddelerinde bahsedilmiştir. Ayrıca 6 mart 1831 kanunu, 1836 kanunu, 21 temmuz 1844 kanunu da memurlara ait hükümler vazetmiştir.

Kanunu medenî bilhassa memurların ikametgâhlarına ait hususlarda (madde 106 ve 107) ve vesayet meselelerinde (madde 427) bazı ahkâmı da ihtiva etmektedir.

Ceza kanunu (19, 31, 32, 33 ilh.) maddeleri ile azil vö memnuiyetlere dair ve 232, 366 mcı maddeleri ile memurların umumî nizam aleyhinde işliyecekleri cürümlere dair, hükümler koymuştur.

Fakat âmme hizmetlerinin asıl teşkilâtını kuran ve buna ait statüleri vazeden icra uzvudur ve bu uzvun başında Kral bulunmaktadır.

Nezaretlerin teşkilâta müteallik işleri nazırların teklifi ile Kral tarafından halledilmektedir ve bu organik mevzuat her nezarete mahsus bariz bir karakter taşımaktadır; Umumî Harpten evvelki muamelât içinde umumî ve bütün memurlara şamil hükümlere tesadüf etmek çok güçtür.

Fakat son on sene içinde teşkilâtın ve memurlara ait kanun ve nizamnamelerin tevhid ve tedvini işi bir hayli ilerlemiş, münsecim ve toplu bir memur statüsü lüzumu kendisini açıktan açığa hissettirmiştir. 20 temmuz 1921 ka-

nunu maliye nazırına memuriyet ihdas eden veya maaşlarda zam husule getiren kanunlar üzerinde murakabe salâhiyetini vermiştir.

Diğer taraftan bütün nazırların iştirakile devlet hizmetlerinin teşkilât ve işleyişi hakkında bazı kararnameler hazırlanarak Krala tevdi olunmuştur. Bu dekretler teşkilât, tekaüdlük, inzibatî hususat, harcirahlar, yevmiyeler, ikramiyeler, ilh.. hakkındadır.

KANUNU ESASİDEKİ VE DİĞER KANUNLARDAKİ HÜKÜMLER.

Belçika kanunu esasisinin ve kanunların memurlara ait vazettiği prensipler miktar itibarile mahduttur. Kanunu esasinin 6 inci maddesinde şöyle bir hüküm vardır: «Sivil ve askerî memuriyetlere ancak Belçika vatandaşları kabul edilebilir. Bazı hususî vaziyetlerde kanunla istisnaî hükümler vazedilebilir.» Bu prensibe istisnaen 30 eylül 1835 kanununun 13 üncü maddesi Üniversite profesörleri hakkında, 31 ilkkânun 1851 kanunun 2 inci maddesi ecnebi memleketlerdeki konsoloslar ve konsolosluk memurları hakkında bazı ahkâm kabul etmiştir. Fakat İdarî hizmetlerde istisna mevzuu bahsolmamıştır.

Kanunu esasinin 66 inci maddesi Krala umumî İdare memurlarını tayin salâhiyeti vermişti. Diğer taraftan bir çok kanunlar vilâyet ve belediyelerin idaresindeki memurların, profesörlerin, muallimlerin tayin hakkını da Krala vermiştir.

Kanunu esasinin 36 mcı maddesi memuriyetle mebusluğun içtimaim caiz görmüyor. 26 mayıs 1848 kanunu mucibince meclis azası mebusluktan sonra bir sene geçmeden nazırlık, elçilik ve valilikten maada diğer memuriyetlere tayin edilemezler.

Kanunu esasinin 114 üncü maddesine göre tekaüdlük kanunlara tâbidir. Tekâüdlük sisteminin esasını kuran 21 temmuz 1844 kanunudur. Bundan sonra müteaddit kanunlar bu ana kanunu tadil ve tevsî etmiştir.

Kanunu esasının 127 inci maddesi memurların yemini hakkında şu hükmü vazetmektedir: «Kanunen tasrih edilmeyen hiç bir yerde yemine icbar olunamaz. Yeminin şekli de kanunla muayyendir.» Memurların yemin usulü 5 mart 1831 kanunu ile tayin edilmiştir.

Kanunu medenî 106 ve 107 inci maddelerinde memurların ikametgâhı meselesini düşünmüştür. Bu maddelerde deniyor ki:

«Muvakkat bir memuriyete tayin edilen vatandaş eğer başka bir yer göstermemişse tayin edilmezden evvelki ikametgâhını muhafaza eder.»

«Daimî bir memuriyete tayin aynı zamanda ve derhal memurun ikametgâhının yeni vazifesini ifa edeceği yere naklini istilzam eder.»

Kanunu medeninin 427 inci maddesi memurları bazı vaziyetlerde vâsi olmak mecburiyetinden istisna etmiştir.

Ceza kanununun muhtelif maddeleri, umumî hizmetlerden mahrumiyet, ve saire gibi hükümleri vazetmektedir. 66 - 233 üncü maddeleri memurların vazifeleri esnasında işledikleri cürümlerden dolayı tâbi olacakları cezaî hükümleri vazetmiştir. Diğer taraftan ceza kanununun 276 ncı maddesi memurlar aleyhindeki iftira ve hakaretlere karşı cezaî hükümler vazetmektedir.

NİZAMAT.

Belçikada âmmе hizmetlerine ait teşkilâtı ve buna müteallik mevzuatı vaz ve tesis eden icra uzvudur. Teşri uzuvları bu bakımdan bütçe müzakereleri dolayısıyla uzaktan yaptıkları bir murakabe ile iktifa ederler.

Bununla beraber nazırlar teşri uzvuna karşı icra kuvvetlerinin heyeti umumiyesi bakımından mes'uldürler.

Kanunu esasının 29 uncu maddesi mucibince icraî kuvvet Kralın elinde temerküz etmiştir. Bu suretle Krallık idaresinin en yüksek idaresi Kraldır. Kanunu esasının 67 inci maddesine tevfikân Kral kanunların tatbiki için lüzumu olan nizamname ve talimatnameleri hazırlar. Bu salâhiye

te tevfikân âmme hizmetlerinin uzvî teşkilâtı hususunda icap eden statüleri tanzim Krala aittir.

Kanunu esasının 64 üncü maddesi Kralın ve alâkadar nazırın imzasını o ahkâmın tatbiki için mecburî kılmıştır. Binaenaleyh netice itibarile âmme hizmetlerinin organik bünyesini kuran ve işleten alâkadar nazırlardır.

İşte gerek teşkilât bakımından, gerek statüler bakımından tesadüf edilen tenevvü ve gayri münsecim vaziyet bundan neş'et etmektedir. Her nazır kendi nezaretine ait teşkilâtı kendi düşüncelerine ve prensiplerine göre kurmaktadır. Bütün bu statüler arasında tesadüf edilen benzerlik ve aynıyet ise statüleri doğuran sebeplerin müşabehetinden ve ihtiyaçların aynıyetinden neş'et etmektedir.

Meselâ Dahiliye Nezareti ile Maliye Nezaretinde memurların tayin ve kabulü hakkındaki şerait başka başkadır. Dâhiliyede aşağı derecedeki memurun daha yukarı bir dereceye geçmesi imtihanlarla yapılır. Bu imtihan mecburiyetinden bazı diplomalara malik olanlar istisna edilirler veya edilebilirler. Mâliyede ise tayin ve terfi için müsabaka imtihanları yapılmaktadır.

Memur rejimine taallük eden nizamname ve talimatnameler ve kararları ve bunların alâkadar ahkâmın nakledelim:

DAHİLİYE VE SIHHAT VEKÂLETİ MERKEZ TEŞKİLÂTINA AİT TALİMATNAME.

Madde 10

Şube müdürü derecesinde ve daha yukarı memurlar Kral tarafından tayin ve azil edilirler. Nazır diğer memurları tayin ve azleder.

Madde 11

Aslî veya müktesep Belçika vatandaşı olmıyan ve askerî hizmetini ifa etmiyen bir kimse memur tayin edilemez.

Madde 13

Bu maddenin gösterdiği istisnalar baki kalmak şartile, daktilo, stenoğraf, kâtip, mümeyyiz, şube müdürü olmak

için nazırın tayin edeceği usul dairesinde bir imtihandan geçmek lâzımdır.

Commis d'Ordre ve Commis Redacteur'ün ikinci derecesi için iki senelik Üniversite tahsili imtihandan istisna edilmek için kâfidir. Aynı surette Umumî Harbe iştirak eden ihtiyat zabıtları orta tahsil şâhadetnamesine malik olmasalar bile bu imtihandan müstesnadırlar. Umumî Harbe iştirak eden askerler eğer daktilo imtihanını vermişlerse imtihansız Commis d'Ordre olabilir.

Hukuk doktoru, İdarî, siyasi, veya İctimaî ilimler doktoru veya lisansiyesi olanlar birinci derecede mümeyyiz ve şube müdürü olmak için imtihana tâbi değildirlir.

Madde 14

Birinci derece mümeyyizlik imtihanına girmek için ikinci derece mümeyyizlik imtihanını geçirmek veya bundan istisna edilmek lâzımdır. İkinci mümeyyizlik imtihanı için de namzedin orta tahsilin en yüksek derecesine ait sertifikayı alması (lise mezunu olması) mecburidir.

Madde 16

Merkez teşkilâtındaki vazife ve memuriyetlerin teşkil ve ilgası, tayinleri, terfiler, istifalara ait bilcümle teklifler alâkadar daire müdürünün mütaleası ile beraber müsteşar (umumî kâtip) tarafından nazıra arz edilir. Bir memurun terfii için bir derece mafevki tarafından verilen tahrirî raporda, Müdürler encümeninin mütaleası ve müsteşarın tahrirî teklifi şarttır.

Madde 17

Hiç bir memur en az iki sene bulunduğu derece memuriyetinde çalışmadan daha yüksek dereceye terfi edemez.

Madde 18

Terfiler ancak münhal vukuuna tâbidir.

Memuriyet derecesi maaş derecesine işaret eder, şah-

.....890.....

sa mahsus istisnaî tayinler Nazırlar meclisinin kararı ile Kral tarafından yapılır.

Madde 19

Maaş arttırılması talimatname ile muayyen olarak vekil tarafından yapılır. İstisnaî maaş zamlarını Kral yapar.

Madde 20

Memur ve müstahdemler vazifeye başlamadan evvel nazırın veya mümessilinin huzurunda yemin ederler.

Madde 26

Memur veya müstahdemler devlet, vilâyet, kommün ve âmme müesseseleri tarafından verilen vazifeden başka vazife kabul edemezler. Nazırın müsaadesi olmadıkça siyasî mahiyet taşıyan herhangi müntehap bir vazife kabul edemezler, ticaret yapamazlar. Gerek kendi namına, gerek karısı veya başkasının ismi altında hususî bir iş yapamazlar, korporatif veya sınaî bir müessesenin idaresinde çalışamaz veya Meclisi idare azalığını kabul edemezler.

Bu memur ve müstahdemler nazırın müsaadesi olmadıkça her ne suretle olursa olsun nezarete ait olmıyan herhangi bir dairede şu veya bu suretle çahşamazlar.

Madde 27

Bu memur veya müstahdemler nazır veya onun namına iş gören âmirin müsaadesi olmadan ayrılamazlar.

Hastalık müstesna olmak üzere iki haftadan fazla izinler ancak maaştan feragat suretile verilebilir.

Bir memur veya müstahdem izinsiz vazifesinden ayrılırsa veya mezuniyetini tecavüz ettirirse, tecavüz ettirdiği günlere ait maaşını alamıyacağı gibi bu hareketini esbabı mücbire tahtında yaptığını isbat edemediği takdirde ayrıca inzibatî ceza ile tecziye edilir.

Madde 28

İnzibatî cezalar şunlardır: İhtar, tekdir, muayyen bir müddet terfiden mahrumiyet, maaş kat'ı, kıdem ve maaş tenzili, mecburî ve tenzilen nakil, vekâlet emrine almak, azil. Maaş kat'ı iki aylık muayyen bir müddeti geçemez. Vekâlet emrine alınmak vazifeden ayrılmasını ve maaş alamamasını istilzam eder ve altı aydan fazla devam edemez.

Bu inzibatî cezalar nazır tarafından verilir. Bununla beraber, nakil ve vekâlet emrine alınmak ve azil onuncu maddedeki tefrik esas olmak üzere kral dekresi veya nazırlar heyeti kararı ile olur.

Her hususta memura tebligat yapılması ve tahrirî müdafaasının alınması mecburîdir.

SİYASÎ VAZİFELERE DAİR EMİRLER VE KARARLAR

Devlet hizmetinde çalışan memur ve müstahdemler, silsilei meratibdeki yeri ne olursa olsun vatandaş ve aile reisi olmak sıfatile bütün hukuk ve imtiyazlardan istifade ederler. Vatandaş sıfatile, eğer müntehib iseler kendi fikir ve kanaatlerine göre rey verirler. Hiç bir tesir, hiç bir tazyike maruz değildirlir. Fikir ve kanaatlerinden mes'ul tutulamazlar. Fakat vazifelerinin hüsnü suretle ifası bakımından siyasette faal bir rol oynamaları men edilmıştır.

11 BİRİNCİ TEŞRİN 1921 HEYETİ NUZZAR KARARI.

Heyeti nuzzar Devlet memur ve müstahdemlerinin bütün intihaplardan uzak kalmasının pek ziyade şayanı arzu bir keyfiyet olduğuna karar vermiştir. Bununla beraber devlet memurlarının siyasete iştiraklerini kat'î surette men etmeği de istemez.

Memurlarından birisi tarafından intihabata iştirak müsaadesi talebi karşısında kalacak nazırın, Heyeti nuzzara müracaat ederek müsaadesinin o suretle istihsali muvafık görülmüştür. Eğer bu müsaade verilecek olursa memur aza-

.....892.....

mî müddeti üç ayı geçmeyecek olan bir zaman için maaş almaksızın kadro fazlası listesine ithal edilir.

28 BİRİNCİ KÂNUN 1921 HEYETİ NUZZAR KARARI.

Heyeti nuzzar Mebusan meclisine aza intihap olunan bir memurun memuriyetten istifa ettiği takdirde bu istifanın her halde kabul edilmesi icap ettiğine karar vermiştir.

12MART 1925 TARİHLİ BAŞVEKİLİN EMİRNAMESİ.

Mesele, müntehap memuriyetler aranmasından ziyade devlet hizmetinde çalışan memur, müstahdem, işçi ve diğer ajanların bir intihap mücadelesinde faal bir vazife alması, siyasî toplantılara riyaset etmesi ve orada söz söylemesidir.

Heyeti nuzzar 9 mart içtimasında şu kararı vermiştir: Devlet ajanlarının vatandaş olmak sıfatile haiz oldukları hukuk ve imtiyazları kullanırken kendi vicdanlarının emrettiği şekilde ve her nereden gelirse gelsin ve ne maksad takip ederse etsin hiç bir tesir ve tazyike maruz kalmadan hareket edebileceklerini tekrar etmek faidelidir.

Fakat şurasını da işaret etmek ve üzerinde ısrar etmek lâzımdır ki devlet ajanları ifa ettikleri hizmetleri ve işgal ettikleri resmî makamları herhangi bir siyasî partinin nüfuzuna âlet ittihaz edemezler. Bu itibarla, Heyeti nuzzar devlet ajanlarının siyasî cemiyetlere iştirakini ve bu cemiyetlerin azası arasındaki hususî toplantılarda bulunmasını veya söz söylemesini kabul etmekle beraber bu toplantılara riyaset veya bu cemiyetin umumî mahallerde yapacağı toplantılara iştirak veya bu gibi yerlerde söz söylemek hakkını haiz olmadıkları kanaatmdadır.

Yalnız şurası da iyice anlaşılmalıdır ki bu memnuiyet meslekî cemiyetler ve sırf meslekî gayelerle yapılan toplantılara şamil değildir.

Aile reisi olmak sıfatile devlet memurları çocuklarını

istediği mekteplerde okutmak hürriyetine maliktirler. Doğrudan doğruya veya bilvasıta hiç bir tahdid kanunu esasi ile muayyen bu hakkına tecavüz edemez.

Hükümetin vazifesi bütün devlet memurlarının vicdan hürriyetlerini tahtı temine almaktan ibarettir.

II. HARP SONU SENELERİNİN FAALİYETİ

Belçikada son seneler zarfındaki umumî temayül nezaretlerin ve dairelerin muhtar ve münferiden işleyişi yerine kuvvetlerin **Coordination**'nunu temin, statülerinin tenevvüü yerine vahdet ve insicamın ikamesidir.

Harpten sonra âmmе hizmetlerinde husule gelen anarşik vaziyet ve devlet masarifinin asgarî hadde indirilmesi zarureti böyle bir temayülün doğmasına sebep olmuştur.

Teşri uzvu icra uzvunun bu sahadaki faaliyetine iki defa müdahale etmiştir.

3 Ağustos 1919 kanunu harp esnasında vatanî vazifesine koşan Belçikalıların eski memuriyetlerine avdetini, devlet, vilâyet ve kommün hizmetlerinde malûl gazilerin tercihen almamasını kabul etmiştir.

20 temmuz 1921 kanunu muvakkat bile olsa her memuriyet ihdasını veya maaşlar üzerinde tadilâtı Maliye nazırının muvafakatine meşrut kılarak nazırların muhtariyetini tahdid etmiştir.

Fakat mevzuatın ve statülerin tevhide sahasında asıl rol oynayan icra uzvu olmuştur.

Bu tedbirlerin başında 25 ikinci teşrin 1918 Kral dek- resini saymak lâzımdır. Bu dekre ile Başvekâlette bir «Cabinet» kurulmaktadır. Büro Başvekâletin **Coordination** uzvudur.

Bundan başka tesis edilen diğer organlar bu tevhid hareketinde az çok rol oynamışlardır:

I — 10 mart 1929 Kral dekresi ile tesis olunan ve İdarî hizmetleri etüd etmek gayesile hareket eden teknik komisyon.

II — Devletin İdarî hizmetlerinin işleyişini tetkik, ve ıslahat projeleri hazırlıyarak hükümete tevdi, besateti ve tasarrufu temin vazifesile 23 şubat 1926 Kral dekresi ile tesis olunan komisyon.

III — 18 şubat 1924 Kral dekresi ile teşkil olunan maaşların tetkik ve tevzini komisyonu.

IV — 30 mart 1925 Kral dekresi ile tesis olunan daimî istişarî maaş komitesi.

V — 26 mayıs 1926 Kral dekresi ile ihdas edilen ve üç nazırdan mürekkep ve devlet masarifini kontrol salâhiyeti ile mücehhez hazine komitesi.

VI — 15 mart 1927 Kral dekresi ile tesis olunan ve devlet idaresinin işleyişini tetkik komisyonunun mümessillerinden mürekkep ve vilâyetlerin teşkilâtını yeniden tanzim ve ıslah vazifesi ile mükellef muhtelit komiteler.

Bu komisyon ve komitelerin mesaisi neticesi hazırlanan ve Kral dekresi şekli altında çıkan statülerle Belçikanın harpsonrası İdaresindeki anarşik vaziyet düzeltilmeğe çalışılmıştır. Bu dekrelerden bazılarını işaret edelim:

Nezaretlerin merkez teşkilâtındaki memur ve müstahdemlerin maaş ve derecelerini tevhid eden 25 mart 1921 dekresi.

25 birincikânun 1924 dekresi. Bu dekre devlet memurlarının maaşı hakkındaki ahkâmı ihtiva etmekte ve şu esbabı mucibeyi serdetmektedir:

«Teker teker ve münferid olarak alman tedbirler bilhassa son seneler zarfında maaşlarda muvazenesizlikler husule getirmiştir.»

16 birincikânun 1927 dekresi de aynı maksad için çıkarılmıştır.

Yine aynı tarihli ikinci bir dekre nezaretlerin merkez teşkilâtının umumî hatlarını tesbit ederken diyor ki: «Merkez teşkilâtının yeniden gözden geçirilmesi zaruridir. Memuriyetlerin azaltılması, maaşların yeniden tanzimi ve memurların vaziyetlerinin ıslahını ve ilerideki tayinlerin teshilini mümkün kılacaktır.»

Diğer dekreler bütün daireler için umumî mahiyette bazı meseleleri tanzim etmektedir:

6 mayıs 1923 ve 2 nisan 1925 dekreleri devlet memurlarının kadro harici bırakılması vaziyeti 17 birincikânun 1923 dekresi inzibatî hususatı, 12 mayıs 1927 dekresi departman memur ve müstahdemlerinin tekatüd yaşlarını tesbit ve tanzim etmektedir.

Bazı dekreler de hususî meseleleri ele almıştır:

21 ağustos 1922 ve 12 ikincikânun 1923 dekreleri memurların harcirah v eikamet yevmiyelerini, 19 temmuz 1923, 18 haziran 1924 dekreleri askere alman devlet memurlarının malî vaziyetini, 22 temmuz 1924 ve 15 temmuz 1927 dekreleri istifa eden veya tekaüd olan nezaret memurlarına verilen fahrî unvanları, 31 mayıs 1928 dekresi ölen bir memurun varislerine verilecek ölüm tazminatı ve cenaze masrafını tesbit ve tanzim etmektedir.

MEMURİYETTEN İNFİKÂK HAKKINDA TALİMATNAME

Madde 1

Devlet memur ve müstahdemleri şu vaziyetlerde memur bulundukları vazifeden ayrılmış olurlar.

- 1) Memuriyetin ilgası ile,
- 2) Hizmetin menfaati icabı olarak vazifenin ref'i ile,
- 3) Belçika hükümeti tarafından verilen veya ecnebi bir hükümet tarafından veya Belçika hükümeti veya ecnebi bir âmme idaresi tarafından teklif edilip salâhiyettar makamın rızasma mazhar olan hususî işler asıl memuriyete ait vazifelerin icrası ile hemahenk kılınamazsa,
- 4) Hastalık veya malûliyet sebebiyle tekaüd olduğu zaman,
- 5) Şahsî ve hususî sebeplerle,
- 6) Askerî vazifesini ifa maksadile..

Diğer bir kanun veya dekre mevcut değilse memuriyetten infikâke karar verecek makam tayini yapmak salâhiyeti ile mükellef olan makamdır.

Madde 5

Hükümete istişârî mütalealarda bulunmak ve memuriyetten infikâk meselesine ait her iş hakkında teklifte bulunmak vazifesi ile bir komisyon tesis edilmiştir.

Bu komisyon temyiz mahkemesinden bir hâkimin riyasetinde muhtelif nezaretlerden olmak üzere faal veya mütekaid memurlar arasından müntehap dört aza ve bir de kâtipten mürekkeptir. Bu komisyonun reis ve azalan Heyeti nuzzarın teklifi ile Kral tarafından tayin edilir. Nakil ve azilleri de aynı usule tâbidir. Tayinler azamî beş sene için yapılır. Tekrar tayin caizdir.

Komisyonun sekreteri Başvekil tarafından tayin edilir. Komisyonun mütaleasını almak şu hususlarda mecburidir:

- 1 — Memuriyet ilgasını tesbit eden her dekreden evvel,
- 2 — Bir memurun faal vazifeden azli dolayısıyla yaptığı itirazın reddine dair verilecek karardan evvel.

Dekreler veya kararlarda kararın komisyonun mütaleasına tevfikân veya aksine verildiği de bahsolunacaktır.

17 BİRİNCİKÂNUN 1923 TARİHLİ İNZİBATÎ CEZALARA MÜTEALLİK KRAL DEKRESİ

Madde 1

Devletin memur ve müstahdemleri, vazifelerini ihmal veya memuriyet şerefini ihlâl edecek harekete tasaddi ettikleri takdirde inzibatî cezalarla tecziye edilirler.

Madde 2

İnzibatî cezalar şunlardır: İhtar, tevbih, mecburî nakil, muayyen bir müddet terfiden mahrumiyet, maaş kat'ı, vekâlet emrine alınmak, tenzilen başka bir vazifeye nakil, tekaüde sevk, azil.

Madde 3

Bu dekrenin tatbik sahasına, Divanı muhasebatın ve adlî mahkemelerin kazası haricinde tazminat gibi inzibatî cezalar da ithal edilecektir.

Madde 5

Her daireye ait çıkacak dekreler inzibatî cezaları verecek makamları tasrih edecektir.

Madde 6

Alâkadar tarafa evvelden tebligat yapılmadan hiç bir inzibatî ceza verilmez. Bununla beraber bir ceza mahkemesi kararı ile mahkûm olan veya açık veren herhangi bir memur muvakkaten vekâlet emrine alınabilir.

Memur âmiri önünde müdafaasını yapar yapmaz muvakket vekâlet emrine alınma keyfiyeti vaziyetin icaplarına göre devam edebilir.

Muvakkat azil, maaşın da kesilmesini istilzam eder.

Madde 7

Her nezarette bir veya müteaddit inzibat meclisleri tesis edilir.

Bu meclisin azasının kimlerden mürekkep olacağı nazırlar tarafından tanzim edilir.

İnzibat komisyonunun başında bir hâkim bulunmak icap ettiği takdirde hâkimin tayini Adliye vekiline aittir.

Madde 10

Nezaret dekreleri, ihtiyaç halinde, her daire için muayyen cezaların verilmesi eşkâlini tahdid eder. Terfiler noktai nazarından muhtelif cezaların neticelerini tanzim eder.

Madde 12

Bir dereceden mahrumiyet veya azil cezaları bu dereceyi veren ve bu tayini yapan makama aittir.

HAŞAN ŞÜKRÜ ADAL

— Devam edecek —

Yüksek idare kadrocundaki memurların tayinleri ve yetiştiril mejeri hakkında Beynelmilel anket

1936 senesi yazı içinde Zürih, Berlin ve Varşuva’da tertip edilen ve «İdare ajanlarının formasyonu» meselesini tetkik ve müzakere eden konferansların neticelerini geçen sayımızda mücmel bir surette toplamıştık (*).

Bu konferanslar ruznamesine almağa imkân bulamadıkları ve daha derin tetkikler eihtiyaç gösteren meseleleri bilâhare anketler ve diğ er tahkik usulleri ile araştırarak İdare ufkunu aydınlatmak işini Beynelmilel İdare ilimleri Enstitüsünden temenni etmişlerdi.

Bir çok memleketlerde «İdarî reform» meselesi günün en hararetili mevzuu halinde efkârı umumiyeyi işgal ettiğ i zaman ilk düşünölen şey «Yüksek İdare kadrosu» olmuştur. Filhakika eğer bir «İdarî reform» mevzuubahs ise ve «İdarî reform» hareketinde her şeyden evvel bir «İnsan meselesi» hesaba katılıyorsa ele alımacak ilk tetkik sahası bu «Yüksek İdare kadrosu»dur. Bu düşünce ile İdare sahasında bilhassa son senelerin en enerjik bir unsuru halinde faaliyet sarfeden Chicago Üniversitesi İdare profesörü Leonard D. White’in İdarî İlimler Beynelmilel Enstitüsüne yaptığ i teklif üzerine Enstitü bu mevzu üzerinde bütün memleketlerin millî bürolarına bir anket açmıştır.

Bu suallere gelen cevapları sırasile neşredeceğ iz.

(*) Beynelmilel kongrelerde memurların yetiştirilmesi meselesi, Haşan Şükrü Adal.. Sayı 112, Sahife

SUALLER

(a) Tarif.

1) İdarî hiyerarşinin muayyen derecede bir mes'uliyeti haiz memurlarını ihtiva eden ve Almanyada «**Höherer Ver- waltungsdiens**t» ve İngiltere de «**Adminstrative class**» denilen yüksek idare kadrosuna mahsus, memleketinizde umumiyetle müstamel bir tarif mevcut mudur?.

2) Bu yüksek idare kadrosu ile, idarenin diğer kademeleri arasında kat'î ve sarîh bir tefrik yapılmış mıdır?.

(b) Tayin.

3) Bu yüksek idare kadrosunun personeli nasıl tayin edilir (İmtihan, müsabaka imtihanı ilh..)?.

4) Bu imtihan veya müsabaka imtihanlarının mevzuları nelerdir?.

5) Tayinler daima aşağı kademelerdeki memurlar arasından mı yapılır? Yoksa bu yüksek idare kadrosuna hariçten doğrudan doğruya girmek kabil midir?.

6) Hariçten gireceklerden bir Üniversite diploması aranır mı?.

7) Üniversite mezunları duhul imtihanından veya bu imtihanın bazı kısımlarından muaf tutuluyorlar mı?.

(c) Mülâzimet devresi.

8) Muvaffak olan namzedler doğrudan doğruya ve kat'î olarak tayin edilirler mi, yoksa vazifeye kat'î kabulden evvel muayyen bir mülâzimet devresine tâbi midirler?.

9) İlk hizmet yılı esnasında, (veya mülâzimet devresinde) her sınıf iş için teşkilâtlandırılmış ve mecburî bir yetiştirme sistemi mevcut mudur? Eğer var ise bunu mahiyeti nedir?.

10) Yoksa, memur yetişmesi ve tekâmülü tamamen ferdî mahiyette midir? Eğer böyle ise memur, tecrübeli bir memurun kontrolüne ve yardımına tâbi kılınmış mıdır?.

11) İdarenin muhtelif işlerine mümkün olduğu kadar çabuk alışmak için birbirini takiben bir seri hizmetlerden geçiriliyor mu?.

.....900.....

(d) Kat'î kabul.

12)Bu staj devresinin nihayetinde genç memur idare kadrosuna kat'î surette kabul edilmek diğer için bir imtihana tâbi midir?.

13)Bu imtihanın mevzuu nedir?

14)Bu imtihanda muvaffak olmakla hangi dereceyi İktisaba hak kazanmaktadır?.

Ankete verilen cevaplar

I — AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Cevabı hazırlıyan: Prof Dr. Leonard D. White.

(a) Tarif.

1) İdarî hiyerarşinin muayyen derecede bir mes'uliyeti haiz memurlarını ihtiva eden ve Almanya'da «Höherer Verwaltungsdienst» ve İngiltere'de «Adminstrative class» denilen yüksek idare kadrosuna mahsus memleketimizde umumiyetle müstamel bir tarif mevcut mudur?.

Amerikan idaresinde yüksek idare hizmetlerini ifa eden memur kadrosuna İngilterenin «İdare edici sınıfı», Alman- yanm «Yüksek idare hizmeti» mefhumlarına tekabül eden umumî bir tâbir verilmiş değildir. Bittabi bu hizmetler her dâire ve her büyük ve müstakil müesseseler içinde mevcuttur. Ve yapılmaktadır. Fakat bu hizmeti yapan memurlar idare bünyesi içinde ayrı bir kategori halinde telâkki edilmiş değildirler.

2)Bu yüksek idare kadrosu ile idarenin diğer kademeleri arasında kat'î ve sarih bir tefrik yapılmış mıdır?.

Yukarıda verilen cevaptan da anlaşılacağı veçhile yüksek idare kadrosu ile hükümet hizmetlerindeki diğer sınıflar arasında açık bir tefrik mevcut değildir. Filhakika aşağı kademelerdeki memurların yüksek memuriyetlere geç-

mesi fırsatını azaltacağı düşüncesiyle böyle sarîh bir tefrika muarız olan bir kanaat vardır. Fakat diğer taraftan «İdare komisyonu» mesaisi esnasında en yakın bir zamanda yüksek idare kadrosunun tanınmasına doğru bazı temayüller ve tavsiyeler ortaya çıkmıştır. Bu temayül İdare komisyonunun raporu ile Cumhurreisine arz edilecektir.

B) TAYİN.

3)Yüksek idare kadrosunun personeli nasıl tayin edilir (imtihan, müsabaka imtihanı)?.

Yüksek idare kadrosunun memurları, geniş mikyasta aşağı derecelerden terfî suretile nakledilirler. İlmî büroları idare etmek için mütehasıs kimseleri tercih etmek ve Nafia bürosunda olduğu gibi meslek adamlarının mesai iştirakini istilzam eden vazifelerin görüldüğü bürolarda meslek adamlarını kabul etmek hususunda kuvvetli bir temayül mevcuttur. «İdare komisyonu» yüksek idare grupuna ait vazifeler için bir duhul imtihanını kabul ediyorsa da bu istisnâ bir muamele olarak telâkki edilmelidir.

4) Bu imtihan ve müsabaka imtihanlarının mevzuları nelerdir?.

İmtihan yapıldığı takdirde, namzedlerden muayyen suallere yazılı cevaplar istenmez. Namzedden. yemin üyzerine tahsili ve geçirdiği hizmetler hakkında malûmat istenir. Elinde mevcut referansları iyice tetkik edilir. Pratik tecrübelerini dikkatle takip edilir ve nazarı itibare alınır.

5) Tayinler daima aşağı kademelerdeki memurlar arasından mı yapılır? Yoksa bu yüksek idare kadrosuna hariçten doğrudan doğruya girmek kabil midir?.

Yukarıdaki cevaplarda bu sualin de cevabı verilmiştir.

6) Hariçten gireceklerden bir Üniversite diploması aranır mı?.

Bir Üniversite diploması her zaman olmamakla beraber bazı defa yüksek idare kadrosundaki memuriyetler için yapılan imtihanlarda şarttır. Hususî bir Üniversite diploması tayin ve tahdid edilmiş değildir. Fakat dört senelik normal kursların ikmal edildiğini gösteren diplomalardan biri kâfidir. Bazı vaziyetlerde teknik teşkilât için teknik bir derece aranmaktadır.

7) Üniversite mezunları duhul imtihanından ve bu imtihanından bazı akşamından muaf tutuluyorlar mı?

Üniversite diploması sahipleri imtihan zaruretinden istisna edilmiş değillerdir. Fakat bazı hallerde Üniversite tahsilini tamamen veya kısmen Üniversite tahsili görmi- yenlerden istenen tecrübe yerine kaim olabilir.

C) MÜLÂZİMET DEVRESİ.

8) Namzedler doğrudan doğruya ve kat'î olarak tayin edilirler mi?, yoksa vazifeye kat'î kabaluden evvel muayyen bir mülâzimet devresine tâbi midirler?.

Herhangi bir vazifeye tayin edilen memurlar için muayyen bir mülâzimet müddeti kabul edilmiştir. Bu müddet umumiyetle altı ay fakat bazı İlmî ve meslekî vazifeler için bir senedir.

9) İlk hizmet yılı esnasında (veyahut mülâzimet devresinde) her sınıf iş için teşkilâtlandırılmış ve mecburî bir yetiştirme sistemi mevcut mudur?. Eğer var ise bunu mahiyeti nedir?.

Memuriyet hayatının son senelerinde kendilerini yüksek İdarî vazifelerde bulacak memurlar için mecburî ve organize bir yetiştirme sistemi mevcut değildir. Amerika Birleşik Devletlerinde bu yüksek idare sınıfını hususî bir seçme ameliyesine ve aşağı sınıflardaki memurları bu kategoriye yükseltecek hususî bir yetiştirme sistemine tâbi tutmak

.....90,.....

hususunda şayanı dikkat bir fikir boşluğu hüküm sürmüştür.

10) Yoksa memur yetişmesi ve tekâmülü tamamen ferdi mahiyette midir? Eğer böyle ise memur tecrübeli bir memurun kontroluna ve yardımına tâbi kılınmış mıdır?.

Memurların yetiştirilmesi mahiyeti itibarile tamamen ferdidir. Ve hale ve vaziyetin icaplarına tâbidir. Yani burada rol oynayacak olan bir derece âminin yetiştirme hususundaki arzusu ve kabiliyeti, memurların yetişmek ve ilerlemek hususundaki istek ve talebi ve bizzat idarenin içinde veya en yakın bir Üniversitede veya müessesede kolaylıkların mevcudiyetidir.

11) İdarenin muhtelif işlerine mümkün olduğu kadar çabuk alışmak için birbirini takiben bir seri hizmetlerden geçiriliyor mu?.

Bazı vaziyetlerde yeni bir memur teşkilâtın muhtelif servislerinde çalıştırılarak bu idarenin muhtelif cephelerini en kısa bir zamanda görmek ve bu işlere alışmak fırsatını bulmaktadır. Fakat bu mutad olan bir hal değil, istisnâ bir keyfiyettir.

d) KAT'İ KABUL.

12) Bu staj ve mülâzimet devresinin sonunda genç memur idare kadrosuna kat'î surette kabul edilmek için bir imtihana tâbi midir?.

Mülâzimet devresinin nihayetinde idare hizmetinde daimî bir statüye malik olmak için artık yeni bir imtihana tâbi tutulmaz.

13) Bu imtihanın mevzuu nedir?.

İmtihan yoktur.

14) Bu imtihanda muvaffak olmakla hangi dereceyi iktisaba hak kazanmaktadır?.

İmtihan yoktur.

II — İNGİLTERE.

Cevabı hazırlayan: T. E. Naughten, «Institute of Public Adminstration» namına

(a) Tarif.

1)İdarî hiyerarşinin muayyen derecede bir mes'uliyeti haiz memurlarını ihtiva eden ve Almanyada «**Höherer Venvaltungsdienst**» ve İngilterede «**Adminstrative Class**» denilen yüksek idare kadrosuna mahsus, memleketimizde umumiyetle müstamel bir tarif mevcut mudur?.

Sualde gösterildiği gibi «**Adminstrative Class**» tâbiri Büyük Britanyanın idaresinde kullanılan bir tâbirdir. Bu bir «Common Class» tır. Yani hizmetin bütün dairelerinde aynı tayin ve çalışma şeraitine tâbi demektir.

2)Bu yüksek idare kadrosu ile, idarenin diğer kademeleri arasında kat'î ve sarîh bir tefrik yapılmış mıdır?.

Evet, fakat icra edici memur sınıfından (yani âmir değil, kelimenin tam manasile memur sınıfından) «İdare edici sınıfa» terfi için mafevklerinin o memurun bariz bir ehliyet ve kabiliyet gösterdiğine kanaat getirmesi lâzımdır.

(b)Tayin.

3) Bu yüksek idare kadrosunun personeli nasıl tayin edilir (İmtihan, müsabaka imtihanı ilh..)?.

Bazan ve nadiren aşağı derecelerden yapılan terfiler istisna edilecek olursa tayin münhasıran müsabaka imtihanları ile olur. Bununla beraber aşağı derecelerdeki bir memur muayyen yaş haddi dahilinde bu imtihanlara iş-tirak edebilirler. Yaş haddi bazı istisnalar hariç 21 ilâ 24 dır.

**4) Bu imtihan veya müsabaka imtihanları-
nın mevzuları nelerdir?.**

İmtihanın mevzuları aşağıda gösterilmiş ve karşılı-
na kıymetleri yazılmıştır:

A Kısmı

Namzedler bu fasıldaki mevzuların hepsini almağa mecburdurlar.

1 — Bir veya bir kaç mevzu üzerinde kompozisyon.....	100
2 — İngilizce. — İngilizceyi anlayıp anlamadığı ve kelimelerin teknik
manalarını bilip bilmediğini anlamak için sualler.....	100
3 — Hali hazır. — İçtimâî, İktisadî, siyasî ve İlmî sahadaki aktüel hâdisat
üzerinde sualler.....	100
4 — Bir mülakat. — Namzed meslekî bir mülakat yapacaktır. Umumî
mahiyetteki meseleler üzerinde kendisine sual sorulacaktır.....	100

B. Kısmı — İhtiyarî mevzular

Namzedler bu kısımdaki mevzulardan mecmuu 700 numarayî bulacak
şekilde intihap edebilirler.

Tarih

5 İngiliz tarihi, birinci devre: 1660 a kadar.....	200
6 İngiliz tarihi, ikinci devre: 1660 dan zamanımıza kadar.....	200
7 Avrupa tarihi, ya birinci devir (400 den 1494 e kadar) veya ikinci devir
(1494 den 1793 e kadar).....	200
8 Avrupa tarihi, üçüncü devir: 1793 den zamanımıza kadar.....	200

Hukuk, felsefe, siyaset ve iktisat.

8 Hususî hukuk, birinci kısım: Aynî ve şahsî haklar.....	200
10 Hususî hukuk, ikinci kısım: Mukaveleler.....	200

.....906.....

11	Jürisprüans. — Hukukun mahiyeti nazariyeleri (hâkimiyet nazariyesi dahil).Hukukun kaynakları. Hukuk ve mükellefiyetlerin mahiyeti ve tasnifi. Hukukta müstamel başlıca mefhumların tahlili.....	100
12	Esasiye hukuku.....	100
13	Roma hukuku.....	200
14	Hukuku düvel.....	100
15	Metafizik birinci kitab.....	100
16	» ikinci kitab.....	100
17	» üçüncü kitab.....	100
18	Ahlâk felsefesi birinci kitab.....	100
19	» » ikinci kitab.....	100
20	Mantık.....	100
21	Ruhiyat.....	100
22	Tecrübi ruhiyat.....	100
23	Siyasî doktrinler.....	100
24	Siyasî teşkilât.....	100
25	Beynelmîlel münasebetler.....	100
26	Umumî iktisat.....	200
27	Sanayi ve ticaret.....	100
28	Para, banka.....	100
29	Devlet mâliyesi.....	100
30	İçtimaî iktisat.....	100
31	İktisat tarihi.....	100
32	İktisadî istatistik.....	100

Riyaziye ve fen

33	Nazarî riyaziye.....	200
34	Tatbikî riyaziye.....	200
35	Âlî riyaziye.....	300
36	Heyet.....	200
37	Kimya.....	200
38	Yüksek kimya.....	300
39	Fizik.....	200
40	Yüksek fizik.....	300
41	Nebatat.....	200

.....907...

42	Yüksek nebatat.....	300
43	Jeoloji.....	200
44	Yüksek jeoloji.....	300
45	Fiziyoloji.....	200
46	Yüksek fiziyoloji.....	300
47	Hayvanat.	200
48	Yüksek hayvanat.....	300
49	Mühendislik.	400
50	Coğrafya.....	400
51	Umumî Antropoloji.....	100
52	Husûî antropoloji (İçtimâî antropoloji veya fizik antropoloji)	100

Lisan ve medeniyetler.

53	Eski ve Orta İngilizce.....	100
54	İngiliz edebiyatı. Birinci devir: 1350 den 1700 e kadar.....	200
55	İngiliz edebiyatı. İkinci devir: 1660 dan itibaren.....	200
56	Gal medeniyeti.....	200
57	Yunanca tercüme.....	100
58	Yunanca kompozisyon.....	100
59	Yunan tarihi.....	100
60	Yunan edebiyatı.....	100
61	Lâtince tercüme.....	100
62	Lâtince kompozisyon.....	100
63	Roma tarihi.....	100
64	Lâtin edebiyatı.....	100
65	Klâsik arkeoloji birinci kitab.....	100
66	» » ikinci kitab.....	100
67	Fransızca.....	100
68	Fransız tarihi.....	100
69	Fransız edebiyatı.....	100
70	Almanca.....	100
71	Alman tarihi.....	100
72	Alman edebiyatı.....	100

.....908.....

73	İspanyolca veya İtalyanca.....	200
74	İspanyol veya İtalyan tarihi.....	100
75	İspanyol veya İtalyan edebiyatı.....	100
76	Rusça.....	200
77	Rus tarihi.....	100
78	Rus edebiyatı.....	100
79	Arabca.....	200
80	Arab tarihi.....	100
81	Arab edebiyatı.....	100
82	Acemce.....	200
83	Acem tarihi.....	100
84	Acem edebiyatı (*)......	100

5) Tayinler daima aşağı kademelerdeki memurlar arasından mı yapılır?. Yoksa bu yüksek idare kadrosuna hariçten doğrudan doğruya girmek kabil midir?.

Üçüncü suale verilen cevapta bu hususta malûmat mevcuttur.

6) Hariçten gireceklerden bir Üniversite diploması aranır mı?.

Hayır. Sıhhat ve karakter düzgünlüğü ve müsabaka imtihanında muvaffakiyet «Adminstrative Class» a girmek için yegâne şarttır.

7) Üniversite mezunları duhul imtihanından veya bu imtihanın bazı kısımlarından muaf tutuluyor mu?.

Hayır. Herhangi bir namzed için müsabaka imtihanından muafiyet ve istisnaiyet yoktur.

(c)Mülâzimet devresi.

8) Muvaffak olan namzedler doğrudan doğ-

(*) Bu imtihanların teknik şeraiti hakkında ankette daha fazla ve teefrüata ait malûmat varsa da nakline lüzum görülmemiştir.

rüya ve kat'î olarak tayin edilirler mi, yoksa vazifeye kat'î kabulden evvel muayyen bir mülâzimet devresine tâbi midirler?

Muvaffak olan namzedler «İdare edici sınıfı» in namzed derecesine tayin edilirler. İngilterede bu dereceye şef muavini diyebileceğimiz «Asistant Principal» derler. Fakat bunların tayinleri iki yıllık bir mülâzimet hizmetine tâbidir. «Asistant Principal» olarak tayin için bu mülâzimet devresini muaffakiyetle bitirmek lâzımdır. Bundan sonra «Principal» sınıfında terfî münhallere ve ferdî muvaffakiyetlere tâbidir.

9) İlk hizmet yılı esnasında (veya mülâzimet devresinde) her sınıf iş için teşkilâtlandırılmış ve mecburî bir yetiştirme sistemi mevcut mudur? Eğer varsa bunun mahiyeti nedir?.

10) Yoksa, memur yetişmesi ve tekâmülü tamamen ferdî mahiyette midir? Eğer böyle ise memur, tecrübeli bir memurun kontrolüne ve yardımına tâbi kılınmış mıdır?.

11) İdarenin muhtelif işlerine mümkün olduğu kadar çabuk alışmak için birbirini takiben bir seri hizmetlerden geçiriliyor mu?.

Duhul imtihanının seviyesi gayet yüksek ve rekabet çok şiddetlidir. Bu sebeple hâkim olan kanaat bu imtihanı muvaffakiyetle geçiren namzedlerin asgarî bir tatbikat görgüsü ve bilgisi ile İdarî işleri çevirebilecek bir zekâ ve kabiliyet sahibi oldukları merkezindedir.

Böyle bir yetiştirme mevcut ise bu, gayesi ve sahası itibarıyla tamamen hususî ve mahallîdir. Umumiyetle denebilir ki stajyer memur hizmetine gönderildiği «Principal»den lâzım gelen tavsiyeleri ve teşvikleri görecektir. Daire veya müessesenin kütüphanesinden istifadesi temin olunacak kendisine o dairenin tarihi, gayesi hakkında bilgisine hizmet edecek eserler tavsiye edilecektir.

Muhtelif işler üzerinde verilen bu bilgi sistemi yetiştirmenin esasıdır. Bir çok meseleler, hâdiseler, dosyalar ken-

.....910.....

di elinden geçecektir. Bu hâdiseler ve meseleler karşısında nasıl karar verildiğini, ne gibi tedbirler alındığını bizzat görecektir. Yavaş yavaş çalıştığı dairenin meselelerinde bir tecrübe kazanacak ve zaman geçtikçe «İdari düşünce itiyadını» elde edecektir.

Bu iptidai ve fakat hakikatte hayati olan yetiştirme metoduna, belki en faydalı yardımcı, o dairenin muhtelif şube ve kısımlarında zaman zaman yapılan çalışmalar olacaktır. Hiç şüphesiz bu çalışma sahası küçük daireler için pek mahduttur. Fakat büyük dairelerde bu hususta büyük fırsatlar mevcuttur. Bu fırsatı stajyerin azamî istifade temin edecek şekilde kullanmak lâzımdır. O dairenin vilâyetlerin şubeleri mevcut ise stajyer memur oralara muvakkat bir müddet, meselâ altı ay için gönderilerek tecrübesinin derecesi hakkında güzel bir deneme yapmak mümkündür.

Her ne kadar bu şekil yetiştirme formalite bakımından noksan görülebilirse de elde edilen neticelerle bunun var-rid olmadığı anlaşılabilecektir. İngilterede bütün hizmete mahsus müttehid ve organize merkezî bir yetiştirme sistemi mevcut değildir.

Bunun iki âmili vardır:

I — İngiltere idaresinde daireler bu meselelerde makul bir muhtariyet sahibidirler.

II — İdare makinesi o kadar geniş ve münferid dairelere ait meseleler o kadar muhtelifdir ki yetiştirme sistemlerini standardize etmek, bir tipe irca etmek asıl maksadı ortadan kaldırabilir.

(b) Nihai kabul.

(c)

12) Bu staj devresinin nihayetinde genç memur idare kadrosuna kat'î surett kabul edilmek için diğer bir imtihana tâbi midirler?.

13) Bu imtihanın mevzuu nedir?.

.....911.....

14)Bu imtihanda muvaffak olmakla hangi
dereceyi iktisaba hak kazanmaktadır?.

İdare memuru duhul imtihanından sonra hiç bir imtihana tâbi değildir.

-Devam edecek –

Nakleden:
H. Ş. ADAL
